

SISUKORD

AINEVALDKOND: KUNSTIAINED	6
ÜLDOSA	6
AINEKAVA	12
ÕPPEAINE NIMETUS: KUNST	12
Õppeaine kirjeldus:.....	12
Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:	12
Õpitulemused ja õppesisu klassiti:	16
1.klass.....	16
2.klass.....	19
3.klass.....	22
4.klass.....	25
5.klass.....	27
6.klass.....	30

7.klass.....	32
8.klass.....	34
9.klass.....	37
ÕPPEAINE NIMETUS: MUUSIKA	41
Õppeaine kirjeldus:.....	41
Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:	42
Õpitulemused ja õppesisu klassiti:	45
1.klass.....	45
2.klass.....	52
3.klass.....	61
4.klass.....	69
5.klass.....	79
6.klass.....	88
7.klass.....	95

8.klass.....	101
9.klass.....	109
LIHTSUSTATUD ÕPPE AINEKAVA ÜLDOSA.....	119
AINEKAVAD (LIHTSUSTATUD ÕPE).....	132
ÕPPEAINE NIMETUS: KUNST (LIHTSUSTATUD ÕPE).....	132
Õppeaine kirjeldus, eesmärk:	132
Õppetegevuse kirjeldus arenguperioodide kaupa:.....	132
Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:	134
Õpitulemused ja õppesisu klassiti:	137
1.klass.....	137
2.klass.....	142
3.klass.....	146
4.klass.....	149
5.klass.....	152

6.klass.....	155
7.klass.....	158
8.klass.....	162
9.klass.....	165
ÕPPEAINE NIMETUS: MUUSIKA (LIHTSUSTATUD ÕPE).....	169
Õppeaine kirjeldus, eesmärk:	169
Õppetegevuse kirjeldus arenguperioodide kaupa:.....	169
Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:	171
Õpitulemused ja õppesisu klassiti:	172
1.klass.....	172
2.klass.....	176
3.klass.....	178
4.klass.....	180
5.klass.....	185

6.klass.....	191
7.klass.....	197
8.klass.....	202
9.klass.....	207

AINEVALDKOND: KUNSTIAINED

ÜLDOSA

VALDKONNAPÄDEVUS

Kunstiainete valdkonnapädevuse kujundamise esmane alus on äratada valdkonna vastu huvi ja seda järjekindlalt hoida. Kunstiainete valdkonnapädevus on universaalne ning väljendub selles, et põhikooli lõpuks õpilane eakohaselt:

1. teadvustab oma sidet muusika, kunsti ja visuaalkultuuriga ning Eesti ja maailma kultuuripärandiga;
2. loob, uurib ja tõlgendab, kasutades muusika, kunsti ja visuaalkultuuri väljendusvahendeid, teadmisi ning meetodeid;
3. mõtestab ja reflekteerib eri kultuurinähtusi, enda ja kaasõppijate loometegevust;
4. mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas;
5. osaleb kunstide suhtluses tõlgendamist vajava sõnumi edastaja ning vastuvõtjana informeeritult ja kriitiliselt;
6. on loova eluhoiakuga ja lahendab probleeme loovalt.

AINEVALDKONNA ÕPPEAINED JA AINETUNDIDE JAOTUS

Ainevaldkonda kuulub kaks õppeainet, mille taotletavate õpitulemuste saavutamiseks on arvestuslikud nädalatunnid kooliastmeti järgmised:

Õppeaine	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
Kunst	4,5	3	3
Muusika	6	4	3

KUNSTIAINETE KAUDU KUJUNDAVATE ÜLDPÄDEVUSTE ARENGU TOETAMINE

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kunstivaldkonna õppeainetes rõhutatakse kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi õppija identiteedi osana. Tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitlevate teemade, analüüsivate kunstiteoste ja sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ning esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunsti ja muusikat eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist kõikidesse infokanalitesse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, loovtööd, arutlused ja esitlused, ühismusitseerimine, ühistes kunstiprojektides ning valdkondlikes ja valdkondadeülestes õppeprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ning aitavad väärtustada üksteise toetamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjuvad õpilased oma seisukohti kaitsma ning teiste arvamustest lugu pidama. Kunstiained teadvustavad inimese kui keskkonna kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes 3 keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Pidev tagasiside andmine ja eneseanalüüsi oskuse arendamine aitavad tundma õppida oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset minapilti. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainek ja sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti.

Õpipädevus. Kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide kaudu, mis võimaldavad õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uudsetes olukordades. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus. Kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, ajastutest jms rääkimine, kasutades kirjelduses nii korrektset emakeelt kui ka ainespetsiifilist terminoloogiat. Tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskust ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunsti- ja muusikateemaliste referatiivsete ning loovtööde koostamine eeldab oskust mõista teabetekste ning suunab kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (tekst, joonis, skeem, tabel, graafik jms). Kunstiainetes tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides” sõnumeid ühest keelest teise

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Kunstiainetes rakendatavate ülesannete lahendamiseks tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahenduste üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi. Õpitakse kasutama kunstimõisteid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrdlema ja liigitama erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutama sümboleid. Kunstiterminoloogias kasutatakse matemaatika ja tehnoloogia sõnavara ja mõisteid. Looülesandeid täites õpitakse kasutama tehnoloogiavahendeid ning innovaatilisi lahendusi, mõistma teaduse ja tehnoloogia rolli muusika ning kunsti arengus.

Ettevõtlikkuspädevus. Vajalike oskuste kujunemist toetavad kunstiainetes individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ning probleemipõhised ülesanded ja õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaeluga. Kunstiainetes väärtustatakse uuenduslikke ning loovaid lahendusi. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada erinevaid ideede väljendamise ja esitlemise võimalusi, valides leidlikult sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima ja analüüsima, vastutama tööde lõpetamise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

Digipädevus. Kunstiaineid õppides kasutatakse digivahendeid teabe otsimiseks, kogumiseks, töötlemiseks ja esitamiseks. Kogutud teavet rakendatakse loovtöös eesmärgipäraselt. Õpitakse loominguga tegelemiseks valima ainespetsiifiliselt vajalikke digivahendeid. Õppides ning digitaalset sisu luues ja säilitades kasutatakse erinevaid audiovisuaalseid ning muid multimeediumi vahendeid ja rakendusi. Ollakse teadlik autoriõiguste järgimise kohustusest digikeskkonnas. Suurendatakse teadlikkust digivahendite rakendamisega kaasneva võivatest terviseriskidest ja internetis loominguga jagamise turvalisusest.

KUNSTIAINETE LÕIMINGU RAKENDAMISE VIISID

Kunstiainete pädevus lähtub arusaamast, et õpilase areng on elukestev ja mõjutatud kultuurist ning kunstid (muusika, kunst, kirjandus, draama, film, tants) ja kultuur laiemalt (visuaalkultuur, pärand- ja pärimuskultuur jms) on inimese dialoogipartnerid kogu elu jooksul. Kunstid on olulised väärtushinnangute, suhtluskultuuri, empaatia ning kriitilise mõtlemise arendamise vahendid. Kunstide kui professionaalse kõrgkultuuri loomingu kõrval on tähtis ka uuriv ja leiutav loomine ning kultuur mõtestatud inimtegevusena laiemalt.

Kunstiained rõhutavad õppe koondumist viie põhimõtte ümber:

1) kunste on vaja tõlgendada. Kunstide kõne ei ole sõnasõnaline, kunstiteosed pakuvad eri tõlgendusvõimalusi ja tähendusi, mis põhinevad alati maailmavaatel, varasemal elu- ja kunstikogemusel ning on juhitud tunnetest, samuti kogemise kontekstist. Tõlgendamise puhul on alati võimalik lähtuda erinevatest vaatepunktidest ja ootustest. Isiklik kogemus kasvatab kogemuse tähenduslikkust õpilase jaoks. Kunsti ja muusika õppimisel on vaja toetada tõlgendamisoskust;

2) kunstid toetavad mitmekülgset loovust. Kunsti ja muusika õppimine kujundab õppija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mis tahes inimtegevuse valdkonnas probleeme uut viisi lahendada, et jõuda originaalsete, kasulike, eetiliste ja vähemalt looja jaoks soovitud tulemusteni. Kunstidega tegelemine põhikoolis toetab õpilooovust (uudsed tähenduslikud kogemused ja nende mõtestamine, uurimis- ja refleksioonioskused) ning argilooovust (fantaasia, maailma uudne mõtestamine enda jaoks, uudne toimimisviis igapäevaelus);

3) kunstid toetavad esteetilise tundlikkuse kasvu ning inimese heaolu. Kunsti ja muusika õppimine põhikoolis võimaldab õpilasel ära tunda, emotsionaalselt kogeda ja hinnata enda ümber subjektiivset ilu (kuuldavat, kombatavat, nähtavat, abstraktset) ning nautida seda samavõrra nagu teiste oskusi või meisterlikkust. Ilu ja meisterlikkuse väärtustamine toetab rahulolu ja tähenduse leidmist maailmas, suurendab maailmaga seotuse tunnet ning innustab inimest püüdlema oma eesmärkide poole. Kunstiainetel on tähtis osa muutuvates oludes isiklikku ja ühiskondlikku heaolusse panustava inimese kujundamisel;

4) kunstiaineid õppides arenevad kinesteetilised oskused ja kognitiivsed võimed, mis on lahutamatu seotud loomega – musitseerimise ja visuaalkunsti, ent ka performatiivsete kunstide loomisega. Kunstitegevustes toetatakse sügavama kognitiivse võimekuse kujunemist. Õppimine (sh musitseerimine ja visuaalkunst, kuid ka performatiivsete kunstide loomine) on sügavam, kui see toimub terviklikult nii keha kui ka vaimu ja eri meelte koostöös;

5) kunstiainete õppimine toetab iseenda mõistmist ja mõtestamist ning üldpädevuste omandamist sisukalt ja terviklikult. Kunsti ja muusikaga järjepidev tegelemine toetab õppija eneseusalduse kujunemist ning eneseväärikust. Kunstide kaudu saab tõhusalt arendada kognitiivseid oskusi, nt loovat ja kriitilist mõtlemist, refleksiooni- ja analüüsi oskusi, samuti mittekognitiivseid oskusi, nt avatust, otsustusvõimet ja riskijulgust.

LÄBIVATE TEEMADE KÄSITLEMINE KUNSTIAINETES

Kunstiaineid on võimalik seostada kõigi läbivate teemadega. Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainete eesmärgiseade puhul, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel lähtutakse kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kujundatakse iseseisva õppimise ja tegutsemise oskust, mis on oluline alus elukestva õppe harjumuste ning hoiakute omandamisel. Erinevate õppevormide kaudu arendatakse õpilaste Töödokument märts 2023 suhtlus- ja koostööoskusi, mis on olulised tulevases tööelus. Kunst ja muusika võimaldavad õpilastel teadvustada oma võimeid ja huvisid, omandada nii ainealaseid kui ka üldisemaid mõtlemis- ning tegutsemisstrateegiaid. Tutvutakse kunstide mitmekülgsede väljunditega igapäevaelus, kunstidega seotud ametite ja elukutsetega, võimaldatakse vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt külastades loomeettevõtteid. Õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud erialasid ja edasiõppimise võimalusi.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Teabekeskkond. Need teemad hõlmavad mitmekülgsed oskusi, nagu info leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ning heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse probleemidega. Teadvustatakse ümbritsevat loodus- või tehiskeskkonda loomingu

allikana ja õpitakse keskkonda säästma. Väärtustatakse pärandkultuuri ning rahvuskultuuri jätkusuutlikku arengut. Osatakse näha võimalusi taaskasutuseks, analüüsitakse tehiskeskkonna objekte ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilise vaatepunktist.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kunstiainetes julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning ideesid katsetama ja ellu viima.

Kultuuriline identiteet. Väärtused ja kõlblus. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku, Eesti ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, pärandkultuuri arenemist tänapäevases globaliseerivas maailmas. Kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka nüüdisaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusika- ja kunstiüritustel.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Kunstiainetes kasutatakse praktiliste loovtegevuste kaudu erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuvas tehnoloogilises elu, õpi- ning töökeskkonnas toime tuleva inimese kujunemist.

Tervis ja ohutus. Kunstiainetes teadvustatakse kunstidega tegelemise emotsionaalselt tasakaalustavat mõju. Kujutavas kunstis kasutatakse materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.

AINEKAVA

ÕPPEAINE NIMETUS: KUNST

Õppeaine kirjeldus:

Kunsti õppeaine roll on innustada õppijat avastama ja kasutama oma võimeid (sh seni avaldumata võimeid) kunsti ja visuaalkultuuri loojana ning sellega suhestujana, seega ka kultuurikandjana. Kunsti õppeaine tugineb ülesehituselt visuaalkultuurile ning arendab visuaalset kirjaoskust, mis on tänapäeva maailmas edukaks toimetulekuks tähtis igapäevale. Kunst toetab õppija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mis tahes inimtegevuse valdkonnas probleeme uut viisi lahendada, jõuda originaalsete, kasulike, eetiliste ja vähemalt looja jaoks soovitud tulemusteni.

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:

I kooliaste	<p>I kooliastme lõpuks õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) uurib ja selgitab visuaalseid pilte, jooniseid ning sümboleid (nt õpetaja valikul: sildid, liiklusmärgid, kaardid, õpikute illustratsioonid, multifilmide ja arvutimängude pildiline külg, mänguasjade väljanägemine ja roll, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad) oma kogemuse piires; 2) nimetab visuaalteose tähtsamaid tunnuseid, lähtudes ülesandest (tehnik, vorm, värv, kompositsioon, meeolelu, sisuelemendid); 3) leiab muuseumis, galeriis õpetaja abiga näituse mõistmiseks vajaliku info; 4) teab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust;
--------------------	--

	<p>5) uurib õpetaja abiga esemete vormi ja otstarbe seoseid;</p> <p>6) teab, kes on autor;</p> <p>7) ei tee digitaalkujutiste salvestamise ja edastamisega kellelegi kahju;</p> <p>8) teeb kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt, kasutades lihtsamaid tehnikaid ja töövõtteid;</p> <p>9) lahendab disainiprotsessi lihtsamaid ülesandeid, esitades nii verbaalselt kui ka visuaalselt oma ideede lahendusi;</p> <p>10) kirjeldab visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklike seoseid (See oleks justkui.... See meenutab mulle....);</p> <p>11) kirjeldab ette antud küsimustele toetudes enda tööd ja mõtestab valminud tööd: mida ma tegin, kuidas ma tegin, miks tahtsin neid vahendeid kasutada, kuidas tulemusega rahul olen, mida õppisin?</p>
II kooliaste	<p>II kooliastme lõpuks õpilane:</p> <p>1) rakendab ja kirjeldab eakohaselt visuaalkultuuri ilminguid õpetaja ning enda valikul (teabegraafikat: silte, kaarte, infograafikat; õpikute illustratsioone, (multi)filmide ja arvutimängude pildilist külge, reklaami linnaruumis ja meedias, riietust, kaupluste vaateaknaid, internetikeskkondi, ehitatud keskkondi, esemelist tänapäeva ja pärimuskultuuri);</p> <p>2) kasutab olulisemaid õpitud kunstimõisteid ja teab kunstnikke;</p> <p>3) käitub näitusel turvaliselt ja asjalikult ning leiab enamasti ise muuseumi, galerii või virtuaalnäituse mõistmiseks vajaliku info;</p> <p>4) mõistab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust;</p> <p>5) märkab, kirjeldab ning mõtestab nüüdisaegsete ja ajalooliste tarbeesemete ning hoonete erinevusi;</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 6) märkab ning kirjeldab iseseisvalt seost tarbeeseme või ruumi/hoone suuruse, vormi, materjali ja otstarbe vahel; 7) rakendab autorsuse üldisi põhimõtteid ning kujutiste salvestamise ja jagamise head tava; 8) lahendab õpetaja esitatud probleemi, läbides kõiki disainiprotsessi etappe ning toetudes õpetaja juhendamisele ja etteantud materjalidele; 9) kavandab enda idee või teose; teab, et kavand on üldistatud, ülevaatlik ja visandlik; 10) analüüsib loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle isiklikult positsioonilt, seostades kunste ja kunsti teiste valdkondadega ning ühiskonna muutustega üldisemalt; 11) selgitab ja analüüsib õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööd, tuues esile töökäigu ning põhjendades oma tehtud sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid; 12) annab kaasõppijatele toetavat tagasisidet õpetaja pakutud vormis; põhjendab oma arvamust.
III kooliaste	<p>III kooliastme lõpuks õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) analüüsib enne kasutamist visuaalseid kujutisi, keskkondi, jooniseid, skeeme ja sümboleid suhtluses; 2) uurib iseseisvalt kunstnike, kunstiteoste ja kunstivoolude tausta; 3) leiab infot erinevate allikate kohta, suhtudes neisse allikakriitiliselt; 4) kasutab peamisi kunstimõisteid ja teab kunstnikke; 5) käitub kultuurikeskkondades reeglite järgi (vajaduse korral oskab reeglid välja selgitada) ning saab iseseisvalt vajaliku teabe leidmise ja sündmuse kogemisega hakkama; 6) teab, mida kujutab endast disain ning kuidas töötab disainer; 7) mõistab vormide ja värvide subjektiivsemaid ning universaalsemaid tähendusi;

	<p>8) teab, mis on kopeerimine ja plagiaat, ning oskab teiste autorite teoseid ja nende osi kasutada oma uurimistöös või loomes nii, et tegevus ei riiva autori õigusi;</p> <p>9) oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist;</p> <p>10) märkab ja kirjeldab igapäevaelu probleeme, mida lahendades läbib kõik disainiprotsessi etapid;</p> <p>11) rakendab uurimismeetodeid õpetaja abiga;</p> <p>12) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ja põhjalikult uurides ning teadlikult kavandades;</p> <p>13) valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid;</p> <p>14) oskab rühmaliikmena luua ühistöödest tervikliku väljapaneku ja esitleda teost publikule;</p> <p>15) analüüsib teost (ülesehitus ja vorm, tähistavus, peamised sümbolid, kontekst), leiab erinevaid tõlgendusvõimalusi ja vaatepunkte, põhjendab neid tööle tuginedes ning kasutab kunstist rääkides oskussõnavara;</p> <p>16) leiab seoseid ühiskonnaelu valdkondadega nii ajaloost kui ka tänapäevast, tuginedes teistele õppeainetele, erialakirjandusele, aimekirjandusele, popkultuurile ja meediale;</p> <p>17) mõtestab esemelise ja ruumilise keskkonna või disaininäidete esteetilisi, funktsionaalseid ning ökoloogilisi aspekte;</p> <p>18) selgitab oma tööd ning valitud töökäigu ja sõnumi võimalikke teisi võimalusi; põhjendab sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid ja eksponeerimise valikuid;</p>
--	---

	19) kuulab kaasõppijate seisukohti, põhjendab enda arvamust, annab toetavat tagasisidet ning aktseptib eriarvamusi.
--	---

Õpitulemused ja õppesisu klassiti:

1.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Kujutamise- ja vormiõpetus	<ul style="list-style-type: none"> Tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest. Katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi. Tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega. Kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi. Oskab joonistada taimi, loomi, linde. Oskab voolida kodu- ja metsloomi. Oskab joonistada inimest seisvas asendis ja oskab voolida seisvat inimest. Leiab kujutatava kõige iseloomulikumat jooned. Valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks. Paneb tähele värvide 	<ul style="list-style-type: none"> Ümbrus. Peamise esiletõstmise suuruse, asukoha ja värvi abil. Loom, lill, puu, leht. Maastik, taevast jne. Asjad ja elusolendid. Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine. Tuttavate asjade kujutamine – lilled, mänguasjad jt. Loomad, linnud, okas- ja lehtpuud eri aastaegadel. Inimene. Inimese täisfiguur eestvaates või portree eestvaates. Geomeetria. Geomeetrilised kujundid: kolmnurk, ruut, ring, ristkülik jt. Vormide ülesehitamine lihtsamatest (geom) algvormidest: kera, silinder, ring, ruut, kolmnurk.

	<p>koosmõju ja pildi kompositsiooni. Oskab meeolelu väljendada värvide ja rütmidega. Tutvub uute värvitoonide saamisega (segamine, katmine). Kujundab ise mustreid, tunneb rütmi tasapinnal. Oskab pildi pinda organiseerida.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kompositsioon. Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm).
Disain ja keskkond	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab lihtsamaid esemeid kujundada – anda kuju (voolimine, voltimine, meisterdamine, idee esitamine joonise või maketina). Tutvub erinevate märkidega (sh liiklusmärgid). 	<ul style="list-style-type: none"> • Vormi, otstarbe, materjali ja tehnoloogia seosed ning nende arvestamine kujundamisel. • Märk – geomeetriliste kujundite erinevad tähendused
Kunstikultuur	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte. Kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine. Teab eestlaste traditsioone ja austab rahvakunsti. Kujundab ise midagi rahvuslikku. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vana ja uue võrdlemine. Eesti kultuuripärandi tähtteosed. Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine. Kunstiteosed kohalikes muuseumides ja kunstigaleriides, ajaloolised kunstitehnikad ja materjalid. Rahvakunst – laulupidu ja rahvariided.
Materjalid ja tehnikad	<ul style="list-style-type: none"> • Tunnetab oma huvisid ja võimeid. Katsetab erinevaid tehnikaid. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kunstitehnikate ja töövõtete loominguiline rakendamine. Käitub endale ja teistele ohutult. Töötab iseseisvalt ja rühmas. • Maal. Põhitöövõtted ja -vahendid. Kattevärvid. Guašsmaali pintslid, palett, värvi paksus,

	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab erinevaid joonistamise ja maalimise töövõtteid ning tehnikaid. Oskab pintsli õigesti käsitseda. Oskab maalida kattevärvidega. Teab sooje ja külmi, heledaid ja tumedaid toone. Teab kolme põhitooni. • kasutab erinevaid skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid. Omandab teadmisi mitmesuguste materjalide ja töövahendite kohta. Oskab erinevaid materjale oma töös säästlikult kasutada. • Kasutab erinevaid töövõtteid ning tehnikaid. Kasutab punkti ja joont mustrite loomiseks. • Oskab rebida, kasutades õiget tehnikat. Oskab käsitleda kääre ja lõigata mööda joont. 	<p>maalimisvõtted, värvikihi paksus paberil jne. Värvide segamise põhimõtted (heledale lisada tumedat värvi). Kriidi- ja õlipastellidega maalimine. Värvipliiatsiga pinna katmine (õrn ja intensiivne toon, ühtlase pinna saamine, värvimine joonest jooneni).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vormiõpetus. Voolimine savist vms voolitavast materjalist. Võtteid: veeretamine, venitamine, süvendi surumine jne. • Graafika. Joonistamine hariliku pliiatsi ja viltpliiatsitega. Erineva tumedusega pinnad. • Meisterdamine Lihtsad ühendusmaterjalid ja -viisid, ohutud töövõtted. Looduslikud ja tehismaterjalid. Voltimine: lihtsad vormid, töövõtted. Origami. • Kollaaž. Rebimine, lõikamine, liimimine. Aplikatsioon.
--	--	---

2.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Kujutamise- ja vormiõpetus	<ul style="list-style-type: none"> • Esitleb oma töid julgelt ja tunneb sellest rõõmu. Põhielementide - joon, värv, vorm, ruum, rütm jt tundmaõppimine. Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine. Arvestab kaaslastega tööprotsessis. Omandab harjumuse lähtuda oma töös esteetilistest normidest ning tõekspidamistest. Oskab töötada iseseisvalt ja grupis. • Katsetab julgelt ja on iseseisev. Oskab tabada värvirütmi. Tunneb värve. Katsetab kõiki tehnikaid. Püüab joonistada taimi, loomi, linde. Oskab voolida kodu- ja metsloomi. Oskab joonistada inimest seisvas asendis, joonistada figuuri ja kombineerida riideid (kollaaž). Paneb tähele värvide koosmõju ja 	<ul style="list-style-type: none"> • Ümbrus. Peamise esiletõstmise suuruse, asukoha ja värvi abil. Maastik, linn, loomaaed, talu, mere põhi, mets. • Asjad ja elusolendid. Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine. Tuttavate asjade kujutamine – lilled, mänguasjad jt. Loomad, linnud, okas- ja lehtpuud eri aastaegadel. • Inimene. Inimese täisfiguur eestvaates ja profiilis, portree eestvaates. Lihtne moejoonistus ja rõivadisain. • Geomeetria. Geomeetrilised kujundid: kolmnurk, ruut, ring, ristkülik jt. Vormide ülesehitamine lihtsamatest (geom) algvormidest: kera, silinder, ring, ruut, kolmnurk. • Kompositsioon. Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm). • Värvusõpetus. Tutvub põhivärvidega.

	<p>pildi kompositsiooni. Oskab meeleolu väljendada värvide ja rütmidega. Tutvub uute värvitoonide saamisega (segamine, katmine). Kujundab ise mustreid, tunneb rütmi tasapinnal. Oskab pildi pinda organiseerida.</p>	
Disain ja keskkond	<ul style="list-style-type: none"> Tutvub tarbevormiga (igapäevased tarbeesemed) ning kirjeldab tarbeesemete välimust ja teab otstarvet. Oskab lihtsamaid esemeid kujundada – anda kuju (voolimine, voltimine, meisterdamine, idee esitamine joonise või maketina). Tutvub erinevate märkidega (sh liiklusmärgid), oskab kujundada oma nime või tähte. 	<ul style="list-style-type: none"> Lihtne vorm. Voltimine, origami, paberlõiked. Disaini roll igapäevaelus: trükised, tarbevormid, tuba jne. Märk – geomeetriliste kujundite erinevad tähendused. Kiri – nime või tähe kujundus.
Kunstikultuur	<ul style="list-style-type: none"> Kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine. Tunneb lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte. Teab eestlaste traditsioone ja austab rahvakunsti. Kujundab ise midagi rahvuslikku. 	<ul style="list-style-type: none"> Vana ja uue võrdlemine. Eesti kultuuripärandi tähtteosed. Muuseumide ja kohalike näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine. Rahvakunsti tutvustamine. Rahvariided. Lihtne ornamentika.
Materjalid ja tehnikad	<ul style="list-style-type: none"> Tunnetab oma huvisid ja võimeid. Katsetab erinevaid tehnikaid; käitub endale ja teistele 	<ul style="list-style-type: none"> Maal. Põhitöövõtted ja -vahendid. Kattevärvid. Guašsmaali pintslid, palett, värvi paksus, maalimisvõtted, värvikihi paksus paberil jne.

	<p>ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas. Töötab iseseisvalt ja rühmas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasutab erinevaid töövõtteid ning tehnikaid. Omandab teadmisi mitmesuguste materjalide ja töövahendite kohta. Oskab erinevaid materjale oma töös säästlikult kasutada. Teab, kuidas õigesti pintsliga töötada. Kasutab punkti ja joont mustrite loomiseks. Oskab lõigata kääridega ja rebida. Teab, mis on tööde viimistlus ja vormistus. 	<p>Värvide segamise põhimõtted (heledale lisada tumedat värvi). Kriidi- ja õlipastellidega maalimine. Värvipliiatsiga pinna katmine (õrn ja intensiivne toon, ühtlase pinna saamine, värvimine joonest jooneni).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vormiõpetus. Voolimine savist vms voolitavast materjalist. Võtteid: veeretamine, venitamine, süvendi surumine jne. • Graafika. Joonistamine hariliku pliiatsi ja viltpliiatsitega. Erineva tumedusega pinnad. Joograafika lihtsamad mustrid. • Meisterdamine Lihtsad ühendusmaterjalid ja -viisid, ohutud töövõtted. Looduslikud ja tehismaterjalid. Voltimine: lihtsad vormid, töövõtted. Origami. • Kollaaž. Rebimine, lõikamine, liimimine. Aplikatsioon. • Trükkimine. Templitrükk. Pintslitrükk. Materjalitrükk.
--	--	---

3.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Kujutamise- ja vormiõpetus	<ul style="list-style-type: none"> • Esitleb oma töid julgelt ja tunneb sellest rõõmu. Põhielementide - joon, värv, vorm, ruum, rütm jt jätkuv tundmaõppimine. Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine. Arvestab kaaslastega tööprotsessis. Omandab harjumuse lähtuda oma töös esteetilisest normidest ning tõekspidamistest. Oskab töötada iseseisvalt ja grupis. • Katsetab julgelt ja on iseseisev. Oskab tabada värvirütmi. Tunneb värvide nimetusi. Katsetab kõiki tehnikaid. Joonistab taimi, loomi, linde. Oskab voolida kodu- ja metsloomi. Oskab joonistada inimest seisvas asendis, joonistada figuuri ja kombineerida riideid (kollaaž). Paneb tähele värvide koosmõju ja pildi kompositsiooni. Oskab meeleolu väljendada värvide ja rütmidega. Tutvub uute 	<ul style="list-style-type: none"> • Ümbrus. Peamise esiletõstmise suuruse, asukoha ja värvi abil. Maastik, linn, loomaaed, talu, mere põhi, mets. • Asjad ja elusolendid. Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine. Tuttavate asjade kujutamine – lilled, mänguasjad jt. Loomad, linnud, okas- ja lehtpuud eri aastaegadel. • Inimene. Inimese täisfiguur eestvaates ja profiilis, portree eestvaates. Lihtne moejoonistus ja rõivadisain. • Geomeetria. Geomeetrilised kujundid: kolmnurk, ruut, ring, ristkülik jt. Vormide ülesehitamine lihtsamatest (geom) algvormidest: kera, silinder, ring, ruut, kolmnurk. • Kompositsioon. Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm).

	<p>värvitoonide saamisega (segamine, katmine). Kujundab ise mustreid, tunneb rütmi tasapinnal. Oskab pildi pinda organiseerida.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Värvusõpetus. Tutvumine Itteni värvitabeliga. Tunneb põhivärve ja 1.astme värvide segamist (roheline, oranž, violett).
Disain ja keskkond	<ul style="list-style-type: none"> • Tutvub tarbevormiga (igapäevased tarbeesemed) ning kirjeldab tarbeesemete välimust ja teab otstarvet. Oskab lihtsamaid esemeid kujundada – anda kuju (voolimine, voltimine, meisterdamine, idee esitamine joonise või maketina). Tutvub erinevate märkidega (sh liiklusmärgid), oskab kujundada oma nime või tähte. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lihtne vorm. Voltimine, origami, paberlõiked. Disaini roll igapäevaelus: trükised, tarbevormid, tuba jne. Märk – geomeetriliste kujundite erinevad tähendused. Kiri – nime või tähe kujundus.
Kunstikultuur	<ul style="list-style-type: none"> • Kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine. Tunneb lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte. Teab eestlaste traditsioone ja austab rahvakunsti. Kujundab ise midagi rahvuslikku. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vana ja uue võrdlemine. Eesti kultuuripärandi tähteosed. Muuseumide ja kohalike näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine. Rahvakunsti tutvustamine. Rahvariided. Lihtne ornamentika, mustrid.
Materjalid ja tehnikad	<ul style="list-style-type: none"> • Tunnetab oma huvisid ja võimeid. Katsetab erinevaid tehnikaid. Käitub endale ja teistele 	<ul style="list-style-type: none"> • Maal. Põhitöövõtted ja -vahendid. Kattevärv. Guašsmaali erineva laiusega pintslid, palett, värvi paksus, maalimisvõtted, värvikihi paksus paberil

	<p>ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas. Töötab iseseisvalt ja rühmas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasutab erinevaid töövõtteid ning tehnikaid. Omandab teadmisi mitmesuguste materjalide ja töövahendite kohta. Oskab erinevaid materjale oma töös säästlikult kasutada. Teab, kuidas õigesti pintsliga töötada. Kasutab punkti ja joont mustrite loomiseks. Teab, mis on tööde viimistlus ja vormistus. 	<p>jne. Värvide segamise põhimõtted (heledale lisada tumedat värvi). Kriidi- ja õlipastellidega maalimine. Värvipliiatsiga pinna katmine (õrn ja intensiivne toon, ühtlase pinna saamine, värvimine joonest jooneni).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vormiõpetus. Voolimine savist vms voolitavast materjalist. Lihtne tarbevorm. • Graafika. Joonistamine hariliku pliiatsi või viltpliiatsitega. Erineva tumedusega pinnad. Joongraafika lihtsamad mustrid. • Meisterdamine Lihtsad ühendusmaterjalid ja -viisid, ohutud töövõtted. Looduslikud ja tehismaterjalid. Voltimine: lihtsad vormid, töövõtted. Origami, kirigami. • Kollaaž. Rebimine, lõikamine, liimimine. Aplikatsioon. • Trükkimine. Templitrükk. Pintsli- ja Materjalitrükk.
--	---	--

4.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Kujutamise- ja vormiõpetus	<ul style="list-style-type: none"> Tunnetab oma huvisid ja võimeid, oskab neid rakendada. Esitleb oma töid julgelt ja tunneb sellest rõõmu. On valmis katsetama ja leiutama uusi tehnikaid teoste esitlemisel, sh digitaalseid. Kasutab visuaalkultuuri tundmaõppimiseks teatmeteoseid ja IKT vahendeid. Elab kaasa kunstides edastatavatele mõtetele ja meeleoludele, austab erinevaid ja isikupäraseid lahendusi. Jagab oma muljeid rahvuskultuuri teemal (laulupidu, rahvatants, rahvariided, tarbeesemed jne). On avatud erinevate kultuuriilmingute suhtes. Räägib oma loomingust (tegevusest), kasutades lihtsamaid ainealaseid mõisteid. Võrdleb oma ja kaaslaste töid, toob esile lahenduste erinevusi. Kirjeldab kunstiteoseid ning põhjendab oma eelistusi. Teab ja tunneb põhilisi kunstimõisteid. Oskab 	<ul style="list-style-type: none"> Kujutamine ja kujundamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine. Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted (kolmas mõõde). Lihtsad perspektiivireeglid (ühe koondpunktiga tuba, tänav). Värv kui väljendusvahend. Itteni värviring (2.astme värvide segamine, lähedased- ja vastandvärvid, värvide rahvapärased nimetused). Oskab tabada värvirütmi. Vari (varjud maas, seinal; ühe objekti vari teisel; vari pöördkehal).Liikumise kujutamine. Kunstiteoses sisulise ja vormilise külje eristamine. Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit. Ümbrus. Erinevad hooned ja objektid linnas, maal. Maastikud. Siseruumid. Asjad. Esemete suurussuhted. Natüürmort. Inimene ja teised elusolendid. Inimesed tegevuses, nägu ja meeleolu.

	<p>visandada ja kavandada. On tuttav lihtsamate perspektiivireeglitega. Oskab tabada värvirütmi. Tunneb ja oskab segada värve. Oskab edasi anda varju. Oskab visandada figuuri liikumises.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Geomeetria. Kubistlikus stiilis pilt, joongraafilised mustrid. • Kompositsioon. Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm). • Värvusõpetus. Itteni värviring, värviülesanded.
Disain ja keskkond	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb ümbritsevas keskkonnas ära ja liigitab järgmised kunstiliigid: arhitektuur, skulptuur, maal. Selgeks saab reklaami, koomiksi, foto jne pildikeele erinevus, oskus neid võrrelda. Lihtne disainimine. Uurib disainilahendusi ja leiutab ise. Saab selgeks, kuidas tekib liikumisillusioon e. animatsioonitehnika 	<ul style="list-style-type: none"> • Trükiste, filmide, arvutimängude, koomiksitate ja reklaamide pildikeele ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja kriitiline võrdlemine. Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses. Märk. Liiklusmärkide analoogial põhinev uute märkide kujundamine. Kiri. Trüki-tähtede kujundamine. Foto, digitaalgraafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel. Liikumisillusiooni teke.
Kunstikultuur	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab erinevate teoste sõnumeid ja eesmärki, analüüsib neid. Kirjeldab kunstiteoseid ning põhjendab oma eelistusi. Austab loomingu autorlust ja kunstiteoseid. Selgeks saab muuseumide vajalikkus ja kultuuriväärtuste kaitse. Oskab võrrelda Eesti näiteid maailmakultuuri tähtteostega. Oskab 	<ul style="list-style-type: none"> • Kunstiteose analüüs. Kunstiürituste, kaasaegse kunsti näituste külastamine ja nähtu mõtestamine. Muuseumide ja galeriide funktsioonid. Mineviku ja nüüdiskunsti tuntumad teosed Eestis ja mujal maailmas, kultuuride iseärasused. Kunstiterminite tundmine ja kasutamine. Eesti ja maailm. Teosed, kus värvil on suurem roll (postimpressionistid,

	võrrelda minevikku tänapäevaga. Tunneb kunstitermineid.	fovistid ...). Rahvakunst. Lilltikand (kohalikud mustrid, ornamentika).
Materjalid ja tehnikad	<ul style="list-style-type: none"> Oskab kasutada erinevaid tehnikaid, materjale ja töövõtteid. Oskab oma tööd eksponeerida (teose vormistus, raam). 	<ul style="list-style-type: none"> Visandamine ja kavandamine. Maalimine (kattevärvid, värvide segamine, akvarellmaal, õlipastellidega pinna katmine, värvipliatsitega pinna katmine, segatehnikad). Joonistamine (hariliku- ja viltpliatsiga joonistamine, erineva tumedusega pinnad, joontega pinnamustrite loomine, joongraafika). Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine.

5.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Kujutamise- ja vormiõpetus	<ul style="list-style-type: none"> Oskab visandada ja kavandada. Paberlõiked (ruumiline tuba, hoone, tähe lõiked). On tuttav lihtsamate perspektiivireeglitega. Oskab tabada värvirütmi. Tunneb ja oskab segada värve. Oskab edasi anda varju. Oskab visandada figuuri liikumises. Oskab kasutada 	<ul style="list-style-type: none"> Teoste esitlemine, valikute põhjendamine. YOUTUBE kui õppekeskkond. Kujutamine ja kujundamine vaatluse ning mälu järgi. Kavandamine. Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted. Lihtsad perspektiivireeglid (koondpunktiga tuba, tänav). Värv kui väljendusvahend. Värviring (3.astme värvide segamine, lähedased- ja vastandvärvid, värvide rahvapärased nimetused,

	<p>oma tööde teostamisel erinevaid tehnilisi võtteid.</p>	<p>värvikolmnurgad, värvilotod). Vari (varjud maas, seinal; ühe objekti vari teisel; vari pöördkehal). Liikumise kujutamine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teemad: Erinevad hooned linnas, maal. Maastikud. Abstraktne maal ja joonistus. Esemete suurussuhted. Inimesed tegevuses, nägu ja meeleolu. Kubistlikus stiilis pilt (Picasso, Gris, Braque) jne.
Disain ja keskkond	<ul style="list-style-type: none"> • Lihtne disainimine. Uurib disainilahendusi ja leiutab ise. Graafiline pilditöötlus fotol, printimine, maalimine. Tulemuseks oskab kujundada plakatit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses. Teemad: Liiklusmärkide analoogial põhinev uute märkide kujundamine.(Trüki-) tähtede kujundamine. Tool kui tarbeese. Ruumilisuus pildil, fotol, animatsioonis. Inimene ja tema tegevused. Foto, digitaalgraafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel. Portree kui plakat (A.Warhol).
Kunstikultuur	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb ümbritsevas keskkonnas ära ja liigitab järgmised kunstiliigid: arhitektuur, skulptuur, maal, graafika, tarbekunst. Mõistab erinevate teoste sõnumeid ja eesmärki, analüüsib neid. Kirjeldab kunstiteoseid ning põhjendab oma 	<ul style="list-style-type: none"> • Kunstiteose analüüs. Kunstiürituste, kaasaegse kunsti näituste külastamine ja nähtu mõtestamine. Muuseumide ja galeriide funktsioonid. Mineviku ja nüüdiskunsti tuntumad teosed Eestis ja mujal maailmas, kultuuride iseärasused. Kunstiterminid.

	<p>eelistusi. Austab loomingu autorlust ja kunstiteoseid. Selgeks saab muuseumide vajalikkus ja kultuuriväärtuste kaitse. Oskab võrrelda Eesti näiteid maailmakultuuri tähtteostega. Oskab võrrelda minevikku tänapäevaga.</p>	<p>Teemad: Teosed, kus värvil on suurem roll (postimpressionistid, fovistid ...). Rahvakunst. Kohalikud mustrid, ornamentika.</p>
Materjalid ja tehnikad	<ul style="list-style-type: none"> Oskab kasutada erinevaid tehnikaid, materjale ja töövõtteid. Oskab oma tööd eksponeerida (teose vormistus, raam). 	<ul style="list-style-type: none"> Visandamine ja kavandamine. Maalimine (kattevärvid, värvide segamine, akvarellmaal, õlipastellidega maalimine, värvipliatsitega pinna katmine, segatehnikad). Joonistamine (hariliku- ja viltpliatsiga joonistamine, erineva tumedusega pinnad, joontega pinnamustrite loomine, joongraafika). Trükkimine (materjalitrükk, sügavtrükitehnikad). Kollaaž(rebimine, lõikamine, ruumilised materjalid). Vormimine ja meisterdamine (ruumilise kompositsiooni, mudeli või maketi valmistamine, eri materjalidest vormide ja seadete loomine, voltimine). Digitaalsete tehnikate katsetamine (pildistamine).

6.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Kujutamise- ja vormiõpetus	<ul style="list-style-type: none"> Lahendab loovülesandeid, kujutab ja kujundab. Tunneb inimkeha üldisi proportsioone. Määrab objektile langeva ja omavarju. Teab, mis on perspektiiv. Konstrueerib ühe koondpunkti abil perspektiivseid vaateid objektidest ja ruumist. Selgitab mõistete „värv” ja „värvus” erinevust. Tunneb värvide vastastikuseid mõjusid. 	<ul style="list-style-type: none"> Kunstiteose vorm ja kompositsioon, materjalid ja tehnika. Teatud kujutamisevõtete ja tehnikate teadlik valik. Kadreerimine, pildiplaanid, detailid. Inimese kujutamine. Inimese keha, näo detailid, proportsioonid, ilmed. Liikumisasendid. Natüürmordi visandamine. Asjade kolmemõõtmelisus. Valgus, vari, läige, langev vari. Geomeetrilised kujundid sümbolitena. Esemed perspektiivis. Perspektiiv–joonperspektiiv ühe koondpunktiga. Maastik. Ümbruse kujutamine- tänav, maastik. Värvide kontrastid, vastastikused mõjud, kooskõlad, tasakaal, värvimodulatsioon, ruumiillusioonid. Mõisted värv ja värvus.
Disain ja keskkond	<ul style="list-style-type: none"> Teab, mis on reklaam ja kuidas see paremini mõjub. Kirjeldab tuntumaid märke ja sümboleid. Kasutab õpiülesannetes disaini elemente, disainib lihtsaid esemeid. 	<ul style="list-style-type: none"> Praktiline disainiprotsess kuni lahenduseni. Geomeetriliste kehade ja kirja kasutamine disainis. Logod. Teksti ja pildi koosmõju graafilises

		disainis. Omaloodud kirja (šrifti) kujundamine, kasutamine.
Kunstikultuur	<ul style="list-style-type: none"> Kirjeldab ja analüüsib kunstiteoseid arvestades sisu, vormi, konteksti, otstarvet. Suhtub loominguliselt kunsti ja kultuuri erinevatesse nähtustesse: karikatuur, sarž; grafiti, tegevuskunst e performance, massikunst (foto, film, video, reklaam), kitš, virtuaalne kunst. Omandab muuseumis käimise harjumusi. Leiab infot kunstiraamatutest ja teistest infoallikatest, oskab rääkida näitusel nähtust, teab kunstiga seotud ameteid. 	<ul style="list-style-type: none"> Kunstiga seotud elukutsed. Võimalusel muuseumide, näituste külastamine. Vestlused, arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine. Erinevate kultuuride tuntumad kunstiteosed. Kunst Eestis ja maailmas. Rahvakunst, kodukoha rahvuslik ornament.
Materjalid ja tehnikad	<ul style="list-style-type: none"> Õpilane rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid, väljendab mõtteid ja ideid visuaalsete vahenditega. Loovülesandeid lahendades katsetab erinevaid tehnikaid ja materjale, kasutab sobivaid väljendusviise oma ideede edasi andmiseks. 	<ul style="list-style-type: none"> Mitmesugused kunstimaterjalid ja tehnikad (nt joonistamine, maal, kollaaž, skulptuur, installatsioon jne). Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöodes (foto, video, digitaalgraafika). Foto posterdamine, mis valmib hiljem maaliks.

7.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Kujutamise- ja vormiõpetus	<ul style="list-style-type: none"> • Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, kujutab ja kujundab vaatluse ja ideede põhjal. • Loeb inimese kehaasenditest ja ilmetest (ka pildil) välja tema meeleolu ja tundeid; tunneb inimkeha üldisi proportsioone. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kunstiteose vorm ja kompositsioon, materjalid ja tehnika, sõnum ja kontekst. Väljendusvahendite vastavus ideele, otstarbele ja sihtgrupile. Teatud kujutamisevõtete ja tehnikate teadlik valik. Kadreerimine, pildiplaanid, detailid. • Inimese kujutamine. Inimese keha, näo detailid, proportsioonid, ilmed. Liikumisasendid.
Kompositsioon	<ul style="list-style-type: none"> • Kujutab kolmemõõtmelisi objekte tasapinnal ja naturist joonistades. • Määrab (objektidel või pildil) langeva ja omavarju, pool- ja täisvarju ning kirjeldab nende erinevusi. Modelleerib tasapinnal esemeid valguse ja varjuga. 	<ul style="list-style-type: none"> • Natüürmordi koostamine ja selle järgi joonistamine. Asjade kolmemõõtmelisus. Valgus, vari, läige, langev vari. Geomeetriselised kujundid sümbolitena.
Perspektiiv	<ul style="list-style-type: none"> • Teab, mis on õhuperspektiiv, värviperspektiiv, konstrueerib 1 koondpunkti abil perspektiivseid vaateid objektidest ja ruumist, kasutab erinevaid vaatepunkte ruumi kujutamisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Esemel perspektiivis. Õhu ja värviperspektiiv. Perspektiiv–joonperspektiiv ühe koondpunktiga. Maastik. Ümbruse kujutamine- tänav, taluõu, kõrghooned. Hoonete detailide esile toomine, pildi

		muutmise efektsmaks – peegeldus, illusioon, perspektiiv.
Värvusõpetus	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab mõistete „värv” ja „värvus” erinevust. Tunneb värvide vastastikuseid mõjusid, kasutab maalimisel õhu- ja värviperspektiivi reegleid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Värvide kontrastid, vastastikused mõjud, kooskõlad, tasakaal, värvimodulatsioon, ruumiillusioonid. Mõisted värv ja värvus.
Disain/ kiri	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab reklaami eesmärgi ja mõju. Nimetab visuaalse reklaami peamised elemendid (visuaal, pealkiri, lööklause). Kirjeldab tuntumaid märke ja sümboleid. Kasutab õpiülesannetes disaini elemente, disainib lihtsaid esemeid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni. Geomeetriliste kehade kasutamine disainis. Märkide ja kujude mitmetähenduslikkus. Firmamärgid, logod. Teksti ja pildi koosmõju graafilises disainis. Omaloodud kirja (šrifti) kujundamine, kasutamine.
Kunstikultuur	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab ja analüüsib kunstiteoseid arvestades sisu, vormi, konteksti, otstarvet. Määrab kujutamisinestiku alusel kunstiteose žanri (religioosne, mütoloogiline, ajaloo -, olustikumaal). • Suhtub loominguliselt kunsti ja kultuuri erinevatesse nähtustesse: karikatuur, sarž; grafiti, tegevuskunst (happening , performance), massikunst (foto, film, video, reklaam), kitš, virtuaalne kunst. Omandab muuseumis 	<ul style="list-style-type: none"> • Kunstiga seotud elukutsed. Võimalusel muuseumide, näituste külastamine. Vestlused, arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine. Erinevate kultuuride tuntumad kunstiteosed. Kunst Eestis ja maailmas. Rahvakunst, kodukoha rahvuslik tikand.

	käimise harjumusi. Leiab infot kunstiraamatutest ja teistest infoallikatest, oskab rääkida näitusel nähtust, teab kunstiga seotud ameteid.	
Materjalid ja tehnikad	<ul style="list-style-type: none"> Õpilane rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid, väljendab mõtteid ja ideid visuaalsete vahenditega. Loovülesandeid lahendades katsetab erinevaid tehnikaid ja materjale, kasutab sobivaid väljendusviise oma ideede edasi andmiseks. 	<ul style="list-style-type: none"> Mitmesugused kunstimaterjalid ja tehnikad (nt joonistamine, maal, kollaaž, skulptuur, installatsioon jne). Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöodes (foto, video, digitaalgraafika).

8.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Kujutamise- ja vormiõpetus	<ul style="list-style-type: none"> Tunneb visuaalse kunsti põhimõisteid ning oskab neid kasutada kõnes ja kirjas. Oskab kasutada kõiki 8. klassi ainekavas olevaid töömaterjale, vahendeid ning kujutamise ja kujundamise viise kunstiliseks eneseväljenduseks. 	<ul style="list-style-type: none"> Inimese kujutamine: poolprofiil. Karikatuur ja sarž, kehakeel (sh miimika), karakteri edasiandmine. Inimese, loodus- ja tehisevormide stiliseerimine, esemete modelleerimine valguse ja varjuga (valgus, langev ja omavari, täis- ja poolvari).

Kompositsioon	<ul style="list-style-type: none"> Püstitab endale ise teema ja ülesande; teostab idee sobivate vahenditega, planeerib oma idee teostamiseks kuluva aja oskuslikult. Teab, mis on kubism ja oskab luua geomeerilistest kujunditest lihtsustatud pilti. Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi, kasutades kahe- ja kolmemõõtmelise kujutamise elemente ja kompositsiooni põhimõtteid. Visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades, kujutab ja kujundab vaatluse ja ideede põhjal. 	<ul style="list-style-type: none"> Kunstiteose vorm ja kompositsioon, materjalid ja tehnika, sõnum ja kontekst. Kompositsiooni rajamine geomeetrilistele kujundile (kubism). Staatile ja dünaamiline kompositsioon. Kompositsiooniskeemid, kuldlõige. Kadreerimine.
Perspektiiv	<ul style="list-style-type: none"> Konstrueerib ühe koondpunkti abil perspektiivseid vaateid (interjäär). Tunneb kahepunkti perspektiivi. 	<ul style="list-style-type: none"> Perspektiiv – joonperspektiiv ühe koondpunktiga (interjäär). Kahepunkti perspektiiv.
Värvusõpetus	<ul style="list-style-type: none"> Arvestab töödes värvide vastastikust mõju, värvikompositsiooni ja värvikooskõla. Kasutab kompositsioonireegleid teoste ülesehitusel. Kujutab inimesi ja objekte, rakendab ruumilist kehade modelleerimist valguse ja varjuga. Konstrueerib ühe 	<ul style="list-style-type: none"> Värvide kontrastid, vastastikused mõjud, kooskõlad, tasakaal, värvimodulatsioon, ruumiillusioonid. Mõisted värv ja värvus. Värvide optiline segunemine.. Märk ja sümbol (peremärk, firmamärk, piktogramm, eksliibris). Karikatuur.

	<p>koondpunkti abil perspektiivseid vaateid (interjäär).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tunneb vormi-, värvi-, kompositsiooni-, perspektiivi- ja kirjaõpetuse lihtsamaid reegleid. Oskab üldjoontes eristada visuaalse kunsti arenguetappe. 	
Disain/ kiri	<ul style="list-style-type: none"> • Teab disainipõhimõtteid ja oskab juhendamise teel disainida lihtsamaid objekte, arvestades nõudeid vähemalt üldjoontes. Mõistab, et on olemas erinevad pildikeeled. Eristab näidete abil looduslikke ja tehiskeskkondasid, mõistab nendevahelisi seoseid. Kasutab erinevaid kirjatüüpe teoste loomisel ja kujundamisel, teab, mis on firmamärk, oskab seda luua. 	<ul style="list-style-type: none"> • Disaini liigid. Ergonoomika, sihtgrupp jt mõisted. Looduslikud ja tehiskeskkonnad. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus. Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni. Šrift plakatil. Arhitektuur Eestis ja kodukohas. Teksti ja pildi koosmõju graafilises disainis. Logo.
Kunstikultuur	<ul style="list-style-type: none"> • Eristab kõrgkultuuri massikultuuri nähtustest. • Teab, kuidas leida ja otsita infot erinevatest meediaallikatest. Oskab leida ajastule iseloomulikke jooni ning rakendada neid oma töödes. Külatab erinevaid näitusi ja annab hinnanguid näitusel nähtu kohta. Teab tuntud kunstnikke ja nende teoseid, teab mõningaid 	<ul style="list-style-type: none"> • Kunsti areng, kunsti piiride avardamine. Kunstnikud, inspiratsiooniallikad ja kunstnike looming.

	nüüdiskunsti suundasid ja aktuaalseid teemasid. Oskab nimetada kunstiga seotud ameteid. Otsib teavet tundmatute kunstiterminite kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse. Oskab abimaterjali toel tuua välja eri ajastute kunsti näiteid.	
Materjalid ja tehnikad	<ul style="list-style-type: none"> Õpilane rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid, väljendab mõtteid ja ideid visuaalsete vahenditega. Loovülesandeid lahendades katsetab erinevaid tehnikaid ja materjale, kasutab sobivaid väljendusviise oma ideede edasi andmiseks, kasutab loovtöös digitaalseid tehnoloogiaid. 	<ul style="list-style-type: none"> Mitmesugused kunstimaterjalid ja tehnikad (nt joonistamine, maal, kollaaž, skulptuur, installatsioon jne). Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöodes (foto, video, digitaalgraafika).

9.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Kujutamise- ja vormiõpetus	<ul style="list-style-type: none"> Lihtsustab ja deformeerib kujutatavat suurema karakterisuse ja emotsionaalsuse saavutamiseks. Kasutab kujundit oma mõtete edastamiseks. Kasutab kunstiteost või -stiili 	<ul style="list-style-type: none"> Inimese kujutamine: kehakeel (sh miimika); vormi karakteri edasiandmine. Inimese, loodus- ja tehisevormide stiliseerimine, deformeerimine.

	<p>oma loomingu eeskuju või lähtepunktina. Määrab (objektidel või pildil) langeva ja omavarju, pool- ja täisvarju ning kirjeldab nende erinevusi. Modelleerib tasapinnal esemeid valguse ja varjuga.</p>	<p>Esemete modelleerimine valguse ja varjuga (valgus, langev ja omavari, täis- ja poolvari).</p>
Värviõpetus	<ul style="list-style-type: none"> Kasutab teose kompositsiooni ja koloriidi tasakaalustamiseks ning olulise esiletoomiseks paindlikult värvide kontraste (soe-külm, heletume, hulgakontrast). 	<ul style="list-style-type: none"> Värvide kontrastid, vastastikused mõjud, kooskõlad ja tasakaal, värvide optiline segunemine. Värvide psühhofüsioloogiline mõju (sh külmad-soojad, eenduvad-taanduvad, kerged, rasked värvid), värv ja värvus.
Kompositsioon	<ul style="list-style-type: none"> Tunneb kompositsiooniskeeme. Kasutab kadreerimise erinevaid võimalusi. Väljendab emotsioone kujutades nähtusi abstraktse kompositsioonina. 	<ul style="list-style-type: none"> Kompositsiooniskeemid (kolmnurk, diagonaal, kuldlõige). Kaader ja kadreerimine (ka foto- ja videokunstimis). Abstraktne kunst.
Perspektiiv	<ul style="list-style-type: none"> Konstrueerib 1 ja 2 koondpunkti abil perspektiivseid vaateid objektidest ja ruumist. 	<ul style="list-style-type: none"> Erinev vaatepunkt (konna- ja linnuperspektiiv); joonperspektiiv ühe ja kahe koondpunktiga. Õhu- ja värviperspektiiv.
Disain/kiri	<ul style="list-style-type: none"> Kirjeldab üldjoontes peamisi disaini alaliike: graafiline, keskkonna-, tootedisain, tarbekunst (sh mood, reklaam, ruumikujundus jne). Selgitab reklaami eesmärgi ja mõju. Nimetab 	<ul style="list-style-type: none"> Tootedisain, ruumidisain, tarbeeseme kujundus. Ergonoomika; graafiline disain. Kujunduse ühtne stiil; märk ja sümbol (nt peremärk, firmamärk,

	visuaalse reklaami peamised elemendid (visuaal, pealkiri, lööklause). Kirjeldab tuntumaid märke ja sümboleid.	piktogramm); reklaam; šrift, kirjaoptika, teksti kujundamine.
Kunstikultuur	<ul style="list-style-type: none"> • Teab, mis on sürrealism ja op-kunst ja selle tuntumad esindajad, teab automatismi võtet ja esindajaid, kasutab automatismi oma töö algpunktis. • Omandab muuseumis käimise harjumusi, leiab infot kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest. • Tunneb kaasaegse kunsti suundi ja teemasid. Oskab lahti mõtestada näitusel nähtut. • Teab kunstiga seotud ameteid. Tunneb Eesti ja maailma kultuuripärandi olulisi kunstiteoseid. Tunneb eesti rahvakunsti ja rahvuslikku ornamentideid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kunsti žanrid. Stiil, karikatuur, sarž, grafiti, tegevuskunst (happening, performance), foto, film, video, reklaam. Kitš. Kunsti piiride avardumine. Virtuaalne kunst- inspiratsiooniallikad ja looming Kunstiga seotud elukutsed. Kunstiürituste, kaasaegse kunstinäituste külastamine ja nähtu lahtimõtestamine. Kunstiterminoloogia kasutamine. Kunstiteoste säilitamine. Kunst kui ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengu peegeldaja. Eesti kunsti suurkujud ja teosed. Erinevate kultuuride kunstiajaloo tuntumate teoste näiteid. Kaasaegse kunsti suunad ja teemad. Rahvakunst- etnograafia ja tänapäev, muuseumitunnid.
Materjalid ja tehnikad	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid, väljendab oma mõtteid ja ideid visuaalsete vahenditega. Loovülesandeid lahendades katsetab erinevaid 	<ul style="list-style-type: none"> • Mitmesugused kunstimaterjalid ja tehnikad (nt joonistamine, maal, kollaaž, skulptuur, installatsioon jne). Digitaalsete tehnoloogiate

	tehnikaid ja materjale, leides sobivaid väljendusviise oma ideede edasi andmiseks.	kasutamine loovtöodes (foto, video, digitaalgraafika).
--	--	--

ÕPPEAINE NIMETUS: MUUSIKA

Õppeaine kirjeldus:

Muusikal kui universaalsel suhtlusvahendil on läbi aegade olnud tähtis osa laste ja noorte vaimsel, moraalsel ning esteetilisel kasvatamisel. Muusikaõpetuse taotlus on luua muusikateadmiste, -oskuste ja -kogemuste süsteem. Üldhariduskooli muusikaõpetuse eesmärk on tekitada huvi muusika ja musitseerimise vastu ning kujundada harmoonilist ja loovat isiksust. Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály meetodile ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele.

Muusikaga tegelemine rikastab tundeelu, kujundab esteetilisi hoiakuid ja kultuurilisi tõekspidamisi. Muusikaõpetuse kaudu luuakse võimalused muusikaoskuste arenguks, avatakse ja avardatakse muusikaga tegelemise viise ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamise kaudu kujundatakse õpilaste sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid ja muusikamaitset.

Muusikaõpetuses tähtsustatakse:

- 1) ühislaulmist kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist väljendust ja edasikandjat;
- 2) loomingulist eneseväljendust;
- 3) õpilase loova ja kriitilise mõtlemise arengu toetamist;
- 4) õpilase isiklikku suhet muusikaga ning muusikalise suhtlemise rolli vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalustamise võimalusena;
- 5) muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetiliste väärtushinnangute kujunemisel;
- 6) õppija huvi ja isikupära.

	<p>5) suhtub lugupidavalt enda ja kaaslaste loominguks, põhjendab ning analüüsib oma arvamusi ja valikuid;</p> <p>6) mõistab enda seotust Eesti kultuuripärandiga ja väärtustab laulupidu;</p> <p>7) märkab ja teadvustab kultuurilist mitmekesisust ning suhtub lugupidavalt eri rahvuskultuuridesse;</p> <p>8) leiab muusikainfot eri teabeallikatest ning käitub vastutustundlikult virtuaalmaailmas;</p> <p>9) väärtustab loojat ja loominguks ning on teadlik autoriõigusest;</p> <p>10) väärtustab teadmisi ja oskusi muusikategevustes, rakendades muusikalist kirjaoskust (helivältsed, rütmifiguurid ja pausid:</p> <p>taktimõõdud 2/4, 3/3, 4/4, C ja eeltakt;</p> <p>11) duur-, moll-helilaad, helistikud C-a, G-e, F-d;</p> <p>12) muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele).</p>
<p>III kooliaste</p>	<p>III kooliastme lõpuks:</p> <p>1) huvitub muusikast kui kunstiliigist, väärtustab muusikat ning muusikategevust kultuuri ja igapäeva elu rikastajana;</p> <p>2) teadvustab muusika võimalusi vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalu loomisel;</p> <p>3) osaleb aktiivselt muusitseerimises: tegutseb koos teistega, vastutab enda tegevuse eest rühmas (klassis, kooris, ansamblis);</p> <p>4) arendab loomeideid muusikalise eneseväljenduse kaudu: katsetab ideid muusikategevustes, leiab lahendusi esile kerkinud probleemidele, hindab isikupära ja erinevaid lahendusi ning on püsiv ja järjekindel;</p>

- 5) tunnetab ja rakendab liikudes muusika karakterit ja väljendusvahendeid;
- 6) väärtustab kodukohta ja Eesti muusikapärandit ning nüüdismuusikat, on traditsioonide edasikandja laulja ja/või pillimängijana ning osaleb laulupidudel;
- 7) teadvustab muusikat kui kultuuridevahelist suhtluskeelt, väärtustab kultuurilist mitmekesisust;
- 8) tegutseb eetilisel ja ohutult (sh autoriõigust arvestades) nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurikeskkonnades, suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonnasse;
- 9) valib endale meelepärast muusikaga tegelemise viisi(d), hindab oma kogemust ja jagab seda kaaslastega;
- 10) teadvustab, et teadlikuma muusitseerimise aluseks on muusikaline kirjaoskus, mille hulka kuuluvad helivältsed, rütmifiguurid ja pausid:

- kaheksandiktaktimõõtu laulurepertuaarist tulenevalt; ühe võtmemärgiga helistikud ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud; bassivõti repertuaarist tulenevalt; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele;
- 11) mõistab, kuidas huvi muusika vastu ning muusikaoskused võimaldavad kujundada sellest elukestva harrastuse või elukutse.

Õpitulemused ja õppesisu klassiti:**1.klass**

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Osaoskus: laulmine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • on harjunud laulma sirge selja, püstise pea ja avatud suuga julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga kooris (kogu klassiga), ansambelis ja/või üksis; võtab osa ühislaulmisest; • väljendab laulu sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot; pöörab tähelepanu lauldava laulu sõnadele; • laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule; • laulab peast I kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Kevadel“ ehk „Juba linnukesed...“ (eesti rahvaviis / J. H. Hermann ja P. Tekkel); 	<ul style="list-style-type: none"> • Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast I kooliastme ühislause (Eesti hümn, „Kevadel“). Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). • Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega nii kooris (kogu klassiga), ansambelis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksis, mille käigus harjutakse kuulma ja kuulama nii ennast kui ka teisi. Tutvutakse laulupidude traditsiooniga ja kaasatakse õpilasi koolikoori. Tekitatakse harjumus lauldes hoida loomulikku kehahoidu (sirge selg, püstine pea,

	<ul style="list-style-type: none"> • on tutvunud laulupidude traditsiooniga; • on tutvunud muusikalise kirjaoskusega ja rakendab seda lauldes: laulab endale sobivas tessituuris astmemudeleid, kasutades astmeid SO, MI ja RA; teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi laulmisel. 	<p>avatud suu). Õpilasi suunatakse laulma julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interpretatsioon. Mõtestatakse lauldava laulu sõnu, väljendamaks selle sisu ja meeleolu läbi erineva dünaamika (<i>piano, forte</i>, valjenedes, vaibudes) ja tempo (kiire, aeglane). • Muusikaline kirjaoskus. Tutvutakse laulu õppimist toetava muusikateooriaga, sh mõistetega: viis, rütm, meetrum, löök, takt, taktijoon, lõpujoon, taktimõõt (2-osaline ja 3-osaline taktimõõt), noot (noodipea ja noodivars). Tutvutakse rütmide, rütmifiguuride ja pausiga rütmisilpide TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, paus abil ning teadvustatakse neid laulmisel. • Noodist laulmine. Õpitakse lugema noodist laulusõnu ning järgima rütmi ja meloodia liikumist. Õpitakse uusi laule noodist SO, MI ja RA astmetega. Tutvutakse erinevate noodimärkidega
--	---	---

		<p>(kordusmärgid, esimene ja teine lõpp). Juhitakse tähelepanu laulu autoritele (helilooja ja luuletaja).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vorm. Kirjeldatakse õpitavate laulude vormi läbi mõistete salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. • Relatiivsed astmed ja astmemudelid: SO, MI, RA. Mudellaulud. Tutvutakse relatiivsete astmete ja nende käemärkidega. Kinnistatakse eri tessituurides eelkõige SO, MI ja RA astmetel põhinevaid astmemudeleid. Astmed paigutatakse astmetrepile või -redelile ja noodijoonestikule. • Mõisted: meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, esimene ja teine lõpp, regilaul, helilooja, luuletaja, koor, dirigent, <i>piano</i> (vaikselt), <i>forte</i> (valjult), valjenedes, vaibudes.
Osaoskus: pillimäng	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mängib keha- rütmi- ja plaatpillidel lihtsamaid <i>ostinato</i>'sid, kaas-, eel- ja/või vahemänge, kasutades õigeid mänguvõtteid; 	<ul style="list-style-type: none"> • Musitseerimisel kasutatakse teadlikult rütme, rütmifiguure ja pausi

	<p>oskab nimetada enda koolis olevate rütmi- ja plaatpillide nimetusi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • on tutvunud muusikalise kirjaoskusega: teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi musitseerimisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris (kogu klassiga), ansambelis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus harjutakse kuulma ja kuulama nii enda kui ka teiste pillimängu. • Kehapill. Tutvutakse kehapilli ning selle erinevate helide ja mänguvõimalustega. Rakendatakse kehapilli lihtsamates <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. • Rütmipillid. Tutvutakse oma koolis olevate rütmipillidega (kõlapulgad, triangel, võrutrumm, kõlatoru, marakad, rütmimunad, kuljused, tamburiin, taldrük, kastanjetid, agoogo, guiro, džembe, bongod, konga jt). Õpitakse rütmipillidel õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille lihtsamates <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. • Plaatpillid. Tutvutakse oma koolis olevate plaatpillidega (ksülofon, kellamäng, metallofon, kõlaplaadid). Õpitakse plaatpilli pulkade õiget käeshoidmist ja õigeid mänguvõtteid.
--	---	--

		<p>Rakendatakse plaatpille lihtsamates <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <ul style="list-style-type: none"> Mõisted: meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, esimene ja teine lõpp, helilooja, dirigent, <i>piano</i> (vaikselt), <i>forte</i> (valjult), valjenedes, vaibudes, kehapill, rütmipillid, plaatpillid.
<p>Osaoskus: muusikaline liikumine</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas; tajub ja tunnetab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid: rütme, rütmifiguure ja pausi, erinevaid temposid; tantsib koos kaaslastega eesti laulu- ja ringmänge. 	<ul style="list-style-type: none"> Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos (kogu klassiga), gruppides (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus harjutakse liikuma ja tunnetama nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. <p>Tutvutakse liikumise kaudu rütmide, rütmifiguuride ja pausiga </p> <p>Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja</p>

		<p>väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu.</p> <ul style="list-style-type: none"> Eesti laulu- ja ringmängud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes nende sisu ja pärimuslike traditsioonidega. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Harjutatakse ühistegevustes liikumist paaris, ühiselt ringjoonel (sõõris), vooris ja viirus. Mõisted: ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak.
<p>Osaoskus: muusikaline omalooming</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel, kasutades õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi. improviseerib astmemudelitele tuginedes; loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne); 	<ul style="list-style-type: none"> Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis (näiteks pinginaabriga) ja/või kõik koos (kogu klassiga). Muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Laulmine. Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides. Improviseeritakse õpitud astmemudelitele (SO, MI, RA) tuginedes. Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, rütmijärgnevusi ja <i>ostinato</i>'sid ning esitatakse neid keha-, rütmi- ja

	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel. • on tutvunud muusikalise kirjaoskusega: kasutab omaloomingu loomisel astmeid SO, MI ja RA ja õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi. 	<p>plaatpillidel. Omaloomingut luues kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liikumine. Väljendatakse muusikapala karaktereid improviseeritud liikumise kaudu. Laulu meeleolule luuakse sobivad liigutused. • Mõisted: meetrum, tempo, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, laul, muusikapala, salm, refrään, regilaul, liisusalm, helilooja, luuletaja, koor, dirigent, <i>piano</i> (vaikselt), valjult (<i>forte</i>), valjenedes, vaibudes.
Osaoskus: muusika kuulamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • avaldab eakohaselt arvamust kogetud muusikaelamusest, kasutades õpitud oskussõnavara; • kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb eakohaselt kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit; 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta eakohaselt arvamust suuliselt või muul looval viisil. • Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autorite ametitega (helilooja ja luuletaja). Uue repertuaari õppimisel juhitakse tähelepanu autoritele. • Eesti rahvamuusika. Tutvutakse eesti rahvalaulude ja rahvapillidega.

	<ul style="list-style-type: none"> • eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala); • on tutvunud eesti rahvapillidega ja kirjeldab neid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vokaalmuusika ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala). • Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara. • Kontsert. Tutvutakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadega. • Mõisted: laul, muusikapala, meetrum, tempo, helilooja, luuletaja, kontsert ja publik, koor, orkester, dirigent, <i>piano</i> (vaikselt), <i>forte</i> (valjult), valjenedes ja vaibudes, kõrged ja madalad helikõrgused.
--	---	---

2.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Osaoskus: laulmine	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • oskab lauldes hoida loomulikku kehahoidu; on tutvunud laulmisele omaste 	<ul style="list-style-type: none"> • 1.klassis omandatud teadmiste kordamine. • Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule.

	<p>hingamispõhimõtetega; laulab vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansambelis või kooris;</p> <ul style="list-style-type: none"> • väljendab laulu sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot; loeb iseseisvalt noodist laulusõnu; • laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule; • laulab peast I kooliastme ühislaule: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu koduke“ (muusika ja sõnad A. Kiiss), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus / J. Oro); „Rongisõit“ (G. Ernesaks / E. Niit); • on tutvunud laulupidude traditsiooniga; • mõistab eakohaselt muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes: laulab endale sobivad tessituuris astmemudeleid, kasutades astmeid SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RA_I ja (alumine) SO_I (pentatooni ka); kinnistab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi. 	<p>Õpitakse laulma peast I kooliastme ühislaule: Eesti hümn, „Mu koduke“, „Tiliseb, tiliseb aisakell“, „Rongisõit“. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvutakse laulu autoritega (helilooja ja luuletaja).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laulmine ja laulutehnika. Kinnistatakse harjumust hoida laulmisel loomulikku kehahoidu (sirge selg, püstine pea, avatud suu). Tutvutakse laulmisele omaste hingamise põhimõtetega. Lauldakse julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga. • Lauldakse a cappella ja saatega nii kooris (kogu klassiga), ansambelis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvutakse laulupidude traditsiooniga ja kaasatakse õpilasi koolikoori. • Interpretatsioon. Mõtestatakse lauldava laulu sõnu, väljendamaks selle sisu ja meeleolu läbi erineva
--	---	--

		<p>dünaamika (<i>piano, forte</i>, valjenedes, vaibudes) ja tempo (kiire, aeglane).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muusikaline kirjaoskus. Täiendatakse juba õpitud laulu õppimist toetavat muusikateooriat, sh kinnistades mõisteid: viis (meloodia), rütm, meetrum, löök, takt, taktijoon, lõpujoon, taktimõõt (2-osaline ja 3-osaline taktimõõt), noot (noodipea ja noodivars). Kinnistatakse rütme, rütmifiguure ja pausi rütmisilpide abil TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, paus abil ning teadvustatakse neid laulmisel. • Noodist laulmine. Loetakse latusalt noodist laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Õpitakse uusi laule noodist pentatooniliste astmete abil. Arvestatakse lauldes noodimärkidega (kordusmärgid, esimene ja teine volt, fermaat, latern, segno). • Vorm. Kinnistatakse laule õppides mõisteid salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. • Relatiivsed astmed ja astmemudelid: SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RAI ja (alumine) SOI (pentatoonika). Mudellaulud. Kinnistatakse 1.
--	--	--

		<p>klassis õpitud astmemudeleid koos käemärkidega. Tutvustatakse uusi relatiivseid astmeid.</p> <p>Kinnistatakse lauldes eri tessituurides eelkõige SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RAI ja (alumine) SOI astmetel põhinevaid astmemudeleid. Astmed paigutatakse astmetrepile või -redelile ja JO-võtme abil noodijoonestikule.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mõisted: meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, viis (meloodia), salm, refrään, esimene ja teine volt, fermaat, latern, segno, regilaul, helilooja, luuletaja, eeslaulja ja koor, dirigent, <i>piano</i> (vaikselt), <i>forte</i> (valjult), valjenedes, vaibudes.
Osaoskus: pillimäng	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mängib keha- rütmi- ja plaatpillidel lihtsamaid <i>ostinato</i>'sid, kaas-, eel- ja/või vahemänge, kasutades õigeid mänguvõtteid; oskab nimetada enda koolis olevate rütmi- ja plaatpillide nimetusi; mängib ja improviseerib plaatpillidel meloodiat, toetudes pentatoonikale; 	<ul style="list-style-type: none"> • Musitseerimisel kasutatakse rütme, rütmifiguure ja pausi . • Plaatpillidel musitseerides toetutakse pentatoonikale. • Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris (kogu klassiga), ansamblis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu.

	<ul style="list-style-type: none"> • on tutvunud väikekandle või plokkflöödi esmaste mänguvõtetega ja kasutab neid musitseerimisel. • mõistab eakohaselt muusikalise kirjaoskuse tähtsust: teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi musitseerimisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse esmaseid mänguvõtteid. • Kehapill. Kehapilli rakendatakse lihtsamates ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. • Rütmipillid. Musitseeritakse oma koolis olevatel rütmipillidel (kõlapulgad, triangel, võrutrumm, kõlatoru, marakad, rütmimunad, kuljused, tamburiin, taldrik, kastanjetid, agoogo, guiro, džembe, bongod, conga jt), kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille lihtsamates ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. • Plaatpillid. Musitseeritakse oma koolis olevatel plaatpillidel (ksülofon, kellamäng, metallofon, kõlaplaadid), kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille lihtsamates ostinatodes, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Plaatpillidel musitseerides toetutakse pentatoonikale.
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Väikekannel, plokkflööt. Tutvutakse väikekandle või plokkflöödi esmaste mänguvõtetega, mida rakendatakse musitseerimisel. • Mõisted: meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt (2- ja 3-osaline), lõpujoon, volt, fermaat, latern, segno, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, viis (meloodia), salm, refrään, dirigent, <i>piano</i> (vaikselt), <i>forte</i> (valjult), valjenedes, vaibudes, kehapill, rütmipillid, plaatpillid.
<p>Osaoskus: muusikaline liikumine</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas; • tajub ja tunnetab liikumise kaudu rütme, rütmifiguure ja pausi; tunnetab muusika erinevaid temposid ja väljendab dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu; arvestab liikudes enda ja teiste asukohaga ruumis; • tantsib koos kaaslastega eesti laulu- ja ringmänge ning labajalavalssi ja rei(n)lendrit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos (kogu klassiga), gruppides (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. • Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Tutvutakse liikumise kaudu rütmide, rütmifiguuride ja pausiga . • Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. • Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja

		<p>ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tantsitakse ühiselt eesti rahvatantse (labajalg ja reinlender), kasutades tantsude põhisamme. Ühistegevuses liigutakse paaris, ühiselt sõõris (ringjoonel), vooris ja viirus. • Mõisted: ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak, labajalavalss (labajalg), rei(n)lender.
Osaoskus: muusikaline omalooming	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); • loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel, kasutades õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi; • improviseerib pentatoonika astmetele tuginedes; • loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne); 	<ul style="list-style-type: none"> • Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis (näiteks pinginaabriga) ja/või kõik koos (kogu klassiga). Muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. • Laulmine. Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides. Improviseeritakse tuginedes pentatoonilistele astmetele (SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RAI ja (alumine) SOI). • Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, rütmijärgnevusi ja ostinato'sid

	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel. • mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus: kasutab omaloomingu loomisel astmeid SO, MI, RA, LE, JO (alumine) RA_I ja (alumine) SO_I (pentatooni ka) ja õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi. 	<p>ning esitatakse neid keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Omaloomingut luues kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi ning pentatoonikat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liikumine. Improviseeritud liikumise kaudu väljendatakse muusikapala karakterit. Luuakse laulu meeleoluga sobivad liigutused. • Mõisted: laul, muusikapala, viis (meloodia), salm, refrään, meetrum, tempo, löök, takt, taktijoon, 2- ja 3-osaline taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, regilaul, liisusalm, helilooja, luuletaja, solist, eeslaulja, ansambel, koor, dirigent, <i>piano</i> (vaikselt), valjult (<i>forte</i>), valjenedes, vaibudes.
Osaoskus: muusika kuulamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • avaldab eakohaselt arvamust kogetud muusikaelamusest, kasutades õpitud oskussõnavara; • kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb eakohaselt kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit; • eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala); 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil. • Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autorite ametitega (helilooja ja luuletaja). Uue repertuaari õppimisel tutvutakse autoritega. Otsitakse erinevatest infoallikatest autoritest teavet õpetaja suunamisel.

	<ul style="list-style-type: none"> • eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid.	<ul style="list-style-type: none"> • Eesti rahvamuusika. Kuulatakse eesti rahvalaule ja rahvapille. Eristatakse regilaulus ühe- ja kaherealist regiviisi. • Tutvutakse erinevate eesti rahvapillidega (kannel, hiiu kannel, lõõtspill, sarved, viled, torupill), neid eristatakse kuuldeliselt. • Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala). Tutvutakse erinevate esituskoosseisudega (solist, ansambel, koor). • Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara. • Kontsert. Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavaid. • Mõisted: laul, muusikapala, meetrum, tempo, helilooja, luuletaja, solist, eeslaulja, ansambel, koor, orkester, kontsert ja publik, eesti rahvapillid, dirigent, piano (vaikselt), forte (valjult), valjenedes ja vaibudes.
--	--	--

3.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Osaoskus: laulmine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansambelis või kooris; • väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu; • laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule; • laulab peast I kooliastme ühislauke: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Lapsed, tupp“ (sõnad E. L. Wöhrmann) „Teele, tee, kurekesed“ (sõnad Fr. Kuhlbars), „Uhti, uhti, uhkesti“ (eesti rahvaviis / A. Piirikivi), „Emakesele“ (M. Härma / A. Oengo-Johanson) • on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, arutleb suuliselt kogetu üle; 	<p>1. ja 2. klassis omandatud teadmiste kordamine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast I kooliastme ühislauke: Eesti hümn, „Lapsed tupp“, „Uhti, uhti uhkesti“, „Teele, tee, kurekesed“, „Emakesele“. <p>Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvustatakse laulu autoreid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Lauldakse a cappella ja saatena nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi.

	<ul style="list-style-type: none"> • mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes. 	<p>Tutvutakse laulupidude traditsiooniga ja kaasatakse õpilasi koolikoori.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat (piano, forte, crescendo, diminuendo) ja tempo (kiire, aeglane). • Muusikaline kirjaoskus. Täiendatakse juba õpitud laulu õppimist toetavat muusikateooriat. Kinnistatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi ning õpitakse uusi rütme, rütmifiguure rütmisilpide TI-RI-TI-RI, TAI-RI abil ning poolpaus, tervetaktpaus ning teadvustatakse neid laulmisel. • Seostatakse noodipikkuste silpnimetusi noodivältustega (TA = veerandnoot jne). • Noodist laulmine. Loetakse lususalt noodist laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Õpitakse lihtsamaid laule noodist kasutades kõiki õpitud astmeid. Laulmisel arvestatakse tuttavate ja uute noodimärkidega (sidekaar, pidekaar, süsteem).
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Vorm. Teadvustatakse õpitavate laulude vormi läbi mõistete salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. Tutvutakse kaanoni laulmise põhimõtetega ja esitatakse neid. • Relatiivsed astmed ja astmemudelid. Mudellaulud. Kinnistatakse tuttavaid astmemudeleid koos käemärkidega. Tutvustatakse uusi astmeid (NA, DI, ülemine JO`). Kinnistatakse eri tessituurides kõiki põhiastmeid. Astmed paigutatakse astmetrepile või -redelile ja JO-võtme abil noodijoonestikule. • Tutvutakse JO- ja RA-astmeridadega. • Mõisted: meetrum, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, volt, sidekaar, pidekaar, fermaat, latern, segno, süsteem, kaanon, regilaul, helilooja, luuletaja, eeslaulja ja koor, dirigent, dünaamika, <i>piano, forte, crescendo, diminuendo</i>, noodivältused (veerandnoot, veerandpaus, poolnoot, poolpaus jne), pooltoon, tervetoon, põhiheli, JO-astmerida,
--	--	---

		RA-astmerida, improvisatsioon, žanr, marss, valss, polka.
Osaoskus: pillimäng	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates <i>ostinato</i>'des ja/või kaasmängudes; • musitseerib väikekandlel või plokkflöödil esmaseid mänguvõtteid kasutades; • mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda pillimängus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Musitseerimisel kasutatakse rütme, rütmifiguure ja pause • Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu. Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid. • Kehapill. Rakendatakse kehapilli lihtsamates ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. • Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevate rütmipillidel, kasutades rütmipillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille lihtsamates ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. • Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevate plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille lihtsamates ostinato'des,

		<p>kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse väikekandlel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid. • Mõisted: meetrum, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, volt, sidekaar, pidekaar, fermaat, latern, segno, süsteem, kaanon, helilooja, dirigent, dünaamika, <i>piano</i>, <i>forte</i>, <i>crescendo</i>, <i>diminuendo</i>, noodivältused (veerandnoot, veerandpaus, poolnoot, poolpaus jne), pooltoon, tervetoon, põhiheli, JO-astmerida, RA-astmerida, improvisatsioon.
<p>Osaoskus: muusikaline liikumine</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas; • kasutab liikumisel muusika väljendusvahendeid; • tantsib eesti laulu- ja ringmänge; 	<ul style="list-style-type: none"> • Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. • Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Tutvustatakse liikumise kaudu rütme, rütmifiguure ja pause

	<ul style="list-style-type: none"> • mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda liikumisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Liigutakse marsisammul erinevates tempodes. • Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Ühistegevuses liigutakse paaris, ühiselt sõõris (ringjoonel), vooris ja viirus. • Tutvutakse valsi ja polka põhisammudega. • Mõisted: ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak, labajalavalss (labajalg), rei(n)lender, marss, valss, polka.
Osaoskus: muusikaline omalooming	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); • loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel; 	<ul style="list-style-type: none"> • Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või kõik koos. Muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult.

	<ul style="list-style-type: none"> • improviseerib astmemudelitele tuginedes; • loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne); • kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel; • väljendab muusika meeleolu kunstitöodes; • mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laulmine. Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides. • Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, rütmijärgnevusi ja ostinato'sid ning esitatakse neid keha-, rütmi- ja plaatpillidel. • Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. • Liikumine. Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu. Luuakse laulu meeleoluga sobivad liigutused. • Mõisted: laul, muusikapala, salm, refrään, meetrum, tempo, takt, taktijoon, 2- ja 3- osaline taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, pidekaar, sidekaar, süsteem, kaanon, regilaul, liisusalme, helilooja, luuletaja, solist, eeslaulja, ansambel, duo, duett, koor, dirigent, <i>piano</i>, <i>forte</i>, <i>crescendo</i>, <i>diminuendo</i>.
Osaoskus: muusika kuulamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil; 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või muul looval viisil.

	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara ning muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika); • eristab ja iseloomustab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat, sh muusikažanre (marss, valss, polka); • otsib infot erinevatest etteantud allikatest, eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapäille ning kirjeldab neid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega (helilooja ja luuletaja). Tutvutakse valikuliselt erinevate heliloojatega, näiteks Gustav Ernesaks, Miina Härma, Wolfgang Amadeus Mozart, Pjotr Tšaikovski jne. • Eesti rahvamuusika. Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldu. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapäille ning kirjeldatakse neid. • Vokaalmuusika ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala). Tutvutakse erinevate esituskoosseisudega (solist, duo, duett, ansambel, koor, orkester). Eristatakse kuuldeliselt muusikažanre (marss, valss, polka). • Kontsert. Korraldatakse kontserdiküllastaja hea käitumise tavaid. • Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.
--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> Mõisted: laul, muusikapala, salm, refrään, meetrum, takt, taktijoon, 2- ja 3- osaline taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, pidekaar, sidekaar, süsteem, tempo, regilaul, liisusalm, helilooja, luuletaja, vokaalmuusika, instrumentaalmuusika, solist, eeslaulja, ansambel, duo, duett, koor, dirigent, <i>piano</i>, <i>forte</i>, <i>crescendo</i>, <i>diminuendo</i>, žanr, marss, valss, polka, eesti rahvamuusika.
--	--	---

4.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Osaoskus: laulmine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> suunab lauldes meloodiat endale sobivas tessituuris võimalikult puhta intonatsiooniga; laulab loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt; laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; 	<ul style="list-style-type: none"> Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes omandatud oskusi ja teadmisi. Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast II kooliastme ühislaule: Eesti hümn, „Mu isamaa armas”, „Püha öö”. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev,

	<ul style="list-style-type: none"> • väärtustab ühislaulmist, laulab peast II kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa armas“ (saksa rahvaviis/ M. Körber), „Püha öö“ (F. Gruber / J. Mohr, tõlkinud K. A. Hermann) • osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib eakohaselt kogetut suuliselt; • rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid. 	<p>Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvutakse laulu autoritega.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele, arvestades hääle isikupära ja sobivat tessituuri. Lauldakse a cappella ja saatega nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuuldakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Jätkatakse tutvumist laulupeo traditsiooniga, kaasatakse õpilasi koolikoori. • Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat (<i>piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, crescendo, diminuendo</i>) ja tempot (kiire, aeglane). • Muusikaline kirjaoskus. Kinnistatakse laulu õppimist toetavat muusikateooriat. Õpitakse uusi rütme, rütmifiguure rütmisilpide TI, (paus), TI-TI-RI, TI-RI-TI, • TA-I-TI, TA-A-A-A abil ning teadvustatakse neid laulmisel.
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Noodipikkuste silpnimetused kinnistatakse noodivältustega (TA = veerandnoot jne). • Selgitatakse taktimõõdu kahe numbri tähendust. Tutvutakse 4-osalise taktimõõdu (C) ja eeltaktiga. • Relatiivsed astmed ja astmemudelid. Mudellaulud. Kinnistatakse ja korratakse tuttavaid astmeid koos käemärkidega. Seostatakse JO- ja RA-astmerida duur- ja moll-helilaadi ja kolmkõladega. Eristatakse helilaade kõlaliselt (duur ja moll). Kinnistatakse astmemudeleid mudellaulude abil. • Absoluutsed helikõrgused. Tutvutakse noodinimetustega (c-d-e jne). Paigutatakse noodid noodijoonestikule viiulivõtme abil. Õpitakse lihtsamaid laule tähtnimetustega. • Noodist laulmine. Loetakse ladusalt noodist laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Lauldakse noodist uusi laule astme- ja tähtnimetustega. Laulmisel arvestatakse õpitud noodimärkidega.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Vorm. Teadvustatakse õpitavate laulude vormi läbi õpitud mõistete. Lauldakse kaanoneid. Tutvutakse 1-, 2- ja 3-osalise lihtvormiga. • Mõisted: korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid. • Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, viiulivõti, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm.
Osaoskus: pillimäng	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jätkab I kooliastmes omandatud pillimänguoskuste arendamisega ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes); • musitseerib plokkflöödil ja/või väikekandlel või muul meloodiapillil, kasutades õpitud mänguvõtteid; rakendab pillimängus digivõimalusi; 	<ul style="list-style-type: none"> • Musitseerimisel kasutatakse teadlikult uusi rütme ja rütmifiguure lisaks õpitutele. • Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu. • Noodist mängimisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi. • Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid ning seostatakse neid absoluutse noodisüsteemiga.

	<ul style="list-style-type: none"> • seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumentidega; • rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kehapill. Rakendatakse kehapilli ostanatodes, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. • Rütmi pillid. Mängitakse oma koolis olevatel rütmi pillidel, kasutades rütmi pillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmi pillile ostanato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. • Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevate plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille ostanato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Esitatakse plaatpillidel meloodiaid toetudes absoluutsele noodisüsteemile. • Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse väikekandel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid. • Klaviatuur. Seostatakse absoluutseid helikõrgusi (tähtnimetusi) kindlate asukohtadega klaviatuuril ja mängitakse lihtsamaid meloodiaid klaviatuuril (klaveril, süntesaatoril, erinevatel digitaalsetel rakendustel jne).
--	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid. Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, viiulivõti, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur.
<p>Osaoskus: muusikaline liikumine</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas; • väljendab liikumise kaudu eesti rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse; • rakendab liikumises muusikateadmisi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. • Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Tutvutakse liikumise kaudu uute rütmide ja rütmifiguuridega ja pausidega (TI, kaheksandikpaus, TI-TI-RI, TI-RI-TI, TA-I-TI, tervenoot, tervepaus). • Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi (1-, 2-, 3-osaline lihtvorm).

		<ul style="list-style-type: none"> • Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Ühistegevuses liigutakse paaris, ühiselt sõõris (ringjoonel), voores ja viirus. Tantsitakse valssi ja polkat, kasutades põhisamme. • Korraldatakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid. Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur.
Osaoskus: muusikaline omalooming	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • julgeb loomeideedega katsetada; • loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või <i>ostinato</i>'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas; 	<ul style="list-style-type: none"> • Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu

	<ul style="list-style-type: none"> • improviseerib astmemudelitele tuginedes; • loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne); • loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda. 	<p>meloodia noodistamisel rakendatakse relatiivset ja/või absoluutset noodisüsteemi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laulmine. Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides, rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. • Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja ostinato'sid ning esitatakse neid üksi või rühmas. • Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Väikekandle ja/või plokkflöödil esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid. • Liikumine. Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu. Luuakse rütmimängudele uusi liigutusi. • Digivahendid. Tutvutakse erinevate digitaalsete rakendustega, rikastamaks omaloomingut. • Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid. Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus,
--	---	---

		<p>tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur.</p>
<p>Osaoskus: muusika kuulamine</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat, kasutades õpitud muusika oskussõnavara; • tunneb ja eristab eesti rahvapille; • otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite kohta teavet; • kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; oskab nimetada oma koolis ja/või kodukohas tegutsevaid koore ja nende dirigente; • eristab kuuldelt pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid); • analüüsib külalastatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult; jagab kogemusi kaaslastega. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või muul looval viisil. • Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega. Otsitakse õpetaja suunamisel erinevatest infoallikatest autorite kohta teadmisi ning jagatakse neid klassikaaslastega. Tutvutakse valikuliselt erinevate heliloojatega, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega. • Eesti rahvamuusika. Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldu. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille (hiu kannel, kannel, lõõtspill, torupill, sarved, viled, parmupill jt) ning kirjeldatakse neid. • Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldelt vokaal- ja instrumentaalmuusikat ja esituskoosseise. Kuulatakse ja võrreldakse hääle-

		<p>ja kooriliike. Kuulatakse erinevaid pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid) ja eristatakse pillirühmi kõla ja välimuse järgi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontsert. Korraldatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid. Kirjeldatakse külastatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult. Tutvutakse Eesti ooperiteatritega (Rahvusoper Estonia ja teater Vanemuine). • Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara. • Korraldatakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid. Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur, rahvapillid, klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, lastehääled, naishääled, meeshääled,
--	--	--

		mudilaskoor, poistekoor, lastekoor, naiskoor, meeskoor, segakoor, ühendkoor.
--	--	--

5.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Osaoskus: laulmine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • laulab endale sobivas tessituuris ja hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga; laulab loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt; • laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; • väärtustab ühislaulmist, laulab II kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Eesti lipp“ (E. Võrk / M. Lipp), „Meil aiaäärne tänavas“ (eesti rahvalaul / L. Koidula); 	<ul style="list-style-type: none"> • Korratakse ja kinnistatakse 4. klassis omandatud oskusi ja teadmisi. • Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, eristades neid üksteisest. Jätkatakse ühe- ja kahehäälsed laulude, kaanonite ning teiste rahvaste laulude laulmist. Õpitakse laulma peast II kooliastme ühislause: Eesti hümn, „Eesti lipp”. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvustatakse laulu autoreid. • Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse a cappella ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksik, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka

	<ul style="list-style-type: none"> • osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult; • rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust. Kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid, sidudes neid absoluutse noodisüsteemiga. 	<p>teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Järgitakse meloodia õiget intoneerimist, arvestades hääle isikupära ja sobiva tessituuriga.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat (<i>piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, crescendo, diminuendo</i>) ja tempot (kiire, aeglane). Tutvustatakse erinevaid itaaliakeelseid tempotermineid, näiteks <i>ritenuto, accelerando, largo, andante, moderato, allegro</i> jne. • Muusikaline kirjaoskus. Täiendatakse juba õpitud laulu õppimist toetavat muusikateooriat. Kinnistatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. • Noodipikkuste silpnimetused kinnistatakse noodivältustega (TA-veerandnoot jne). • Kinnistatakse taktimõõdu kahe numbriga tähendust. • Relatiivsed astmed ja astmemudelid. Kinnistatakse ja korratakse tuttavaid astmeid koos käemärkidega.
--	---	--

		<p>Eristatakse helilaade kõlaliselt (duur ja moll). Seostatakse duur- ja moll-helilaadi helistikega (paralleelhelistikud C-a, G-e, F-d).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Absoluutsed helikõrgused. Kinnistatakse tähtnimetusi (c-d-e jne). Paigutatakse noodid noodijoonestikule viulivõtme abil. Tutvustatakse erinevaid alteratsioonimärke: diees, bemoll, bekarr. • Õpitakse lihtsamaid laule tähtnimetustega. • Noodist laulmine. Lauldes järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Lauldakse noodist uusi laule astme- ja tähtnimetustega (helistike määramine). Laulmisel arvestatakse õpitud noodimärkidega. • Vorm. Teadvustatakse õpitavate laulude vorm ja kinnistatakse 1-, 2- ja 3-osalise lihtvormi. Jätkatakse kaanonite laulmist. Tutvutakse skertso žanriga. • Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, diees, bemoll, bekarr, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul,
--	--	--

		uuem rahvalaul, regivärss, algriiim, lõppriim, regilaulu liigid, muusikal.
Osaoskus: pillimäng	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • süvendab varasemalt omandatud pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes); • musitseerib muusikateadmisi ja -oskusi kasutades plokkflöödil ja/või väikekandlel või muul meloodiapillil, kasutades õpitud mänguvõtteid; rakendab pillimängus digivõimalusi; • seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga; • rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Musitseerimisel kasutatakse teadlikult õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. • Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu. • Noodist mängimisel toetatakse absoluutsele noodisüsteemile. • Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid ning seostatakse neid absoluutse noodisüsteemiga. • Kehapill. Rakendatakse kehapilli ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. • Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades rütmipillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.

		<ul style="list-style-type: none"> • Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevate plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Esitatakse plaatpillidel meloodiaid toetudes absoluutsele noodisüsteemile. • Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse väikekandlel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid. • Klaviatuur. Paigutatakse absoluutseid helikõrgusi (tähtnimetusi) klaviatuurile (klaver, erinevad rakendused) ja mängitakse õpitud helistikke ja lihtsamaid meloodiaid klaviatuuril. • Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, diees, bemoll, bekarr, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul.
<p>Osaoskus: muusikaline liikumine</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, 	<ul style="list-style-type: none"> • Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.

	<p>dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas;</p> <ul style="list-style-type: none"> • väljendab liikumise kaudu Eesti rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning tantsib lihtsamaid tantse; • rakendab liikumises muusikateadmisi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. • Tajutakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi (1-, 2-, 3-osaline lihtvorm). • Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Ühistegevuses liigutakse paaris, ühiselt sõõris (ringjoonel), vooris ja viirus. Tantsitakse erinevaid rahvatantse, kasutades nende põhisamme. • Korratatakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: tempo, metronoom, meloodia, folkloor, rahvatants, sõõrtantsud, voortantsud, polka, labajalavalss, reinlender.
--	--	---

<p>Osaoskus: muusikaline omalooming</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • julgeb loomeideedega katsetada; • loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või <i>ostinato</i>'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas; • improviseerib astmemudelitele tuginedes; • loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne); • loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda. 	<ul style="list-style-type: none"> • Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi. • Laulmine. Luuakse erinevaid muusikast lähtuvaid tekste. • Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja ostinatosid ning esitatakse neid üksi või rühmas. • Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Väikekandlel ja/või plokkflöödil esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid. • Liikumine. Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu. Luuakse rütmimängudele uusi liigutusi.
---	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakendustega. • Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, diees, bemoll, bekarr, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid.
Osaoskus: muusika kuulamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades; • tunneb eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi; • otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite kohta teavet ning tutvustab seda kaaslastele; • kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore; 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või muul looval viisil. • Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega. Otsitakse õpetaja suunamisel erinevatest infoallikatest autorite kohta teadmisi ning jagatakse neid klassikaaslastega. Tutvutakse valikuliselt erinevate heliloojatega, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega. • Eesti rahvamuusika. Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldut. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille (hiu kannel, kannel,

	<ul style="list-style-type: none"> • eristab kuuldeliselt erinevaid orkestriliike ja nende pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid); • analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega; • rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust. 	<p>lõõtspill, torupill, sarved, viled, parmupill jt) ning kirjeldatakse neid. Tutvutakse rahvalaulu liikidega ja erinevate rahvatantsudega. Kuulatakse erinevaid pärimusmuusika töötlusi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat ning erinevaid esituskoosseise. Kuulatakse ja võrreldakse hääle- ja kooriliike. Tutvustatakse kodukoha ja Eesti erinevaid koore ja dirigente. Tutvustatakse erinevaid orkestriliike ja nende pillirühmi. • Kontsert. Korratakse kontserdiküllastaja hea käitumise tavasid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult. • Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara. • Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: muusika väljendusvahendid, tempo, meloodia, rütm, tämber, metronoom,
--	--	--

		kulminatsioon, laulupidu, dirigent, kooriliigid, orkestriliigid, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid.
--	--	--

6.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Osaoskus: laulmine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • laulab hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt; • laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; • väärtustab ühislaulmist, laulab peast II kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Kui Kungla rahvas“ (K. A. 	<ul style="list-style-type: none"> • Korratakse ja kinnistatakse 5. klassis omandatud oskusi ja teadmisi. • Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. Väärtustatakse ühislaulmist, lauldakse peast II kooliastme ühislause: Eesti hümn, „Kui Kungla rahvas“, „Majakene mere ääres“. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid. • Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja

	<p>Hermann / Fr, Kuhlbars), „Majakene mere ääres“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa);</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult; • rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid. 	<p>selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt a cappella ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi.</p> <p>Osaletakse laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsitakse kogetut suuliselt ja kirjalikult.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot. Kinnistatakse erinevaid itaaliakeelseid tempotermineid. • Muusikaline kirjaoskus. Rakendatakse lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutatakse laulu õppides relatiivseid astmeid ja absoluutseid helikõrgusi. Noodist lauldes järgitakse rütmi ja meloodia liikumist ning arvestatakse õpitud noodikirja märkidega. Kinnistatakse õpitud helistikke (C-a, G-e, F-d), seostades neid duur- ja moll-helilaadiga. Selgitatakse õpitavate laulude vormi. • Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.
Osaoskus: pillimäng	Õpilane:	<ul style="list-style-type: none"> • Musitseerimisel kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Noodist mängimisel kinnistatakse absoluutset noodisüsteemi.

	<ul style="list-style-type: none"> • süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes); • musitseerib muusikateadmisi ja -oskusi kasutades plokkflöödil ja/või väikekandlel või muul meloodiapillil; rakendab pillimängus digivõimalusi; • seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga; • rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu. • Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid ning seostatakse neid absoluutse noodisüsteemiga ja helistikega. • Kehapill. Rakendatakse kehapilli ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. • Rütmi pillid. Mängitakse oma koolis olevatel rütmi pillidel, kasutades pillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmi pillile ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. • Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevatel plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille ostinato'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Esitatakse plaatpillidel meloodiaid, kinnistades absoluutset noodisüsteemi.
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse väikekandlel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid. • Klaviatuur. Paigutatakse absoluutsed helikõrgused (tähtnimetused) klaviatuurile (klaver, erinevad rakendused) ja mängitakse õpitud helistikke ja lihtsamaid meloodiaid klaviatuuril. • Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.
Osaoskus: muusikaline liikumine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas; • väljendab liikumise kaudu Eesti ja teiste maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse; • rakendab liikumises muusikateadmisi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. • Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. • Tajutakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi. • Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Teiste maade rahvatantsud. Mängitakse ühiselt

		<p>erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Tutvutakse valikuliselt erinevate maade rahvatantsudega, kasutades nende põhisamme.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.
Osaoskus: muusikaline omalooming	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • julgeb loomeideedega katsetada; on lahendusi otsides püsiv ja järjekindel; • loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või ostinato`sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas; • improviseerib astmemudelitele tuginedes; • loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne); • loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda. 	<ul style="list-style-type: none"> • Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse õpitud muusikalist kirjaoskust. • Laulmine. Luuakse erinevaid muusikast lähtuvaid tekste. • Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge, ostinato`sid ning muusikapalu, mida esitatakse üksi või rühmas. • Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Väikekandlel

		<p>ja/või plokkflöödil esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liikumine. Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu. • Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakendustega. • Korratatakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.
Osaoskus: muusika kuulamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades; • tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi; • otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite ja kodukoha loomeinimeste loometegevust ning tutvustab seda kaaslastele; • kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore; 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldatakse ja analüüsitakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või kirjalikult muusika oskussõnavara kasutades või muul looval viisil. • Autorid. Uuritakse valikuliselt (nt eesti heliloojad, õpitava maa helilooja(d)) kuulatud heliteose autori loometegevust, kasutades teabe leidmiseks erinevaid infoallikaid. Tutvustatakse infot kaaslastele. Tutvutatakse muusikateose interpreteerimisvõimalustega (töötlus, orkestratsioon, remiks, kaver). • Euroopa rahvaste muusika. Tutvutatakse valikuliselt Soome, Rootsi, Norra, Läti, Leedu, Poola,

	<ul style="list-style-type: none"> • eristab kuuldeliselt sümfooniaorkestri pille ja pillirühmi; • analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega; • rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust. 	<p>Saksamaa, Austria, Suurbritannia, Venemaa muusikatraditsioonidega. Arutelude ja vestluste käigus võrreldakse õpitud rahvaste muusikat eesti rahvamuusikaga, nt leitakse erinevusi ja sarnasusi eesti rahvapillidega (pillirühm, kuju, kõla).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laulupidude traditsioon, teekond läbi aja heliloojate Aleksander Kunileid, Karl August Hermann, Miina Härma, Gustav Ernesaks, Veljo Tormis, Rene Eespere, Alo Mattiisen, Olav Ehala, Rasmus Puur, Pärt Uusberg jt loomingu näitel. • Eesti heliloojate põlvkondlik järjepidevus heliloojate Rudolf Tobias, Heino Eller, Eduard Tubin, Arvo Pärt, Lepo Sumera, Jaan Rääts, Erkki-Sven Tüür, Tõnu Kõrvits jt loomingu näitel. • Kontsert. Kinnistatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavaid. Analüüsitakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, antakse kuuldule ja nähtule hinnang ning jagatakse kogemusi kaaslastega.
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse ja analüüsitakse kogetud muusikaelamust õpitud oskussõnavara kasutades. • Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: rahvaviisi seade, interpretatsioon, töötlus, orkestratsioon, remiks, kaver, programmiline muusika.
--	--	---

7.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Osaoskus: laulmine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • laulab ühe- ja/või mitmehääelseid laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut; • laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; • väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ 	<ul style="list-style-type: none"> • Repertuaar. Lauldakse ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Tutvutakse vaimuliku rahvalauluga. Õpitakse laulma peast kooliastme ühislause: Eesti hümn, „Jää vabaks, Eesti meri“, „Mu isamaa on minu arm“, „Mul meeles veel“. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid. • Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse a cappella ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi, mille

	<p>(F. Pacius / J. V. Jannsen), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oxford / (V. Oxford), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Mul meeles veel“ (R. Valgre / K. Kikerpuu);</p> <ul style="list-style-type: none"> • on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult; • kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida. 	<p>käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoitu häälemurdeperioodil.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muusikaline kirjaoskus. • Kinnistatakse I ja II kooliastmes omandatud laulu õppimist toetavat muusikateooriat ja omandatakse uusi teadmisi. Muusikalise kirjaoskuse hulka kuuluvad: <ul style="list-style-type: none"> • helivältused, rütmifiguurid ja pausid, uued rütmid süntkoop ja triool • kaheksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; • ühe võtmemärgiga helistikud C–a, G–e, F–d ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud D–h; • rondo ja variatsioonivorm;
--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> • muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele. • Mõisted: korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. • Uued mõisted: häälemurre, rondo, variatsioon, (eesti) vaimulik rahvalaul, sünkoop, triool.
Osaoskus: pillimäng	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus; • musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades; • uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansamblesse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut; • süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pillimäng ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust. • Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse akustilise kitarril või ukulelel esmased mänguvõtted. • Pillimängu kaudu tutvutakse valikuliselt maailma rahvaste (Idamaade, Austraalia jt) muusika ja filmimuusikaga. • Mõisted: korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. • Uued mõisted: akustiline kitarr, ukulele, akord, arranžeerimine, duo, improvisatsioon.

<p>Osaoskus: muusikaline liikumine</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu; • tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu; • leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt maailma rahvaste muusika või filmimuusika jm); • rakendab liikumises muusikateadmisi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. • Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi (3-osaline lihtvorm, rondo). • Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid. Liikumises väljendatakse valikuliselt erinevate maailma rahvaste muusikale iseloomulikke karaktereid, võimaluse korral õpitakse rahvatantse ja erinevaid tantsustiile. • Mõisted: korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.
<p>Osaoskus: muusikaline omalooming</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm; 	<ul style="list-style-type: none"> • Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult rakendades õpitud

	<ul style="list-style-type: none"> • katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades; • loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm); • analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu; • rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust. 	<p>muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laulmine. Luuakse lihtsaid meloodiaid ja erinevaid muusikast lähtuvaid tekste. • Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja ostinatosid ning esitatakse neid üksi või rühmas. Väikekandel, plokkflöödil, kitarril või ukulelel esitatakse omaloomingut kasutades õpitud mänguvõtteid. • Liikumine. Muusikaloo illustreerimiseks kasutatakse liikumist vastavalt õpetaja teadmistele ja oskustele. • Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakenduste ja programmidega, nt Ableton Live, BandLab, BeepBox, GarageBand, Musescore, Noteflight jt
Osaoskus: muusika kuulamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • avastab seoseid kodukoha ja/või eesti rahvamuusika ning nende tänapäevaste 	<ul style="list-style-type: none"> • Autorid ja interpreedid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega ja (eelkõige eesti) interpreetidega, valikuliselt erinevate heliloojatega

	<p>tõlgendustega, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust;</p> <ul style="list-style-type: none"> • võrdleb ning eristab eesti ja valikuliselt teiste rahvaste (Idamaad, Austraalia jt) muusikapärandit: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest; • võrdleb ja eristab eri muusikastiile, instrumentaalmuusika esituskoosseise, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut; • analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega; • uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi; • rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi; 	<p>(nt eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muusikainstrumendid. Eristatakse kõla ja kuju järgi keel-, puhk-, löök- ja klahvpille. Tutvutakse kammeransamblite koosseisudega (klaveritrio, keelpillikvartett jt). • Maailma rahvaste muusika. Kuulatakse ning õpitakse valikuliselt tundma teiste rahvaste (Idamaad, Austraalia jt) muusikapärandit. Luuakse seos eesti muusikas Idamaade kultuurist inspireerunud heliloojatega (nt Sven Grünberg, Peeter Vähi jt). • Vaimulik muusika. Tutvutakse eesti vaimuliku rahvalaulu ja heliloojatega, kes on oma loomingus kasutanud vaimulikke rahvaviise (Cyrillus Kreek, Tõnu Kõrvits jt) ning heliloojatega, kes on loonud vaimulikku muusikat (Rudolf Tobias, Arvo Pärt, Urmas Sisask jt). • Eesti pärimusmuusika tänapäeval. Pärimusmuusika mõiste, artistid ja ansamblid, festivalid, õppimisvõimalused.
--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust; • tutvub muusikaga tegelemise võimalustega, muusikaga seonduvate elukutsete ning õppimisvõimalustega; • seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga; • järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskondades. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontsert. Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult kasutades eakohast muusikaalast oskussõnavara. • Mõisted: korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid, nt helilooja, dirigent, ansambel, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, muusikavorm, AB, ABA (2- ja 3-osaline lihtvorm) • Uued mõisted: interpreet, instrumetaalmuusika, kammermuusika, rondo, variatsioon, vaimulik muusika, eesti vaimulik rahvalaul, pärimusmuusika.
--	--	---

8.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Osaoskus: laulmine	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • laulab ühe- ja/või mitmehääelseid laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; 	<ul style="list-style-type: none"> • Repertuaar. Lauldakse ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast kooliastme ühislaule: Eesti

	<p>osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;</p> <ul style="list-style-type: none"> • laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; • väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal); • on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult; • kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii ükski kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleparaati ja teab, et häält on vaja hoida. 	<p>hümn, „Eestlane olen ja eestlaseks jään“, „Laul Põhjamaast“, „Oma laulu ei leia ma üles“.</p> <p>Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka ükski, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoidu häälemurdeperioodil. • Muusikaline kirjaoskus. Kinnistatakse I ja II kooliastmes omandatud laulu õppimist toetavat muusikateooriat ja omandatakse uusi teadmisi. Muusikalise kirjaoskuse hulka kuuluvad: <ul style="list-style-type: none"> ○ helivältsused, rütmifiguurid ja pausid, uued rütmid süngoop ja triool
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> ○ kaheksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; ○ ühe võtmemärgiga helistikud C–a, G–e, F–d ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud D–h; ○ bassivõti repertuaarist tulenevalt; ▪ muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele. • Mõisted: korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. Uued mõisted: intervall, akord, bassivõti, pentatoonika. • Praktilised tööd. Muusikavormi väljendamine loovliikumise või improvisatsiooni kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Valikuliselt Ladina-Ameerika tantsude põhisammude õppimine. Projektülesanne – rokk- ja/või popmuusika stiilis tantsukompositsiooni
Osaoskus: pillimäng	Õpilane:	<ul style="list-style-type: none"> • Pillimäng ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust.

	<ul style="list-style-type: none"> • mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, katsetab digivõimalusi pillimängus; • musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades; • uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansamblesse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut; • süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguuskust, rakendab muusikalist kirjauskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Süvendatakse pillimänguuskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse akustilise kitarril või ukulele esmased mänguvõtted. • Tutvutakse valikuliselt maailma rahvaste (Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika) muusikaga läbi pillimängu. • Leitakse ansamblimängu harrastamise võimalusi õpilaste huvi toetamiseks pop- ja rokkmuusika vastu. • Praktilised tööd. Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus. Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmi mängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimuse-vastuse motiivid. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kitarril, ukulelel või väikekandlel mängimine laulude saateks. Digivõimaluste katsetamine pillimängus ja muusika loomisel.
--	---	--

<p>Osaoskus: muusikaline liikumine</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu; • tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu; • leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt rokk, hip-hop, rahvaste muusika jm); • rakendab liikumises muusikateadmisi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. • Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi (3-osaline lihtvorm, rondo). • Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid. Liikumises väljendatakse valikuliselt erinevate maailma rahvaste muusikale iseloomulikke karaktereid, võimaluse korral õpitakse rahvatantse ja erinevaid tantsustiile. Tantsitakse Ladina-Ameerika tantse (nt rumba, samba jt) kasutades nende põhisamme ning väljendatakse end erinevates tantsustiilides (nt rokk, hip-hop jt). • Praktilised tööd. Muusikavormi väljendamine loovliikumise või improvisatsiooni kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Valikuliselt Ladina-Ameerika tantsude
--	--	--

		põhisammude õppimine. Projektülesanne – rokk- ja/või popmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine.
Osaoskus: muusikaline omalooming	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm; • katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades; • loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm); • analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu; • rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust. 	<ul style="list-style-type: none"> • Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi. • Laulmine. Luuakse lihtsaid meloodiaid ja erinevaid muusikast lähtuvaid tekste • Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja <i>ostinatosid</i> ning esitatakse neid üksi või rühmas. Väikekandel, plokkflöödil, kitarril või ukulelel esitatakse omaloomingut kasutades õpitud mänguvõtteid.

		<ul style="list-style-type: none"> • Liikumine. Muusikaloo illustreerimiseks kasutatakse liikumist vastavalt õpetaja teadmiste ja oskustele. • Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakenduste ja programmidega, nt Ableton Live, BandLab, BeepBox, GarageBand, Musescore, Noteflight jt. • Praktilised tööd. Omaloomingu loomine vokaalselt, instrumentaalselt ja/või digitaalselt, rakendades muusikalist kirjaoskust. Projektülesanded, nt stompide (muusika tegemine erinevate (olme)esemetega) loomine. Laulutekstide loomine. Rökk- ja/või popmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine. Laulu-, tantsu- või instrumentaalkompositsiooni loomine inspireeritult maailma rahvaste muusikast. Helide salvestamine ja töötlemine oma nutiseadmega. Helitöötlusprogrammiga (näiteks Audacity) rondovormis muusika loomine, kus kasutatakse muusikalisi ja mittemuusikalisi helisid.
--	--	--

<p>Osaoskus: muusika kuulamine</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uurib kodukohta ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust; • võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste (Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika) muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest; • võrdleb ja eristab rokk- ja popmuusika stiile ning esituskoosseise, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut; • analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega; • uurib kodukohta ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi; 	<ul style="list-style-type: none"> • Mõisted: heli, kaja, akustika, elektrofon, akustiline ja elektrooniline muusikainstrument, arvutimuusika, levimuusika, muusikatööstus, muusikaäri, artist, produtsent, mäenedžer, autoriõigus, rokkmuusika, popmuusika, kantri, <i>rock'n'roll, soul, funk, heavy rock jt.</i> • Praktilised tööd. Paaris- või rühmatöö: postri või esitluse koostamine valitud teema kohta. Mürataseme mõõtmine (õppija poolt valitud kohtades). Rühmatöös tulemuste võrdlemine ja arutelu. Eesti, Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika muusika eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine. Rokk- ja popmuusika stiilide eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine. Muusika kuulamistestid. Ajatelje koostamine näiteks https://www.timetoast.com/timelines/dipity-online-timeline): muusikatehnika areng; Eesti levimuusika
------------------------------------	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi; • rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust; • tutvub muusikaga tegelemise võimalustega, muusikaga seonduvate elukutsete ning õppimisvõimalustega; • seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga; • järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskondades. 	<p>ajalugu; rokk- ja popmuusika ajalugu. Muusikapala loomine kasutades erinevaid tehnilisi võimalusi. Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse: teatrid, kontserdisaalid, kirikud, muuseumid, sh kodukohaga seotud kultuuriväärtuslikud ehitised, asutused jt. Arvamuse avaldamine / arvustuse kirjutamine muusikaürituse (kontsert, muusikalavastus), õppekäikude või õpitud rahvaste muusika, heliloojate ja artistide kohta.</p>
--	---	---

9.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Osaoskus: laulmine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • laulab ühe- ja/või mitmehääelseid laule klassitunnis, ansambelis ja/või koolikooris; 	<ul style="list-style-type: none"> • Repertuaar: Lauldakse ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Tutvutakse vaimuliku rahvalauluga. Laulab peast kooliastme ühislause: Eesti hümn, „Mu isamaa on

	<p>osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;</p> <ul style="list-style-type: none"> • laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; • väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oxford / (V. Oxford), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen / J. Leesment), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Saaremaa valss“ (R. Valgre / D. Vaarandi), „Mul meeles veel“ (R. Valgre / K. Kikerpuu), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal); • on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult; • kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii ükski kui ka rühmas 	<p>minu arm“, „Jää vabaks, Eesti meri“, „Eestlane olen ja eestlaseks jään“, „Laul Põhjamaast“, „Saaremaa valss“, „Mul meeles veel“, „Oma laulu ei leia ma üles“. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka ükski, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoiude häälemurdeperioodil. • Muusikaline kirjaoskus. • Kinnistatakse I ja II kooliastmes omandatud laulu õppimist toetavat muusikateooriat ja omandatakse uusi teadmisi. Muusikalise kirjaoskuse hulka kuuluvad: helivältsed, rütmifiguurid ja pausid,
--	---	---

	<p>lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida.</p>	<p>kaheksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; ühe võtmemärgiga helistikud C–a, G–e, F–d ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud D-h; rondo ja variatsioonivorm; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Praktilised tööd. Ea- ja teemakohaste ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsete laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, kooris, ansambelis ja/või üksi <i>a cappella</i> ja/või saatega kasutades muusikalist kirjaoskust. II kooliastme ühislaulude kordamine. Osalemine koolikoori tegevuses.
Osaoskus: pillimäng	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus; • musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades; 	<ul style="list-style-type: none"> • Pillimäng ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust. • Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, arendatakse akustilise kitarril või ukulele akordmänguvõtteid.

	<ul style="list-style-type: none"> • uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansamblisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut; • süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilaste huvi toetamiseks pop- ja rokkmuusika ning džässmuusika vastu tuleks leida koolis ansamblimängu harrastamise võimalusi. • Tutvutakse maailma rahvaste (Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika) muusikaga pillimängu kaudu. • Praktilised tööd. Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimuse-vastuse motiivid. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kitarri, ukulele või väikekandle mängimine laulude saateks. Digivõimaluste katsetamine pillimängus ja muusika loomisel.
Osaoskus: muusikaline liikumine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • võrdleb eri maade (Itaalia, Prantsusmaa ja Aafrika) rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu; • tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu; 	<ul style="list-style-type: none"> • Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. • Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Kujundatakse ühiselt

	<ul style="list-style-type: none"> • leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt rokk, džäss, hip-hop, rahvaste muusika jm); • rakendab liikumises muusikateadmisi. 	<p>liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi (3-osaline lihtvorm, rondo).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid. Liikumises väljendatakse valikuliselt erinevate maailma rahvaste muusikale iseloomulikke karaktereid, võimaluse korral õpitakse rahvatantse ja erinevaid tantsustiile. • Praktilised tööd. Muusikavormi väljendamine loovliikumise või improvisatsiooni kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Valikuliselt balleti põhipositsioonide õppimine. Projektülesanne - džässmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine.
<p>Osaoskus: muusikaline omalooming</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm; • katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades; • loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm); 	<ul style="list-style-type: none"> • Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.

	<ul style="list-style-type: none"> • analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu; • rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laulmine. Luuakse erinevaid muusikast lähtuvaid tekste. • Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja <i>ostinatosid</i> ning esitatakse neid üksi või rühmas. Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Väikekandlel, plokkflöödil, kitarril või ukulelel esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid. • Liikumine. Muusikaloo illustreerimiseks kasutatakse liikumist vastavalt õpetaja teadmistele ja oskustele. • Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakendustega. • Praktilised tööd. Omaloomingu loomine vokaalselt, instrumentaalselt ja/või digitaalselt, rakendades muusikalist kirjaoskust. Projektülesanded, nt stompide (muusika tegemine erinevate (olme)esemetega) loomine. Rühmatöös stompide filmimine ja neis mängitavate „pillide“
--	--	--

		partituuri kirjutamine noodikirjutamise programmis. Laulutekstide loomine. Džässmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine. Laulu-, tantsu või instrumentaalkompositsiooni loomine inspireeritult maailma rahvaste muusikast.
Osaoskus: muusika kuulamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> uurib kodukohta ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust; võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste (Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika) muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest; võrdleb ja eristab eri muusikastiile, lavamuusika žanre, muusika esituskoosseise, hääleliike, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut; analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule 	<ul style="list-style-type: none"> Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega ja (eelkõige eesti) interpretide ja artistidega, valikuliselt erinevate heliloojatega (nt eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega). Orkester. Muusikanäidete abil tutvutakse orkestri kujunemise, liikide ja koosseisudega. Õpitakse tundma sümfooniaorkestri koosseisu ning paigutust. Tutvutakse Eesti (esindus)orkestritega. Hääl. Tutvutakse hääleorganitega (hingamiselundid, häälekitajad, resonaatorid), hääle tekkimise protsessiga, häälemurde ning hääle hoidmise viisidega. Kuulatakse ning eristatakse hääleliike. Maailma rahvaste muusika: Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika. Kuulatakse ning õpitakse tundma Itaalia, Prantsusmaa ja Aafrika muusikat.

	<p>hinnangu ning jagab oma kogemusi kaastlastega;</p> <ul style="list-style-type: none"> • uurib kodukohta ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi; • rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi; • rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust; • teeb valiku muusikaga tegelemise võimalustest, teab muusikaga seonduvaid elukutseid ning õppimisvõimalusi; • seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga; • järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades. 	<ul style="list-style-type: none"> • Muusikateater: ooper, operett, muusikal, ballett. Näidete abil õpitakse tundma muusikateatri nelja olulisemat alaliiki (ooper, operett, muusikal, ballett). Tutvutakse ooperi, opereti, muusikali ja balleti kujunemise looga ning kuulatakse olulisemate heliloojate (Giuseppe Verdi, Georges Bizet, Jacques Offenbach, Andrew Lloyd Webber, Pjotr Tšaikovski jne) loomingut. Luuakse seosed lavamuusika arenguga Eestis. • Džässmuusika. Tutvutakse džässmuusika kujunemise looga. Näidete abil õpitakse tundma džässmuusika põhijooni ja stiile. Kuulatakse olulisemate maailma ja eesti džässmuusika heliloojate muusikat ning iseloomustatakse kuuldu. • Filmimuusika. Tutvutakse filmimuusika ajaloo etappidega. Kuulatakse (lauldakse) olulisemate maailma ja eesti filmimuusikaheliloojate muusikat ning iseloomustatakse kuuldu. • Kontsert. Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või
--	---	---

		<p>virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult kasutades eakohast muusikaalast oskussõnavara.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mõisted: sümfooniaorkester, kammerorkester, puhkpilliorkester, rahvapilliorkester, džässorkester, dirigent, partituur, instrumentaalkontsert, sopran, koloratuursopran, metsosopran, alt, tenor, kontratenor, bariton, bass, libreto, lavastaja, aaria, retsitatiiv, koreograaf, improvisatsioon, bluus, gospel, spirituaal, <i>ragtime</i>, sving, filmimuusika, <i>soundtrack</i>. • Praktilised tööd. Paaris- või rühmatöö: postri või esitluse koostamine valitud teema kohta. Eesti, Prantsusmaa, Itaalia ja Aafrika muusika eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine. Džässmuusika stiilide eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine. Ajatelje loomine: Eesti muusikateatrid (ühine või eraldi teater Vanemuine ja Rahvusoper Estonia);
--	--	---

		<p>džassi kujunemine. Muusika kuulamistestid.</p> <p>Projektülesanne: video loomine ja helindamine infotehnoloogia vahendeid kasutades paaris- või rühmatööna. Projektülesanne: filmilõikude helindamine erinevate IT vahendite abil, oma arvamuse põhjendamine. Muusikapalade loomine kasutades erinevaid tehnilisi võimalusi.</p> <p>Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse: teatrid, kontserdisaalid, kirikud, muuseumid, sh kodukohaga seotud kultuuriväärtuslikud ehitised, asutused jt. Arvamuse avaldamine / arvustuse kirjutamine muusikaürituse (kontsert, muusikalavastus), õppekäikude või õpitud rahvaste muusika, heliloojate ja interpretide kohta.</p>
--	--	---

LIHTSUSTATUD ÕPPE AINEKAVA ÜLDOSA

VALDKONNAPÄDEVUS (LIHTSUSTATUD ÕPE)

Kunsti õppimise kaudu toetatakse õpilastes kõigi riikliku õppekava üldosas kirjeldatud üldpädevuste arengut. Kunstiainete valdkonnapädevuse kujundamise esmane alus on äratada valdkonna vastu huvi ja seda järjekindlalt hoida. Kunstiainete valdkonnapädevus on universaalne ning väljendub selles, et põhikooli lõpuks õpilane eakohaselt:

- 1) teadvustab oma sidet muusika, kunsti ja visuaalkultuuriga ning Eesti ja maailma kultuuripärandiga;
- 2) loob, uurib ja tõlgendab, kasutades muusika, kunsti ja visuaalkultuuri väljendusvahendeid, teadmisi ning meetodeid;
- 3) mõtestab ja reflekteerib eri kultuurinähtusi, enda ja kaasõppijate loometegevust;
- 4) mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas;
- 5) osaleb kunstide suhtluses tõlgendamist vajava sõnumi edastaja ning vastuvõtjana informeeritult ja kriitiliselt;
- 6) on loova eluhoiakuga ja lahendab probleeme loovalt.

AINEVALDKONNA ÕPPEAINED JA AINETUNDIDE JAOTUS (LIHTSUSTATUD ÕPE)

Ainevaldkonda kuulub kolm õppainet, mille taotletavate õpitulemuste saavutamiseks on arvestuslikud nädalatunnid klassiti järgmised:

Õppeaine	Õppetundide arv nädalas eesti õppekeelega õpilasele klassiti								
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Kunst	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Muusika	1	1	1	1	1	1	1	1	1
---------	---	---	---	---	---	---	---	---	---

KUNSTIAINETE KAUDU KUJUNDAVATE ÜLDPÄDEVUSTE ARENGU TOETAMINE (LIHTSUSTATUD ÕPE)

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kunstiõpetuse kaudu saab õpilastes äratada huvi kultuuripärandi sh kunstitööde vastu ning hoida seda uudishimu üleval. Teiste rahvaste kunsti uurides ja selle üle arutledes saame esile tuua kultuurilist mitmekesisust ja õpetada õpilasi seda väärtustama.

Kunstiõppes saame arutada ilu mõiste ja ilumeele üle, tõsta esile tajuerinevusi, avada loovuse ning subjektiivsuse mõistet, pöörata tähelepanu autorlusele. Erinevaid kunstiliike, stiile ja tehnikaid õppides leiab õppija oma kunstilised eelistused ning rakendab neid oma igapäevaelus ja loometegevuses. Erinevad kunstiteosed annab rikkalikult võimalusi moraalnormide ja eetilise teemal arutlemiseks, mille läbi saab kujundada õppija kõlbluspõhimõtteid ja mõista või mõistatada kunstniku rolli ühiskonnas.

Muusika ühena kunstiainetest on otseselt seotud kultuuri, selle mitmekesisuse, loomise ja loodu väärtustamisega. Muusika tegemise ja kuulamise käigus ning muusika üle arutledes süvendatakse teadmisi eesti kultuurist ja muusikast, avardatakse maailmapilti, tutvutakse teiste rahvaste kultuuri ja eluviisiga. Esimeses kooliastmes keskendutakse eesti kultuurile - meie tavad ja kombed ning nendega seotud repertuaar (rahvamuusika - rahvalaul, rahvapillid, laulumängud ja rahvatantsud; kodu ja Eestimaaga seotud laulud). Teises kooliastmes laiendatakse kultuuripilti naaberriikide omaga tutvudes, tehes seda võrdluses (mis ühesugune/ühendav ja mis erinev/omapärane) Eestiga. Kolmas kooliaste tutvub kultuuridega teistelt mandritelt, saab ülevaate sealsetest erinevatest usunditest ning muusikast. Kultuuri- ja väärtuspädevust kujundab ühislaulmine, mis ühendab omavahel eri põlvkondi ning osalemine laulupidudel. Õppekäigud kultuuriloolistesse paikadesse, kontsertide ja muusikaetenduste külastamine toetavad kultuuri- ja väärtuspädevuse arendamist - teiste loodust osasaamine, selle hindamine.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Kunstiteoste loomisel saab esile tõsta ja tähistada Eesti rahvuslike traditsioonide ja rahvakalendri tähtpäevi. Kogukonna ja kultuuri väärtustavates projektides (erinevad koostööprojektid või heategevuslikud üritused) osalemine aitab kaasa aktiivse ja vastutustundliku kodaniku kujunemisele. Väljenduslaadides ja -viisides varieeruvus võimaldab õppijatel toime tulla erinevustega ühiskonnas,

aktsepteerida ning väärtustada mitmekesisust. Ühise tööruumi ja töövahendite jagamine ning individuaal- ja grupitööde vaheldumine kunstitundides aitab kaasa suhtlemis- ja koostööoskuste arengule. Osalemine oma klassi- ja kooliruumi kujundamisel (näitused, tähtpäevad, projektid) kujundavad hoolivat suhtumist ümbritsevasse keskkonda ja lugupidamist enda ning kaasõpilaste loomingusse (näitused).

Muusika kui universaalne keel võimaldab üksteist tundma õppida, omavahel suhelda ja koos tegutseda. Ühislaulmine, pilling ja erinevates ühisprojektides osalemine toetab sotsiaalsete oskuste kujunemist ja arenemist, avastatakse enda ja teiste loomingulisi ressursse, nauditakse loomevabadust ja kujunevat ühtsustunnet. Ühistegevustes on võimalik koos luua toetav, turvaline, mänguline ja loominguline keskkond ning seeläbi mõista meeskonnatöö olulisust. Sotsiaalset ja kodanikupädevust kujundatakse kõikide muusikaliste tegevuste kaudu, omandatakse meeskonnatöö oskused ja kogemused; kujundatakse ühistöö reeglid ja kokkulepped ning mõistetakse kaaslastega arvestamise ja kokkulepetest kinnipidamise tähtsust. Kultuurisündmustel osalemine süvendab kultuurilist ühtsustunnet ning erinevate kultuuride mõistmist.

Enesemääratluspädevus. Kunstiõpe võimaldab õppijal ka oma emotsionaalset maailma avada ja peegeldada. Loometöö võimaldab enda suutlikkust analüüsida, enesesse vaadata ning oma tugevaid ja nõrku külgi (õpetaja abiga) hinnata. Väljenduslaadides ja -viisides varieeruvus võimaldab õppijatel toime tulla erinevuste aktsepteerimise ja vastuoludega ning kohandada oma tegevust ja käitumist.

Musitseerimine võimaldab avastada ja avada enda tunde- ja huvide maailma uusi tahke. Praktiliste tegevuste kaudu saab mõista ja hinnata enda muusikalisi võimeid ja oskusi, omandada esitamise, esitlemise ja esinemise oskusi. Kaasõpilaste ja õpetaja tagasiside kaudu erinevatele muusikalistele tegevustele (laulmine, pillimäng, tantsimine, omalooming) saab oma sooritust täiendada/muuta - tagasiside toetab oskuste arengut. Osalemine lauluansamblis, kooris või pilliringis, oma ja teiste oskuste jälgimine, toetab enesemääratlust ja annab ühistegevustes juurde kuuluvustunnet. Esinemised kooli- või koolivälistel üritustel panevad oskused proovile ning annavad tagasisidet. Tutvumised erinevate muusikastiilidega võimaldavad leida endale meelepärast ning ka läbi lemmikmuusika ühtekuuluvustunnet tunda.

Õpipädevus. Emotsioonide, tähelepanu ja enesetunnetamisega seotud oskuste arendamine, nt enda motiveerimine, tähelepanu koondamine, sooritushirmust üle saamine, enesekindlus jne. Intuiitvise ja loova mõtlemise kasutamine loomeprotsessis. Katsetamise väärtustamine avab võimalusi julgemateks otsinguteks. Probleemilahendus, töö planeerimine nii ideeliselt kui ka visuaalselt. Info hankimine ühe või teise töö teostamiseks suunab õppijat ainete üleseid oskusi rakendama. Praktiliste oskuste arendamine: käeline tegevus, meetodite, materjalide, tööriistade ja vahendite (sh digitehnoloogia) kasutamine, tööpinna organiseerimine ja korrastamine Teistega suhtlemiseks ja teiste mõjutamiseks (sh ka pildikeel) vajalike oskuste arendamine. Probleemilahendus, töö planeerimine nii ideeliselt kui ka visuaalselt. Info hankimine ühe või teise töö teostamiseks suunab õppijat ainete üleseid oskusi rakendama.

Muusikas nagu ka teistes õppeainetes on oluline õppida õppima - kuidas samm-sammult oma tegutsemist kavandada ja olemasolevatele teadmistele ja oskustele uusi kihte juurde laduda. Laulu ja pilliloo õppimine algabki analüüsist - kui pikk, mitu salmi, kas on refrään, milliseid noodivältsi ja milliseid nelikõrgusi on kasutatud, Olukorda hinnanuna on hea teha järgnevat plaani - kas alustada sõnade lugemisest, viisi õpetuses või hoopis teha selgeks refrään. Muusika õppimist on hea teha koos, kuid see nõuab ka individuaalset tööd ja harjutamist - enda õppe kavandamist ja teostamist. Tagasiside, enda ja teiste tegevuse analüüs aitavad saada ülevaadet olukorrast.

Suhtluspädevus. Erinevate kunstiliikide, tehnikate ja materjalide õppimisega kaasneb sõnavara avardumine, samuti aitab kunstiteoste üle arutlemine kõnekeelt väljendusrikkamaks muuta. Arutelud kunstiteoste üle arendavad liskas vaatlusoskusele ka kuulamisoskust, erinevate arvamustega arvestamist ja suhtlussituatsioonidega kohanemist. Autorite äramärkimine ja nimetamine tuleb samuti kunstiõppes pidevalt esile, mille kaudu saame osutada ka viitamise olulisusele. Teoste või näituse info ja saatetekstide lugemine, koostamine aitab eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust. Haridusprogrammides ja projektides osaledes ning näitusi külastades kogevad õpilased uusi suhtlemissituatioone. Kunstiõppes saame tähelepanu pöörata ka igasuguse info visuaalsele korrastatusele ja selgusele (nt infograafika analüüsi ja loomise kaudu).

Muusika võimaldab suhtlemist nii sõnadega kui ka mitteverbaalselt - helide keeles. Suhtluspädevust rakendatakse algklassides erinevate laulude, laulu- ja ringmängude õppimise kaudu, kus õpilane harjutab mängides selget ja viisakat enesväljendust ning turvalist suhtlemist

kaasõpilastega. Vanemates klassides on tähtsal kohal kultuuride, heliloojate ja teoste üle arutlemine, oma kogemuse ja arvamuse jagamine kaasõpilastega. Õpitakse oma seisukohti viisakalt väljendama ning teiste arvamust ja väärtusi aktsepteerima. Suhtluspädevuse kujunemisele aitab kaasa aktiivne osalemine kooli ansamblites, kooris või pilliringis. Muusikute omavahelisele paremale mõistmisele aitab kaasa muusika oskussõnade valdamine.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Sarnaselt matemaatika ja loodusõpetusele toimub kunstitundides maailma uurimine ja kujutamine (sh ruumiline) kujutamine, visuaalne korrastamine, mustrite märkamine. Ühine eesmärk on uurida looduse värve, värvide muutusi, vorme, tekstuure ja kirjeldada kogetut. Kirjeldatakse ühiste mõistetega: rütm, tasakaal, sümmeetria, perspektiiv, proportsiooni. Loodusest inspireeritud musterid ja struktuure kasutatakse edukalt tarbekunstis, disainis ja arhitektuuris. Lisaks mõõdetavale ja kirjeldatavale on maailmas palju subjektiivset ja määratlematut, mis on samuti oluline. Sellest arusaamise parandamiseks ja taluvuse tõstmiseks saab kasutada samuti kunsti erinevaid väljendusviise. Tehnoloogia areng mõjutab oluliselt maailma ja sellest arusaamist, nii ka kunsti valdkondades. Näiteks saab luua digimaale ja -kollaaže, 3D-prinditud skulptuure või tarbeesemeid, erinevaid valgus ja liikumiseefektidega skulptuure, installatsioone. Tehisintellekti kasutamine toob uusi võimalusi aga sunnib mõtlema ka inimloomingu väärtustamise teemal.

Muusika ja matemaatika on omavahel tihedas ühenduses - mõlemas tuleb arvutada ja tegeleda andmetega. Suuresti põhineb helide pikkuse/kestvuse jaotussüsteem matemaatikal - helivälitude arvulised/murdarvulised nimetused (veerand-, pool-, kaheksandiknoot jt). Taktimõõtu muusikas tähistatakse enamasti murdarvuna ($2/4$ polka, $3/4$ valss), esitamise kiirust ehk tempot numbriga (mitu lööki minutis). Muusikas peab teadma rütmide pikkust, et osata neid sobitada taktimõõduga ning täita taktid vajaliku arvu rütmidega korrektse noodikirja jaoks - arvandmete kogumine ja korrastamine. Pilliõppes harjutatakse plokkflööti numbersüsteemi abil, kandlekorde pannakse kirja Rooma numbritega (I, IV ja V) ning harmoonilisi kooskõlasid tähistatakse tähtede ja numbrite koostöös.

Loodusteaduste pädevus kujundab oskust mõista heli tekkimist/tekitamist, heli omadusi, helikeskkonna (näiteks müra) mõju inimese tervisele. Loodus ise pakub näiteid ja inspiratsiooni loominguks - loodushääled, linnulaul, lõhnad ja kaunid vaated. Muusikas tuleb lugeda ja teisendada

andmeid (noodikirja tähistused - asukoht klaviatuuril/ sõrmede arv ja asetus tabulatuuril. Terviku mõistmine ja osa leidmine tervikust (kogu heliväljuste süsteem, vormiõpetus - salmid, refrään, eelmäng, vahemäng).

Ettevõtlikkuspädevus. Enesejuhtimine: uskumused ning motivatsiooni ja pingutuse suunamine - meisterlikkuse püüe. Väärtust loov mõtlemine ja lahenduste leidmine - loovus, uute ideede loomine, probleemide lahendamine. Sotsiaalsete olukordade lahendamine - inimeste ja kultuuride vaheline teadlikkus, kommunikatsioon ja ühistegevused. Äriideede elluviimine - kunsti ja kultuuriga seotud elukutsed, ettevõtted, kunstiteoste emotsionaalne ja materiaalne väärtus, autoriõigus, kunstnik kui ettevõtja.

Muusikas peab olema ettevõtlikkust - suutlikkust ideid luua ja neid ellu viia. Muusikas ja muusika loomisel väärtustatakse uuenduslikke ja loovaid lahendusi. Muusikas saab ettevõtlikkust väljendada ka esinemisjulguse ja -oskuse kaudu. Koolis saab olla ettevõtlik, olles algatajaks mõnele muusikalisele sündmusele (näiteks bändi loomine, omaloomingu esitamine, lemmikbändi kontserdi korraldamine). Õpitakse oma tugevaid külgi arendama, tegevust planeerima ja analüüsima, vastutama tulemuse eest.

Digipädevus. Digitehnoloogiad pakuvad järjest rohkem võimalusi eneseväljenduseks ja selle jagamiseks ning oma tööde esitlemiseks. Digitehnoloogiad aitavad kunsti avastada: kunstiorganisatsioonide veebilehed, kunstiajakirjad, virtuaalnäitused, digitaalsed kunstikogud jne. Digitehnoloogiaga kaasnevad ohud: visuaalne üleüllus, enesekuvandi kontrollivajadus ja küberkiusamine, nutisõltuvus, privaatsus- ja autoriõigus.

Muusika tegemine ja loodu jagamine on kolinud digikeskkondadesse. See nõuab oskust leida sobilik, oskustele ja vajadustele vastav keskkond, võimekust teha koostööd ning leida sobilik suhtlusviis nii koosloojate kui publikuga. Igapäevaselt peaks igaüks teadma digikeskkondade ja üldiselt internetikasutuse ohtudest, oskama kaitsta enda andmeid ja privaatsust, kasutama samu põhimõtteid ja käitumisnorme, mis tavaeluski. Muusikatundides harjutatakse, kuidas sõnastada otsitava kohta teavet (milliseid märksõnu kasutada, otsides infot helilooja kohta, mänguvõtete kohta pillil, nootide asukoha määramisel noodijoonestikul jne) ning hinnatakse leitud allikate usaldusväärsust. Tehakse ühisloomet digikeskkondades, õpitakse tundma vastavate keskkondade võimalusi (plakati koostamine, ühisarutelud/oma arvamuse avaldamine,

lemmikmuusika playlistid, omaloominguline muusika jne). Arutatakse, mida sobib Internetis jagada, mille või kelle jaoks on rakendustel vanuselised piirangud; kas Internet laseb meil unustada selle, mida oleme kunagi seal jaganud; arutatakse, kas tehisaru teeb arukaks või arutuks.

KUNSTIAINETE LÕIMINGU RAKENDAMISE VIISID (LIHTSUSTATUD ÕPE)

Kunstiainete ja teiste ainevaldkondade seostamiseks on palju võimalusi.

Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist (kunstid, eesti keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus). Kunstide kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm): kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.

Sotsiaalsained. Sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega. Tutvustatakse tuntud kunstnikke, nende teoseid läbi aegade. Tutvustatakse eri ajastute kunstivoole. Käsitletakse ehituskunsti arengut aegade jooksul. Korraldatakse kunstiteemalisi õppekäike (näituste ja muuseumide külastamine, filmide vaatamine).

Muusika mõjutab otseselt inimese olemust. Muusika kaudu saab õpilane ennast väljendada, ennast paremini tundma õppida. Muusikaga seotud tegevuses on võimalik kogeda erinevaid tundeid, õppida sõnastama enda tundeid. Head tunded, nagu rõõm, huvi ja rahuldus, avardavad maailmapilti, mis omakorda aitab stressi paremini taluda ja probleemidega toime tulla.

Kultuuri – ja muusika arengu käsitlemine koos tähtsamate sündmustega ajaloos.

Hääl, hääleorganid, hääle hoidmine ja häält kahjustavate tegurite vältimine on samuti oluline muusikaõpetuse osa.

Käsitöö ja tehnoloogia. Käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad). Kunstiõpetus ja tööõpetus on lõimitud nii loovuse, loomingu kui käsitööoskustega. Mõlemad ained eeldavad õpilastelt individuaalset eneseväljendust, julgustavad õpilasi loovalt väljenduma, luuakse mingi reaalne teos. Nii kunstiõpetuses kui tööõpetuses õpitakse läbi esemelise õpikäsitluse. Õppeülesannete täitmine vajab käelisi oskusi ja õppeprotsess eeldab käelise koordinatsiooni arendamist. Kunstiõpetuses ja tööõpetuses on mõnede ülesannete täitmisel kasutusel samad tööriistad materjalid. Mõlemas aines uuritakse värvi, kuju, proportsiooni visuaalseid elemente. Mõlemad ained eeldavad erinevate materjalide ja nende omaduste tundmist. Kasutusel on tööõpetusega samad digivahendid ja programmid. Kõikides ainetes kavandatakse töid (nt erinevate lihtsate rütmipillide valmistamine) või kunstiteoseid alates idee väljatöötamisest kuni lõpptoteni.

Liikumisõpetus. Liikumisõpetusest lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, mootorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni. Kunstilised tegevused ja muusikalis-rütmilised liikumistegevused loovad võimaluse loominguliseks eneseväljenduseks, arendavad loovust. Mõlemas tunnis arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, mootorikat, reageerimiskiirust, koordinatsiooni. Kunstiõpetuse tunnis võib kavandada liikumisõpetuse tundide jaoks kostüüme, maske, dekoratsioone. Kujutada oma kunstitöödel sportlasi, sportlikke tegevusi jne.

LÄBIVATE TEEMADE KÄSITLEMINE KUNSTIAINETES (LIHTSUSTATUD ÕPE)

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Kunstiõpetuse kaudu on võimalik arendada ja hoida õpilastes huvi ümbritseva keskkonna ja selle nähtuste vastu. Huvitavate ja inspireerivate tunnitegevuste kaudu tugevdatakse soovi osaleda erinevates kunsti- ja muudes õppetegevustes. Õpilastel kujuneb positiivne hoiak õppimise ja töö tegemise suhtes, valmisolek elukestvaks õppeks. Arenevad õpi-, töö- enesekontrolli-, suhtlemisoskused. Õpilasi suunatakse tajuma ja mõistma enda võimekust, toetatakse nende positiivseid arenguuskumusi. Kujundatakse oskust ja harjumust eesmärgi saavutamiseks järjepidevalt ennast arendama. Õpilased tutvuvad erinevate kunstivaldkonnaga seotud elukutsetega ning teadvustavad nende seost inimese individuaalsete eelduste ja huvidega. Õppekäikudel saavad õpilased tutvuda erinevates asutustes, nt muuseumid, hariduskeskused, töökojad vms, töökeskkondade ja töö sisuga.

Enda muusikaliste oskuste esitlemine ning võimaluste leidmine eri eluvaldkondades oma muusikaliste oskuste kasutamiseks.

Edasiõppimisvõimalused võimakamatele muusikaringides või muusikakoolis. Muusikaharrastus kui eneseväljenduse ja läbi elu vaba aja sisustamise vahend; sotsiaalsete ja sõprussuhete loomise ja edendamise vahend - võimaldab seltskonnas olemist ja koos tegutsemist.

Muusikaga seotud ametite teadmine. Muusik kui elukutse - tutvumine muusikaga seotud elukutsetega (nii otseselt muusikat tegevad kui muusika esitamist ja tootmist/levitamist toetavad) - helilooja, laulja, pillimees, dirigent, helitehnik, pillimeister jne.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Teemaga taotletakse loodustaju arendamist, õpilase kujunemist vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda. Loomingulises tegevuses saab tähelepanu pöörata kaasaegse maailma väljakutsetele nt jätkusuutlik eluviis, kliimasoojenemine, rahvastiku ränne jne. Tutvutakse ringmajanduse sh taas- ja korduskasutuse põhimõtetega, õpitakse looduslikke ressursse väärtustama ja nende kaitse tähtsust mõistma.

Õpetatakse rütmipillide valmistamist taaskasutatud materjalidest. Teemaatiliste laulude kaudu mõjutatakse õpilaste väärtushinnanguid. Väärtustatakse pärand- ja rahvuskultuuri, selgitatakse, kuidas on keskkonnast ja loodusest sõltuvalt kujunenud inimeste eluviis ja kultuur. Tuuakse näiteid lihtsamate rahvapillide (vilepill, sarvepill, karjapasun) valmistamisest (materjalid kohalikust looduslikust keskkonnast). Võimalusel kutsutakse esinema ja rahvapäille tutvustama kodukandis tegutsevaid pärimusmuusikuid.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Kunstivaldkonna tunnid toetavad õpilaste algatusvõimet ja ettevõtlikust ning julgustavad katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist. Paaris- ja rühmatöid tehes omandavad õpilased esmased koostööoskused, millega kaasnevad inimeste eripärade tunnustamine ja ühiskondlike normide ning tavade teadvustamine. Osalemine kunstikonkurssidel ja näitustel pakub kogemusi ja eduelamusi. Arutelud erinevate kunstiteoste põhjal avardavad maailmavaadet ning osalemine erinevates projektides ja näitustel annab võimaluse avaldada kunstiteoste kaudu arvamust ning erinevates küsimustes kaasa rääkida. Ainetundides tutvutakse erinevate kunstirühmituste ja -ühingutega, nende töökspidamise ja eesmärkidega, samuti noorteorganisatsioonidega, teiste huvirühmadega ning erinevate ettevõtetega, mis kaasavad noori oma

tegevustesse ja pakuvad neile arengu-, koostöö- ning praktikavõimalusi. Kunstiteoste väärtuse ja autoriõiguse teemadega kaasneb ühtlasi ka looja ja tarbija rolli teadvustamine. Valminud kunstitöid võib müüa koolis heategevuslikul eesmärgil.

Loovülesannete kaudu toetatakse ettevõtlikkust ja õpilaste initsiatiiviise midagi luua. Ühiste otsuste langetamise kaudu (nt laulurepertuaari/õppesisu ühisel valimisel), esinedes/osaledes kooli ja kogukonna üritustel suurendatakse kaasatust. Õpilaste kaasamine ürituste planeerimisse ja korraldamisse, andes seeläbi võimalus olla aktiivne ja vastutustundlik kodanikuühiskonna liige. Musitseerimine kui võimalus olla ettevõtja - muusika looja, esitaja, tootja, vahendaja.

Kultuuriline identiteet. Teema raames tutvutakse kohaliku kultuuripärandiga, suunatakse noort mõistma ennast kultuuri kandjana ja edasiviijana, mõistma kultuuride vahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist kultuuritraditsioonidesse ja kaasaja kultuurinähtustesse. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel. Eesti ja teiste rahvaste kultuuripärandiga tutvudes kujuneb rahvusliku kuuluvustunne ning positiivne suhtumine erinevustesse inimeste ja kultuuride vahel. Tundides julgustatakse teostama oma kultuurilist identiteeti ja loovust väljendavaid ideid. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kandvatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid, etendused). Tähtis on noorte endi osalemine muusikaüritustel ja õpilastööde näitustel.

Eesti rahvakultuuri traditsioonide (rahvalaulud, rahvapillid, rahvatantsud, laulu- ja tantsupeod) teadmine ja hindamine. Rahvalaulude, -muusika ja laulumängude kasutamine rahvakalendri või riiklike tähtpäevade tähistamisel. Piirkondlike eripärade väärtustamine ja kasutamine. Kodukoha kultuuriväärtuste teadmine, huvi äratamine kodukohast pärit või seal elanud kultuuritegelaste/ muusikute vastu.

Teabekeskond. Teemaga taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab adekvaatselt ümbritsevat teabekeskonda ning suudab toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud kommunikatsioonieetika järgi. Õpilast suunatakse valima sobivat suhtlusviisi ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest, määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet, kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad erinevaid teavikuid ja teabekeskondi, arendama kriitilise teabeanalüüsi. Tundides tutvustakse

visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahenditega ning kasutatakse neid oma loometöös või loometegevuse tulemuste jagamiseks (esitlused, digitaalsed näitused, sotsiaalmeedia sisu jne), samuti õpitakse arvestama autoriõigustega.

Õpetatakse otsima informatsiooni erinevate riikide heliloojate, instrumentide, muusikastiilide kohta; suunatakse kasutama erinevaid teavikuid (heliplaat, CD, video). Tutvustatakse interneti-turvalisusega seotud teemasid, "Targalt internetis" nõuandeid - milliseid salvestusi endast ja enda saavutustest jagada, millisele kogukonnale/sõpruskonnale. Stuudiumi/e-kooli, Tera-kaustade võimalused õppematerjalide ja koolitööde esitamiseks. Autoriõigus.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Kunstiõpetuse tundides kasutatakse kaasaegseid tehnoloogia võimalusi ja vahendeid, õpitakse tundma infotehnoloogia kasutamise põhivõtteid, millega taotletakse õpilaste kujunemist uuendusaltideks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutavateks inimesteks. Tehnoloogia tundmine ja kasutamisoskus võimaldab toimetulekut kiiresti muutuvus elu-, õpi- ja töökeskkonnas. Uued võimalused inspireerivad ja aitavad kaasa õppijate võimele leida jõukohastele probleemidele loovaid ja uuenduslike lahendusi. Erinevate kunstiteoste ja teemade käsitlemisel saab mõtestada koos õpilastega tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamisega seotud eetilistes küsimustes. Tehnoloogia rakendamise võimalusi mitmekesistatakse õppetegevuses foto või video tegemise ning mudelite ja makettide meisterdamise kaudu. Lisaks arvutiklassis peetud ainetundidele kasutatakse nüüdisaegseid IKT vahendeid ka kodutööde ja õuesõppe puhul.

Tutvustatakse tehnoloogia arengut läbi aegade muusikas; juhendatakse, kuidas ja mille abil omaloomingut (laulu, pillilugu) lindistada; selgitatakse, kuidas on arenenud muusika salvestamisvõimalused tänapäeval.

Tervis ja ohutus. Kunstiga tegelemine arendab tundemaailma, intuiitvset ja loovat mõtlemist. Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunstiga tegelemine aitab kaasa inimese vaimse tervise ja heaolu parandamisele ja hoidmisele. Tundides võib kasutada ka kunstiteraapilisi ülesandeid ja võtteid. Kunstitundides kasutatakse palju erinevaid materjale ja töövahendeid, mille juures järgitakse ohutusest ning otstarbekusest. Õpilasi suunatakse teadlikult kasutama vajalikke töökaitsevahendeid, õpetatakse märkama ja

tajuma ohtlike olukordi ning neist hoiduma, abivajadust märkama ning vajadusel abi kutsuma. Ühist tööruumi ja töövahendeid kasutades kujundatakse õpilaste teadlikkust hoolitseda töövahendite ja tööruumi eest. Läbi erinevate kunstiprojektide saab arutleda inimese heade harjumuste ja tervislike eluviiside üle ning jagada oma seisukohti läbi inspireerivate loovtööde.

Muusika kui vahend ja võimalus emotsionaalse tasakaalu leidmiseks - muusika teraapiline mõju inimesele. Õpetatakse lõõgastuma laulmise, musitseerimise, muusika kuulamise ja rütmilise liikumise kaudu - eri stiilide muusika võimalused muusikaliste väljendusvahendite kaudu. Müra mõju, selle vähendamise võimalustega tutvumine. Pillide mänguvõtete tutvustamine turvaliseks ja otstarbekaks pillikasutuseks. Häälehoid, tervislik häälekasutus.

Väärtused ja kõlblus. Erinevate ajastute kunstiteoste ja kunstivoolude tutvustamisega toetatakse sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujunemist. Kunstitundides õpivad õpilased tundma iseennast, märkama enda ja kaaslaste emotsioone ja vajadusi, ning nende väljendamise võimalusi kunstiliste tegevuste kaudu.

Käitumine avalikus ruumis, kontserdil, aktusel jne - tutvumine hea tavaga, oskuste harjutamine ja kinnistamine ühisüritustel, kontserdi vms külastustel. Õpetatakse oma arvamust ja seisukohti viisakalt edastama (esineja - laulja, pillimängija, tantsija) kohta.

AINEKAVAD (LIHTSUSTATUD ÕPE)

ÕPPEAINE NIMETUS: KUNST (LIHTSUSTATUD ÕPE)

Õppeaine kirjeldus, eesmärk:

Kunstiõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) suudab luua erinevaid kunstitöid, kasutades õpitud teadmisi ja oskusi, tunneb rõõmu kunstist ja sellega tegelemisest;
- 2) kasutab töövahendeid ja materjale sihipäraselt, ohutult ja säästvalt;
- 3) töötab iseseisvalt ja teeb koostööd kaaslastega;
- 4) kirjeldab kunstitöid ning väljendab oma eelistusi ja arvamusi, kasutades (kunsti)oskussõnavara; väärtustab isikupära ja erinevaid lahendusi;
- 5) tunneb huvi kunstiteoste ja Eesti kunstipärandi vastu, väärtustab enda ja teiste inimeste loomingut.

Õppetegevuse kirjeldus arenguperioodide kaupa:

Õppetegevus 1.–2. klassis

1.–2. klassis on kunstiõpetuse peamine roll olla siduvaks õppeaineks, kinnistada käelise tegevuse ja eri meelte kaudu teistes õppeainetes omandatud teadmisi ja oskusi. Õpetusega taotletakse, et õpilane tahab ja julgeb end loominguliselt väljendada. Juhtiv meel on selles vanuses taju. Õpilane täidab ülesandeid valdavalt koostegevuses eeskuju ja näidise järgi, omandatud oskuste piires ka suulise korralduse järgi. Erinevate vahendite kasutamise ja näitlikustamise kaudu kujuneb õpilastel vaatlus- ja võrdlemisoskus, areneb tähelepanu, nägemis-, kompimis- ja

ruumitaju ning mootorika. Õpitakse kõikide meeltega tajuma objekte ja kujutisi enda ümber, õpitakse eristama värvusi ja erinevaid materjale. Mootorika arengut toetavad võimetekohaselt omandatavad maalimise, joonistamise, rebimise, lõikamise, liimimise, voolimise ja voltimise baasoskused. Töö käigus areneb õpilaste kõne (kuulamine, suuliste lühikorralduste täitmine, suuline väljendusoskus), kuna õpilane saadab oma tegevust kõnega. Õpitakse töötama grupis ning jagama ühiskasutuses olevaid töövahendeid. Õpetaja suunamisel õpitakse valima eesmärgist lähtuvaid töövahendeid ja -võtteid; kujunevad korraharjumused ja oskused ning püsivus oma töö lõpule viimiseks.

Õppetegevus 3.–5. klassis

3.–5. klassi õpilased õpivad arutlema, olulist teisejärgulisest eristama, esemeid eri põhimõtete järgi ühendama ja esemete eri tunnuseid üksteisest eristama, neid kunstitöodes kujutama. Õpilaste taju ja peenmootorika arengut toetavad keerukamad ja pingutust nõudvad töövõtted – detailsemad joonistused, voolimistööd, lõikamine käärde ja/või paberinoaga, värvide segamine maalimisel jms. Ühistegevuses rakendavad õpilased õpetaja suunamisel omandatud õpioskusi, vajades seejuures pidevat meeldetuletamist ja kordamist. Järjepideva õpetuse tulemusena õpitakse oma tegevust kavandama ja kontrollima. Õpetaja juhendamisel omandatakse esmased digivahendite kasutamise oskused. Õpitakse kirjeldama oma tööprotsessi, väärtustama oma ja kaaslaste töid ning erinevaid lahendusi. Õpetaja abiga teadvustatakse kunstilise tegevuse terapeutilisi omadusi oma emotsioonide kujutamisel.

Õppetegevus 6.–7. klassis

6.–7. klassi õpilased suudavad meelde jätta lihtsamate töövõtete ja nende kasutamise järjekorda. Õpilased õpivad tööprotsessi kavandama. Kirjeldavad suunavate küsimuste abil, milline võiks olla planeeritava töö tulemus. Tööde valmimisel kommenteerivad õpilased oma töid ja annavad neile hinnangu. Harjutamise tulemusena õpitakse kujutama inimest eri poosides, järgides proportsioone. Õpitakse tundma elementaarseid kujunduspõhimõtteid ning neid oma töös kasutama. Õpetaja suunamisel kasutatakse omandatud mõisteid, vesteldes lihtsamatel kunstiga seotud teemadel. Kunstiga seotult kujundatakse erinevate digivahendite ja -keskkondade kasutamise oskusi, sealhulgas ka autoriõigustega arvestamist.

Õppetegevus 8.–9. klassis

8.–9. klassi õpilased töötavad nii iseseisvalt kui ka rühmas, rakendavad õpetaja juhendamisel eelmistel aastatel omandatud teadmisi ja oskusi, valides ning kasutades sobivaid töövahendeid ja -võtteid. Süveneb oskus ise oma tööd kavandada, luua, viimistleda ning tulemust hinnata. Õpitakse leidma olulist aine- ja teemaalast teavet, eristama olulist teavet vähemolulisest. Kujuneb oskus käituda turvaliselt nii digitaalsetes kui ka füüsilistes keskkondades, arvestada ühiskondlike normide ja riskidega. Õpetusega taotletakse, et õpilased oskaksid ja tahaksid end oma võimete piires kunstiliselt väljendada. Kujundatakse teadmist ja arusaamist kunstist kui hobist ja vaimse tervise toetajast.

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:

I kooliaste	<p>I kooliastme lõpetaja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb rõõmu loomingulisest ja käelise tegevusest ning õppeprotsessis osalemisest; 2) tunneb ära ja nimetab õpitud töövahendeid ja tehnikaid, kasutab neid kunstitöodes oma võimetest lähtuvalt (vajaduse korral õpetaja abiga); 3) teostab kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstitöid nii spontaanselt kui ka kavandades, kasutab omandatud tehnikaid ja töövõtteid, töötab keskkonnasõbralikult; 4) viib alustatud töö iseseisvalt või abiga lõpule; 5) oskab jagada ühiskasutuses olevaid töövahendeid, peab kinni rühmas kokkulepitud reeglitest; 6) hoiab õpetaja juhendamisel korras töökoha ja oskab enda järelt koristada; 7) tegutseb võimalikult iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestab kaaslastega; 8) kirjeldab etteantud lihtsate küsimuste abil enda tööprotsessi ja tulemust, oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi.
--------------------	--

II kooliaste	<p>II kooliastme lõpetaja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja võimaluse korral neljamõõtmelisi kunstitöid nii spontaanselt kui ka kavandades ja uurides, teeb õpetaja abil põhjendatud valikuid õpitud tehnikate, töövõtete, materjalide ja kompositsiooni põhimõtete hulgast; 2) kasutab lihtsamaid kunstialaseid mõisteid; 3) tunneb ja oskab kasutada tingmärke, jooniseid, skeeme ja sümboleid oma kogemuse ja õpitu piires; 4) kasutab õpetaja juhendamisel graafilise disainiga seotud tööde loomisel lihtsamaid kujunduspõhimõtteid; 5) tunneb ja kasutab õpetaja juhendamisel õpitud töövõtteid ja töövahendeid, järgides ohutusnõudeid; 6) teab ja järgib hügieeni, korra ja puhtuse nõudeid; 7) kasutab loomingulist tegevust oma emotsioonide väljendusvahendina; 8) kasutab õpetaja juhendamisel eesmärgipäraselt lihtsamaid digivahendeid; 9) tegutseb õpetaja juhendamisel eetilisel ja ohutult nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurikeskkonnades; 10) teab ja järgib kujutiste salvestamise ja jagamisega seotud head tava.
III kooliaste	<p>III kooliastme lõpetaja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) väärtustab loomingulisust, isetegemist ja materjalide taaskasutust; 2) kasutab ja kombineerib juhendamisel traditsioonilisi ja nüüdisaegseid materjale ning töövahendeid turvaliselt ja otstarbekalt; 3) kasutab suunamisel ainealast teabekirjandust ja vastavaid veebilehti;

	<ol style="list-style-type: none"> 4) jälgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid; loeb ja mõistab etiketil, skeemil, juhendil olevat teavet ja juhindub sellest; mõistab tingimärke ja oskab leida veebist vajalikku infot, vajaduse korral abiga; 5) käitub füüsilistes ja digitaalsetes kultuurikeskkondades turvaliselt, arvestab visuaalseid kujutisi luues ja kasutades autorsusega; 6) taotleb tööde omanäolisust, loob juhendamisel kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid nii spontaanselt kui ka teadlikult kavandades, valib ja rakendab loomisprotsessi käigus sihipäraselt materjale, tehnikaid, töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid; võimaluse korral eksponeerib ja esitleb oma töid põhjendatult; 7) analüüsib vajaduse korral abiga kunstiloomingu erinevaid avaldumisvorme (kunst, meedia ja reklaam, visuaalsed objektid), arutleb nende üle, seostab kunste ja kunsti teiste valdkondadega, ühiskonna muutustega üldisemalt; 8) tunneb rõõmu loomingulisest ja käelisest tegevusest ning eneseväljendusest; 9) kujutab ja kujundab esemeid, olendeid, sündmusi jmt nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi; 10) mõistab loomingulise tegevuse võimalusi iseenda ja oma emotsioonide väljendamise vahendina, väärtustab loomingulisi tegevusi igapäevaelu rikastajana.
--	--

Õpitulemused ja õppesisu klassiti:**1.klass**

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Kujutamise- ja vormiõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • joonistab (šabloonil või orientiiri) abil lihtsamaid kujundeid, vajaduse korral õpetaja abiga; • voolib rullimise, veeretamise ja lamendamise teel lihtsamaid kujundeid ja esemeid, vajaduse korral õpetaja abiga; • jälgib vastavalt võimetele pinna katmisel lihtsa kujutise kontuuri. 	<ul style="list-style-type: none"> • Joone kujutamine: jäme, peenike, tugev, õrn, sirge, kõver. Punkt: väike, suur, selge piiriga, susapusa. Pind: hele, tume, värviline ühevärviline jne. • Esemete ja figuuride pinnaline kujutamine, nende ligikaudse vormi ja proportsiooni edasiandmine. • Oma spontaansete voolingute seostamine ruumiliste kujunditega (kera - pall, koonus - porgand, silinder - vorst, poolkera). Rõhk ei ole geomeetriaal vaid keha kuju tunnetamisel. • Vormilt lihtsate esemete ja figuuride voolimine eeskujuga järgi, Esimesteks voolimistöödeks sobivad puu- ja juurviljad, seemned, lihtsad ja mõistetavad reljeefsed ornamendid, Nüüd ei ole õun lihtsalt kera vaid muutub oma iseärasustega vormiks.
Värvusõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb ära ja nimetab õpitud värvusi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Värvide tundmaõppimine, värviring kui värvide perekond.

		<ul style="list-style-type: none"> • Ühe värvi erinevad toonid (helekollane, kollane, tumekollane). • Uurige, kuidas värvuste kogemine muutub vastavalt valgusele. • Pliiatsi- või värvikarbi värvide seostamine enda ja ümbritseva keskkonnaga.
Kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • püüab kujutatava taustast esile tõsta (ei kaota kujutatavat tausta sisse). 	<ul style="list-style-type: none"> • Ruumisuhete tajumist arendavad ülesanded nt. arva ära, mida joonistan (väga lihtsad kujundid), joonista punkt või paiguta lõigatud detail üles, alla....., jne. • Kompositsiooni kirjeldavad mõisted: suurem, väiksem, kõige suurem, millegi ees või millegi taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, puutuvad kokku. Võimalusel olukordade/ võrdluste läbimängimine (Mikk on lähemal kui Kati, punane tool on väiksem kui valge jne).

		<ul style="list-style-type: none"> • Taustale eseme kujutamine, kleepimine, ladumine, voolimismassi vajutamine jne (kujutatav eristub selgelt taustast).
Kujundamis- ja kirjaõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • järgib jõukohast mustri rütmi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Erinevaid kooli või rahvakalendri sündmustega seotud toorikute kaunistamine (kaart, mütside, kinnaste šabloonid jne) Trükitehnikates luuakse mustreid (materjali trükk). • Loodusmaterjalist mandala ja lihtsama pildi ladumine. Motiivide koostamine. • Lihtsamate ruumiliste kompositsioonide, mudelite või makettide valmistamine. • Oma nimetähtede/ nime kasutamine kunstiteostes.
Kunstikultuur	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb rõõmu loomingulisest ja käelisest tegevusest ning õppeprotsessis osalemisest. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kunstiteoste vaatamine fotodelt, videost, internetist, kooli ruumides, näitusel, linnaruumis. • Eesti ja kooli sümbolika tundmaõppimine (värvid, kujundid, sümbolid). • Õppekäik lähikümbrusesse, (võimalusel) muuseumikülastus. • Nimetähe või nime lisamine oma tööle.

<p>Tehnikad, vahendid ja materjalid</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb ära ja kasutab õpetaja juhendamisel erinevaid materjale ja vahendeid (nt paber, värvipliiatsid, viltpliiatsid, guašid, plastiliin, savi, looduslik materjal, voolimisalus, joonlaud jms); • rebib sirgjooneliselt, lõikab silma järgi ning sirgjoonelist kontuuri mööda paberitükke ja ribasid, vajaduse korral abi kasutades; • liimib liimipulgaga paberit, vajaduse korral abi kasutades; • voldib paberilehe pooleks ja/või neljaks, vajaduse korral abi kasutades; • voldib paberi pooleks ja ruudukujulise paberi diagonaali mööda kolmnurgaks. 	<ul style="list-style-type: none"> • Maalimine, joonistamine - lihtsad figuurid, olulised peamised detailid. • Voolimine: ussike, kringel, silinder, kera, puu- ja juurviljad, lihtsad reljeefsed ornamendid, plastiliiniga kujutatava pinnalaotuse vajutamine. • Erinevate tekstuuride loomine - voolimismassile mustri vajutamine, voolimispulgaga joonistamine, erinevate materjalidega pindade kujundamine, mahulised värvid ja erinevad kattevärvid, efektvärvid jne. • Rebimine - alustada lihtsamat ribad ja tükid, (ümarad suuremad vormid). • Lõikamine (harjutavad tööd) baasoskused, lõikamisharjutused (leiab hulganisti internetist, ei pea ise ette valmistama). • Voltimine - väga lihtsad vormid. • Looduslik materjal ja selle kasutamine - õppekäikudel kaasa korjatud materjali kasutamine,
---	--	---

		<p>temaatiline meisterdamine (lehepildid, tōruloomad, kastanimandalad, liivapildid jne).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Materjalide säästlik kasutamine - rebimistehnika ja lõikamise harjutamine olemasolevatest paberijääkidest, suurmate jääkide eraldamine väikesest prahist. • Töövahendid ja töövahendite õige ning ohutu käsitlemine - töövahendite nimetused (vajadusel pilt, et osutada).
Töökultuur	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hoolitseb õpetaja juhendamisel oma töökoha ja õppevahendite korrasoleku eest. 	<ul style="list-style-type: none"> • Näidise uurimine: objektide paiknemine, detailide märkamine, kasutatud värvide nimetamine. • Tööprotsessile tähelepanu pööramine (esvalt teeme nii, siis naa ja lõpuks lisame...). • Teiste õpilastega materjalide ja töövahendite jagamine - õpetaja ei pea igale õpilasele lauale vajalikku valmis panema, vaid võiks eelistada vajamineva paigutamist ühisele lauale, kust igaüks võtab, mis vaja. Kui materjali laialijaotus võtab liigselt aega võib osaliselt materjalid laudadele

		<p>valmis panna ja vaid mõned ühisele lauale jagamiseks paigutada.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Enda ja teiste töö väärtustamine - iga kord uuritakse kaugele tööga jõuti, valmistööde puhul missugune on tulemus iseenda ja klassi jaoks. Harjutatakse tagasisidet, mis mul tuli hästi välja, missugune klassikaaslase töö mulle meeldib. Kui kõne puudub või on raskendatud, kasutab õpetaja pildikeelt. (õpilane kirjeldab vajadusel õpetaja abiga kokkuvõtvalt tööprotsessi).
--	--	--

2.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Kujutamise- ja vormiõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • leiab paberilehel ja pildipinnal otsitava objekti/detaili, võrdleb 2–3 tajutava tunnuse (nt värvus, kuju, suurus) alusel näidiseid ja valminud kujutisi õpetaja suunamisel; 	<ul style="list-style-type: none"> • Joone kujutamine: jäme, peenike, tugev, õrn, sirge, kõver. Punkt: väike, suur, selge piiriga, susapusa. Pind: hele, tume, värviline ühevärviline jne. • Esemete ja figuuride pinnaline kujutamine, nende ligikaudse vormi ja proportsiooni edasiandmine. • Kujutab tuttavate kujundite (ring, ruut, ristkülik, kolmnurk jne.) abil objekte ja esemeid.

	<ul style="list-style-type: none"> • joonistab vabalt või šablooni abil kujundeid, lõikab neid välja, liimib ja täiendab neid, vajaduse korral abiga; • kujutab kõrvuti asetsevaid sarnaseid figuure väiksemana ja suuremana, vajaduse korral suunamisel või näidise abil; • kasutab omandatud voolimisvõtteid (veeretamine, rullimine, lamendamine, venitamine, pigistamine jms), vajaduse korral abiga. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vormilt lihtsate esemete ja figuuride voolimine eeskuju järgi.
Värvusõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb ära ja nimetab õpitud värvusi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Korda põhivärve ja kasvata teadmist värvidest järjest suuremaks. Koostage erinevaid värvikõlasid. • Uurimine, kuidas värvuste kogemine muutub vastavalt valgusele. • Maalimine värvilisele paberile loob uusi ja laiendatud võimalusi värvikõlade kujutamiseks. • Ümbruse- ja pildivaatlused: missuguseid värve märkad, lähiümbrusest värvitoonide leidmine.

		<ul style="list-style-type: none"> • Meeleolu väljendamine värvidega.
Kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • joonistab šablooni või orientiiri abil lihtsamaid kujundeid, vajaduse korral õpetaja abiga. 	<ul style="list-style-type: none"> • Suurussuhte ja objektide paiknemisega seotud tegevused (ees, taga, üleval, all jne)) ning kolmemõõtmelise teose puhul vormid üldisemalt (ümar, kandiline, lapik, püstine jne).
Kujundamis- ja kirjaõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • järgib jõukohast mustri rütmi; • jälgib vastavalt võimetele pinna katmisel lihtsa kujutise kontuuri. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eesti riigi, kodukoha ja kooli sümboolikaga tutvumine. • Mustri ja värvikorduste uurimine. • Loodusliku materjaliga mustrid õues, aga ka paberil (oksad, kivid, tõrud, lehed, õied jne). • Mustrite märkamine/otsimine loodusest (puu kasvuringid, lehe või õie kuju jne).
Kunstikultuur	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb rõõmu loomingulisest ja käelisest tegevusest ning õppeprotsessis osalemisest. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kooli ja kodukoha traditsioonide, lugude, sümbolite ning mustrite uurimine ja kasutamine loovtöö sisendina. • Kooli ja /või lähiümbruses asuvate näituste uurimine "kunstniku pilguga" - õpetaja annab näituse vaatlemiseks jõukohased ülesanded: nimetab, teoses nähtavaid värve, äratuntavaid

		esemeid, olendeid, kujundeid, arutleb nende paiknevuse üle (ees, taga üleval all).
Tehnikad, vahendid ja materjalid	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> tunneb ära ja kasutab õpetaja juhendamisel erinevaid materjale ja vahendeid (nt paber, värvipliiatsid, viltpliiatsid, guašid, plastiliin, savi, looduslik materjal, voolimisalus, joonlaud jms); rebib sirgjooneliselt, lõikab silma järgi ning sirgjoonelist kontuuri mööda paberitükke ja ribasid, vajaduse korral abi kasutades; liimib liimipulgaga paberit, vajaduse korral abi kasutades; voldib paberilehe pooleks ja/või neljaks, vajaduse korral abi kasutades. 	<ul style="list-style-type: none"> Maalimise, joonistamise, rebimise, lõikamise, liimimise, voolimise (võltimise) baasoskused; erinevate tekstuuride loomine; trükitehnikad; looduslik materjal ja selle kasutamine; materjalide säästlik kasutamine; töövahendite õige ja ohutu käsitlemine.
Töökultuur	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> hooldab õpetaja suunamisel oma töökoha ja õppevahendite korrasoleku eest; 	<ul style="list-style-type: none"> Ülesandeid teostatakse valdavalt koostegevuses eeskuju ja näidise järgi, omandatud oskuste piires ka suulise korralduse järgi;

	<ul style="list-style-type: none"> • tegutseb võimalikult iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestab kaaslastega; • oskab jagada ühiskasutuses olevaid töövahendeid. 	<ul style="list-style-type: none"> • õpitakse töötama grupis ning jagama ühiskasutuses olevaid töövahendeid; • kujundatakse korraharjumusi ja oskusi ning püsivust oma töö lõpule viia.
--	--	---

3.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Kujutamise- ja vormiõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • märkab õpetaja suunamisel esemete ja figuuride detaile, täiendab vajaduse korral oma tööd; • oskab juhendile vastavalt joonistada erinevaid jooni ja vorme: sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pildi või foto järgi looduspilt (foto võtab õpilane ise kaasa, kasutatakse õppekäigul tehtud fotosid). • Kirjelduse järgi looduspildi maalimine. • Emotsioonide kujutamine- rõõmus pilt, kurb pilt või hea tuju pilt, halva tuju pilt. • Loodusobjektide voolimine.
Värvusõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb värvuste nimetusi; • oskab juhendamisel toone helestada ja tumestada. 	<ul style="list-style-type: none"> • Värvitaju arendamine; • värvide segamine (helestamine/tumestamine); • huvitavad lood ja muinasjutud värvuste kohta;

		<ul style="list-style-type: none"> värvuste rahvapärased nimetused: rootsi punane, lipu punane, jne.
Kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> tõstab oma töödes esile ja võrdleb kujutatud tegelasi ja objekte suuruse, asukoha ning värvivaliku abil, vajaduse korral suunamisel. 	<ul style="list-style-type: none"> Kohamäärus (üleval, all, paremal vasakul); tausta ja objekti suhe; osaline kattuvus.
Kujundamis- ja kirjaõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> täiendab mustrit rütmi; valmistab juhendamisel tähtpäevalisi ruumikaunistusi. 	<ul style="list-style-type: none"> Etteantud toorikute kaunistamine mustriga; materjalitrükk; rahvuslike mustrite ainetel kaunistused; oma nime kujundamine vastavalt teemale, aastaajale; PVA-liimiga joonistamine; lihtsamate mänguasjade valmistamine.
Kunstikultuur	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> võrdleb enda ja kaaslaste töid: leiab peamised tegelased/objektid, toob esile sarnasusi ja erinevusi; osaleb vestlustes kultuuri ja kunsti teemadel. 	<ul style="list-style-type: none"> Kasvatatakse huvi kunstikultuuri vastu ja soovi ise selles osaleda; õpitakse väärtustama enda ja kaaslaste töid ning erinevaid lahendusi;

		<ul style="list-style-type: none"> • näitusekülastused ja haridusprogrammide kaudu kunstikultuuriga tutvumine.
Tehnikad, vahendid ja materjalid	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb ära ja nimetab õpitud töövahendeid ja tehnikaid, kasutab neid kunstitöodes oma võimetest lähtuvalt (vajaduse korral õpetaja abiga); • sorteerib materjalijääke (vajalik - mittevajalik, saab veel kasutada - ei saa kasutada). 	<ul style="list-style-type: none"> • Maalimise, joonistamise, rebimise, lõikamise, liimimise, voolimise (võltimise) baasoskused; • erinevate tekstuuride loomine; • trükitehnikad; • plastiliinimaal; • looduslik materjal ja selle kasutamine; • materjalide säästlik kasutamine; • prügikunst; • töövahendite õige ja ohutu käsitlemine.
Töökultuur	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hoiab õpetaja juhendamisel korras töökoha ja oskab enda järelt koristada; • tegutseb võimalikult iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestab kaaslastega; • viib alustatud töö iseseisvalt või abiga lõpule; 	<ul style="list-style-type: none"> • Ülesandeid teostatakse valdavalt koostegevuses eeskuju ja näidise järgi, omandatud oskuste piires ka suulise korralduse järgi; • õpitakse tasapisi valima eesmärgist lähtuvaid töövahendeid ja -võtteid; • õpitakse töötama grupis ning jagama ühiskasutuses olevaid töövahendeid;

	<ul style="list-style-type: none"> • oskab jagada ühiskasutuses olevaid töövahendeid; • peab kinni rühmas kokkulepitud reeglitest. 	<ul style="list-style-type: none"> • kujundatakse korraharjumusi ja oskusi ning püsivust oma töö lõpule viia.
--	--	--

4.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Kujutamise- ja vormiõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • märkab esemete, inimeste ja loomade kujutamisel neile iseloomulikke tunnuseid; • kujutab inimest paigalendis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Inimeste, esemete ja looduse kujutamisel kujutatava iseloomulike tunnuste märkamine ja oskuste piires esiletoomine; • ruumisuhete märkamine ja arvestamine (väiksem-suurem, kitsam-laiem, peenem-paksem, pikem-lühem jne) ja õpitud ruumisuhteid pildil (kõrval, ülal, all jne); • ruumi kujutamine enda ümber; • emotsioonide kujutamine kunstitöös.
Värvusõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • segab põhivärvidest II astme värvid (värvuste tabeli eeskujul). 	<ul style="list-style-type: none"> • Värviring: põhivärvid ja sekundaarsed värvid, vastandvärvid; • värvide segamine (helestamine/tumestamine);

		<ul style="list-style-type: none"> • soojad värvid, külmad värvid.
Kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kujutab esemeid kahel horisontaalsel abijoonel (ees, taga). 	<ul style="list-style-type: none"> • Esiplaan ja taust, osaline kattuvus; • portree või horisontaalformaad; • suurussuhted ning paiknemine üksteise ja vaataja suhtes; • tasapinnalised ja ruumilised teosed.
Kujundamis- ja kirjaõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kaunistab tähtpäevadeks ruumi; • osaleb ühise keskkonna kujundamisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ruumiliste kompositsioonide, mudelite või makettide valmistamine; • rütmiharjutused ja mängud kirjaelementide ja tähtedega (joonistatult, maalitult, rebitult, volditult); • märkide ja sümbolite tähendused (klassis, koolis, tuttavas keskkonnas olevad); • voltimine; • ühise ruumi (klassi) kujundamine tähtpäevadeks.
Kunstikultuur	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaleb vestlustes kultuuri ja kunsti teemadel; 	<ul style="list-style-type: none"> • kasvatatakse huvi kunstikultuuri vastu ja soovi ise selles osaleda;

	<ul style="list-style-type: none"> • töötab kaasa muuseumitundides; • väärtustab enda ja kaaslaste töid; • märkab ja väärtustab erinevaid lahendusi. 	<ul style="list-style-type: none"> • näitusekülastused ja haridusprogrammide kaudu kunstikultuuriga tutvumine; • teos, maal, skulptuur, kunstnik, autor; • teiste loomingu kasutamine.
Tehnikad, vahendid ja materjalid	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab töös erinevaid materjale, sh taaskasutatavaid materjale; • kasutab võimaluse korral erinevaid digivahendeid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Keerukamad ja pingutust nõudvad töövõtted: paberi rebimine, lõikamine joont mööda, voltimine, gvaššide, akvarellide, pastellide, kriitide jm joonistusvahendite kasutamine; • voolimine: ümarplastika ja reljeef; • kollaaž; • digivahendite kasutamise: arvuti joonistamine, foto, fotokollaaž.
Töökultuur	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab töövahendite säästliku kasutamise vajalikkust ja oskab seda juhendamisel rakendada; • kirjeldab tööprotsessi, väärtustab erinevaid lahendusi, vajaduse korral õpetaja abiga. 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpitakse tasapisi valima eesmärgist lähtuvaid töövahendeid ja -võtteid; • õpitakse kirjeldama oma tööprotsessi; • õpitakse väärtustama enda ja kaaslaste töid ning erinevaid lahendusi;

		<ul style="list-style-type: none"> • initsiatiivi toetamine, spontaansuse ja loovuse tunnustamine.
--	--	---

5.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Kujutamise- ja vormiõpetus	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • kujutab inimest ja muid elusolendeid liikumises (vajadusel abiga); • väljendab kunstitöös erinevaid emotsioone, kasutab selleks värve. 	<ul style="list-style-type: none"> • Inimeste, esemete ja looduse kujutamisel kujutatava iseloomulike tunnuste esiletoomine; • ruumisuhete arvestamine (kõrval, ülal, all jne); • inimeste ja muude elusolendite liikumises kujutamine; • emotsioonide kujutamine kunstitöös.
Värvusõpetus	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • segab põhivärvide II astme värvid (värvuste tabeli eeskujul); • eristab külmi ja sooje värvusi, oskab toone helestada ja tumestada. 	<ul style="list-style-type: none"> • Värviring: põhivärvid ja sekundaarsed värvid, vastandvärvid; • värvide segamine (helestamine/tumestamine); • soojad värvid, külmad värvid; • värvuste nimetused.
Kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus	Õpilane:	<ul style="list-style-type: none"> • Esiplaan ja taust, osaline kattuvus;

	<ul style="list-style-type: none"> tõstab oma töodes esile kujutatud tegelasi ja objekte suuruse, asukoha ning värvivaliku abil, vajaduse korral suunamisel; väljendab osalise kattumise abil esemete ja figuuride paiknemist üksteise suhtes ees- ja tagapool, keskel. 	<ul style="list-style-type: none"> portree või horisontaalformaad; suurussuhted ning paiknemine üksteise ja vaataja suhtes; tasapinnalised ja ruumilised teosed.
Kujundamis- ja kirjaõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> osaleb ühise keskkonna kujundamisel. 	<ul style="list-style-type: none"> Ruumiliste kompositsioonide, mudelite või makettide valmistamine; rütmiharjutused ja mängud kirjaelementide ja tähtedega (joonistatult, maalitult, rebitult, volditult) märkide ja sümbolite tähendus (klassis, koolis, tuttavas keskkonnas); voltimine; ühise ruumi (klassi) kujundamine tähtpäevadeks.
Kunstikultuur	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> võrdleb enda ja kaaslaste töid: leiab peamised tegelased/objektid, toob esile sarnasusi ja erinevusi; 	<ul style="list-style-type: none"> Kasvatatakse huvi kunstikultuuri vastu ja soovi ise selles osaleda; näitusekülastused ja haridusprogrammide kaudu kunstikultuuriga tutvumine;

	<ul style="list-style-type: none"> • osaleb vestlustes kultuuri ja kunsti teemadel. 	<ul style="list-style-type: none"> • teos, maal, skulptuur, kunstnik, autor; • visuaalne kirjaoskus; • teiste loomingu kasutamine.
Tehnikad, vahendid ja materjalid	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab suunamisel õpitud tehnikaid kunstitööde loomisel ja lähiümbruse kujundamisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Keerukamad ja pingutust nõudvad töövõtted: paberi rebimine, lõikamine joont mööda, voltimine; • kollaaž; • guašside, akvarellide, pastellide, kriitide jm joonistusvahendite kasutamine; • voolimine: ümarplastika ja reljeef; • materjalide säästlik kasutamine; • digivahendite kasutamise: arvuti joonistamine, foto, fotokollaaž.
Töökultuur	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab töövahendite säästliku kasutamise vajalikkust ja oskab seda juhendamisel rakendada; 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpitakse valima eesmärgist lähtuvaid töövahendeid ja -võtteid; • õpitakse kirjeldama oma tööprotsessi; • õpitakse väärtustama enda ja kaaslaste töid ning erinevaid lahendusi;

	<ul style="list-style-type: none"> kirjeldab tööprotsessi, enda ja kaaslaste töid, väärtustab erinevaid lahendusi, vajaduse korral õpetaja abiga. 	<ul style="list-style-type: none"> initsiatiivi toetamine, spontaansuse ja loovuse tunnustamine; videojuhiste järgi töötamine.
--	--	--

6.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Kujutamise- ja vormiõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> arvestab juhendamisel ja näidise abil inimese täisfiguuri kujutamisel pea suurust ja jalgade pikkust terve kehapikkuse suhtes; näo kujutamisel arvestab silmade asukohaga; loob kujutatavale sisult ja vormilt sobiva tausta. 	<ul style="list-style-type: none"> Inimeste, esemete ja looduse kujutamisel õpitakse kujutatava iseloomulike tunnuseid esile tooma (sh karakter); inimese kujutamisel õpitakse arvestama proportsioonidega; figuuride joonistamisel õpitakse kasutama liikumisjooni; erinevad keskkonnad ja nende kujutamine; õpitakse ruumilist kujutamist tasapinnal.
Värvusõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> kujutab temaatilistes töodes värvide abil tegevuse aega ja kohta. 	<ul style="list-style-type: none"> Värviring: vastandvärvid, lähisvärvid ja värvide harmoonia; toon-toonis värvimine;

		<ul style="list-style-type: none"> • värvitaju arendamine (varjutamine); • värvide abil aja kujutamine (aastaaeg, ööpäeva tsükkel); • värvidega olulise info rõhutamine.
Kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • väljendab kujutatava suuruse muutumise abil selle paiknemist pildiruumis ees- ja tagapool. 	<ul style="list-style-type: none"> • Horisontaaljoon taeva ja maa rõhutamiseks; • kujutatava suurus pildiruumi sees; • ühe koondumispunktiga perspektiiv; • tööd joonlaua ja sirkliga, geomeetrilised elemendid.
Kujundamis- ja kirjaõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab juhendamisel lihtsamaid kujunduspõhimõtteid erinevate graafilise disainiga seotud tööde (logod, pakendid, nimed jms) loomisel; • märkab kujunduselemente keskkonnas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpitakse lihtsamaid kujunduspõhimõtteid erinevate graafilise disainiga seotud tööde (logod, pakendid, nimed jms) loomisel; • tarbekunst - mudelite loomisel lähtutakse otstarbest, materjalist, tehnoloogiast ja iluõistest; • teksti kasutamine loovtöös; • teksti illustreerimine ka digitaalseid vahendeid kasutades.

Kunstikultuur	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb ja oskab kasutada õpitud kunstialaseid mõisteid (skulptuur, maal, graafika jms); • mõistab originaali, reproduktsiooni ja võltsingu olemust, vajadusel abiga; • väärtustab kunsti enda isikupära ja emotsioonide väljendusvahendina. 	<ul style="list-style-type: none"> • vesteldakse lihtsamatel kunstiga seotud teemadel, vestlustes ja praktiliste tööde teostamisel kasutatakse õpitud mõisteid; • tutvutakse Eesti kunsti tähtteostega; • kaasaegne kunst ja installatsioon; • huvitavad funktsionaalsed ja dekoratiivsed objektid, märgid ja kirjad linnaruumis (sh graffiti); • filmide, arvutimängude, koomiksita ja reklaamide pildikeel.
Tehnikad, vahendid ja materjalid	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • loob eri vahenditega mitmesuguseid pinnamustreid; • teeb kollaaži; • oskab kasutada oma loominguliseks tegevuseks digivahendeid; • kasutab töövahendeid ja -materjale tehnoloogiliselt õigesti, otstarbekalt ja säästvalt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Segatehnikad: erinevate tehnikate ja materjalide paindlik kasutamine. looduslikest ja tehismaterjalidest; • maalimine kattevärvide ja akvarellidega, pinnaefektide loomine; • joonistamine grafiit-, värvi-, vilt- ja pastapliiatsitega, tööd kriidi- ja õlipastellidega; • erinevate digikeskkondade kasutamine, animatsioon.

Töökultuur	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> planeerib juhendamisel etteantud tööülesande protsessi ja teeb kavandi järgi valmis töö kas individuaalselt või grupitööna, võimaluse korral projektõppe raames; töötab lihtsama videojuhendi järgi ja pildistab oma tööetappe ja/või valmis tööd; kasutab materjale keskkonnasõbralikult vajadusel abiga. 	<ul style="list-style-type: none"> Õpitakse oma tegevust kavandama ja kontrollima, valima eesmärgist lähtuvaid töövahendeid ja -võtteid; teha nii individuaal kui grupitöid; pööratakse enam tähelepanu tööde vormistamisele; kavandatakse mahukamaid ja pikemaid (mitmetunniseid) projekte; töökoha otstarbekas organiseerimine ja selle korrashoid; loodust säästva tarbimise põhimõtted ja nende rakendamine oma loovtööde teostamisel.
------------	--	--

7.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Kujutamise- ja vormiõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> inimeste, esemete ja looduse kujutamisel oskab olulisi detaile esile tõsta, oskuste piires arvestab proportsioonidega kujutamisel; 	<ul style="list-style-type: none"> Inimese kujutamine - proportsioonide ja kujutatava iseloomulike tunnuste esiletoomine; inimese erinevates rollides kujutamine (ametid, tööasendid jne);

	<ul style="list-style-type: none"> • oskab inimesi kujutada erinevates ametites sobiva tausta ja ametile omaste detailidega; • figuuride joonistamisel oskab märgata selle liikumisjooni ja kasutama neid; • oskuste piires kujutab ruumilisi vorme tasapinnal; • oskab erinevate joonte ja mustritega luua eriilmelisi pindu. 	<ul style="list-style-type: none"> • ruumilisuse kujutamine (risttahukas, püramiid, silinder, kera); • op-kunsti teemade käsitlemine; • valguse ja varjuga arvestamine joonistamisel; • ümbritseva keskkonna kujutamine (siseruimid, väliskeskkond, linnaruum, loodus).
Värvusõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab kasutada värviringi oma loovtöö värviskeemi kokkupanekuks: vastandvärvid, lähisvärvid ja värvide harmoonia, toon-toonis värvimine; • oskuste piires varjutab, et anda oma loovtööle sügavust; • oskab värvidega rõhutada olulist; • oskab värvide ja varjutusega luua eriilmelisi pindu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Värviring: vastandvärvid, lähisvärvid ja värvide harmoonia; • toon-toonis värvimine; • värvitaju arendamine (varjutamine); • värvidega olulise info rõhutamine.

Kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskuste piires püüab pildile anda sügavust; • oskab kasutada joonlauda ja sirklit ning püüab mõõtmisel olla täpne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Horisontaaljoon taeva ja maa rõhutamiseks; • ühe koondumispunktiga perspektiiv; • tööd joonlaua ja sirkliga, geomeetriselised elemendid, täpsus.
Kujundamis- ja kirjaõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab värvide, joonte ja mustritega luua eriilmelisi pindu; • teab, mida tähendab disain ja disainimine; • on harjutanud lihtsamaid kujundamisvõtteid mõne tarbeeseme kujundamisel; • märkab kujunduselemente keskkonnas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Proovib lihtsamaid kujunduspõhimõtteid erinevate graafilise disainiga seotud tööde (logod, pakendid, nimed jms) loomisel; • tarbekunst - mudelite loomisel lähtub otstarbest, materjalist, tehnoloogiast ja iluomistest; • teksti kasutamine loovtöös, teksti illustreerimine ka digitaalseid vahendeid kasutades; • ilukiri (sh kirjaoptika); • infograafika.
Kunstikultuur	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb ja liigitab vaadeldud kunstitöid (skulptuur, maal, arhitektuur, graafika); 	<ul style="list-style-type: none"> • Tutvutakse Eesti kunsti tähtteostega; • opkunst ja popkunst ja installatsioon; • huvitavad funktsionaalsed ja dekoratiivsed objektid, märgid ja kirjad linnaruumis (sh graffiti);

	<ul style="list-style-type: none"> mõistab originaali, reproduktsiooni ja võltsingu olemust. 	<ul style="list-style-type: none"> vestlused lihtsamatel kunstiga seotud teemadel seal hulgas originaalteos ja võltsing.
Tehnikad, vahendid ja materjalid	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> loob eri vahenditega mitmesuguseid pinnamustreid; teeb kollaaži. 	<ul style="list-style-type: none"> Segatehnikad: erinevate tehnikate ja materjalide paindlik kasutamine. looduslikest ja tehismaterjalidest; maalimine kattevärvide ja akvarellidega, pinnaefektide loomine; joonistamine grafiit-, värvi-, vilt- ja pastapliiatsitega, tööd kriidi- ja õlipastellidega; erinevate digikeskkondade kasutamine, animatsioon; filmide, arvutimängude, koomiksite ja reklaamide pildikeel.
Töökultuur	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> planeerib juhendamisel etteantud tööülesande protsessi ja teeb kavandi järgi valmis töö kas individuaalselt või grupidööna, võimaluse korral projektõppe raames; 	<ul style="list-style-type: none"> Õpitakse oma tegevust kavandama ja kontrollima, valima eesmärgist lähtuvaid töövahendeid ja -võtteid; tehakse nii individuaal kui grupidööid; pööratakse enam tähelepanu tööde vormistamisele;

	<ul style="list-style-type: none"> töötab lihtsama videojuhendi järgi ja pildistab oma tööetappe ja/või valmis tööd; kasutab materjale keskkonnasõbralikult vajadusel abiga. 	<ul style="list-style-type: none"> kavandatakse mahukamaid ja pikemaid (mitmetunniseid) projekte; töökoha otstarbekas organiseerimine ja selle korrashoid; loodust säästva tarbimise põhimõtted ja nende rakendamine oma loovtööde teostamisel; jõudumööda lähenetakse autoriõigusest lähtuvatele teemadele.
--	--	--

8.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Kujutamise- ja vormiõpetus	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> oskab märgata inimese karakteristikuid ja võtab seda arvesse inimese kujutamisel. 	<ul style="list-style-type: none"> Inimese kujutamine eri vanuses, meeleolus, asendis, tegevuses ja keskkonnas; taimede ja loomade kujutamine, plastika; geomeetrilised kujundid; pinna struktuurid; skulptuur (savi, kips, plastiliin, vaha, pabersavi jne);

		<ul style="list-style-type: none"> • opkunst;, pop-kunst.
Värvusõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab oma loovtööks kokku panna sobiva värviskeemi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Värviring, värvide nägemine, valgus; • värvide ajalugu: keele, värvi ja kultuuri suhted; • isikupärane koloriit (isiklik värvipalett); • kunstiteose kirjeldamine; • varjutamine.
Kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab võimete piires kompositsiooni- ja proportsioonireegleid oma loovtöö tegemisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuldlõige ehk kolmandiku reegel; • esemete 3D kujutamine; • horisondijoon ja koondumispunkt; • linnu- ja konnaperspektiiv.
Kujundamis- ja kirjaõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kujundab digivahendeid kasutades esitluse enda huvist lähtuvast või õpetaja ette antud teemal; • kujundab ornamenti (sh rahvuslikku), nimetab selle traditsioonilisi ja nüüdisaegseid kasutusvõimalusi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teksti kujundamine (kalligraafia kaartidel, kirjaoptika), initsiaal; • rahvuslik ornament, sümbolid ja tähendused, lilltikand kunstis; • ilukiri, kalligramm, kirjaoptika; • infograafia; • logo ja kaubamärk.

Kunstikultuur	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> eristab kunstiliike (nt. visuaalne kunst, muusika, liikumine) ja kultuurinähtusi (sh karikatuur, grafiti); on külastanud muuseume ja galeriisid; teab mõnda Eesti kunstnikku ja tunneb ära tema teoseid. 	<ul style="list-style-type: none"> Eesti kunst ja maailma kunst; kunstistiilid ja -voolud, kunstiliikide omavaheline lõiming (etenduskunst, film), performance; kultuuride erinevuste tajumine ja väärtustamine; kultuuriväärtuste hoidmine.
Tehnikad, vahendid ja materjalid	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> kasutab õpitud tehnikaid, töömaterjale ja -vahendeid oma loovtöodes; oskab kasutada oskuste piires lihtsamaid digikeskkondi oma loovtööde teostamiseks. 	<ul style="list-style-type: none"> Segatehnikad: erinevate tehnikate ja materjalide paindlik kasutamine; materjalide tundmine (nii looduslikud, kui tehismaterjalid,); maalimine kattevärvide ja akvarellidega, pinnaefektide loomine; joonistamine grafiit-, värvi-, vilt- ja pastapliiatsitega, tööd kriidi- ja õlipastellidega; skulptuur (savi, kips, plastiliin, vaha, pabersavi, soolataigen, jne);

		<ul style="list-style-type: none"> erinevate digikeskkondade kasutamine, animatsioon, film.
Töökultuur	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> suudab panustada ühistööde tegemisse; oskab suunavate küsimuste abil hinnata enda kunstipädevusi (suudab oskuste kohta reflekteerida enam kui "ma ei oska joonistada"); väärtustab kunstiloomingut sh enda ja kaaslaste töid. 	<ul style="list-style-type: none"> Koostöö tegemine ühise tulemuse nimel, üksteisega arvestamine, kompromisside saavutamine, samas ka erilisuse esiletoomine; kunstitegevuste kaudu oma võimete tundmaõppimine ja arendamine.

9.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Kujutamise- ja vormiõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> oskab märgata inimese karakteristikuid ja võtab seda arvesse inimese kujutamisel. 	<ul style="list-style-type: none"> inimese kujutamine erinevates ametites, tegevuses ja keskkonnas; detailne joonistamine (esemed, taimed, loomad); kujutav ja abstraktne kunst; pinna struktuurid;

		<ul style="list-style-type: none"> • skulptuur, ruumiline objekt, installatsioon; • opkunst, popkunst, digikunst.
Värvusõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab oma loovtööks kokku panna sobiva värviskeemi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Värvide ajalugu: keele, värvi ja kultuuri suhted; • kunstiteose kirjeldamine värvide põhjal; • värvimängud (segamine, küllastus, harmoonia, perspektiiv jne); • värviefektid: värvikülastus ja kontuurid, pimestav valgus; • värvipsühholoogia, värvi funktsionaalsus.
Kompositsiooni- ja perspektiiviõpetus	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab võimete piires kompositsiooni- ja proportsioonireegleid oma loovtöö tegemisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pildi kuldlõige; • sümmeetria ja asümmeetria; • horisontaaljoon, ühe punkti perspektiiv; • suurussuhted, kohasuhted, arvsuhted; • värviperspektiiv ja õhuperspektiiv.
Kujundamis- ja kirjaõpetus	<p>Õpilane:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teksti kujundamine (kalligraafia kaartidel), kirjaoptika;

	<ul style="list-style-type: none"> • oskab kujundada digivahendeid kasutades esitluse enda huvist lähtuvast või õpetaja ette antud teemal; • oskab kirja kasutada kujundamisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • digitaalsed kujundamisprojektid (kollaažid, esitlused, plakatid jne); • digimeedia: reklaam ja meem; • animatsioon ja filmikunst.
Kunstikultuur	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • on külastanud muuseume ja galeriisid ning mõistab nende olulisust kultuuriväärtuste eksponeerimisel, hoidmisel ja säilitamisel; • teab mõnda Eesti kunstnikku ja tunneb ära tema teoseid; • oskab kirjeldada kunstniku tööülesandeid ja sõnastada tema rolli ühiskonnas; • oskab kunstiteost suunavate küsimuste abil mõtestada ja teadmiste piires ühiskonnas toimuva või toimunuga seostada. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eesti kunst ja maailma kunst; • kultuuride erinevuste tajumine ja väärtustamine; • kultuuriväärtuste hoidmine; • kunsti seostamine teiste eluvaldkondade ning ühiskonna muutustega; • kunstniku elukutse ja kunstidega seonduvad erialad; • muuseumide ja galeriide funktsioonid (tutvustamine, uurimine, säilitamine, restaureerimine); • autorlus ja kunstiteoste väärtus.
Tehnikad, vahendid ja materjalid	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab õpitud tehnikaid, töömaterjale ja -vahendeid oma loovtöodes; 	<ul style="list-style-type: none"> • Segatehnikad: erinevate tehnikate ja materjalide paindlik kasutamine;

	<ul style="list-style-type: none"> • oskab nimetada tuntumaid loodus-ja tehismaterjale; • oskab kasutada oskuste piires lihtsamaid digikeskkondi esitluste või oma loovtööde eksponeerimiseks. 	<ul style="list-style-type: none"> • materjalide tundmine (nii looduslikud, kui tehismaterjalid,); • maalimine kattevärvide ja akvarellidega, pinnaefektide loomine; • joonistamine grafiit-, värvi-, vilt- ja pastapliiatsitega, tööd kriidi- ja õlipastellidega; • erinevate digikeskkondade kasutamine, animatsioon, esitus, film.
Töökultuur	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • suudab panustada ühistööde tegemisse; • oskab suunavate küsimuste abil hinnata enda kunstipädevusi (suudab oskuste kohta reflekteerida enam kui "ma ei oska joonistada"); • väärtustab kunstiloomingut, sh enda ja kaaslaste töid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Koostöö tegemine ühise tulemuse nimel, üksteisega arvestamine, kompromisside saavutamine, samas ka erilise esiletoomine; • kunstitegevuste kaudu oma võimete tundmaõppimine ja arendamine.

ÕPPEAINE NIMETUS: MUUSIKA (LIHTSUSTATUD ÕPE)

Õppeaine kirjeldus, eesmärk:

Muusikaõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) tunneb rõõmu muusika kuulamisest ja musitseerimisest;
- 2) tunneb huvi muusika vastu, kuulab erinevat muusikat;
- 3) julgeb muusika saatel liikuda ja kaaslastele esineda;
- 4) kirjeldab kuulatud muusikat, väljendab muusikaalastes vestlustes oma eelistusi ja arvamusi, kasutades õpitud sõnavara;
- 5) väärtustab muusikat ja muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana.

Õppetegevuse kirjeldus arenguperioodide kaupa:

Õppetegevus 1.–2. klassis

1.–2. klassi muusikaõpetuses on olulisel kohal vaba emotsionaalne eneseväljendus, rõõm muusikast. Seda arendatakse eri viisil musitseerides – lauldes, pilli mängides, muusika saatel liikudes. Ühiselt tegutsedes kujundatakse eri sotsiaalseid oskusi: üksteise kuulamine, lihtsatele küsimustele vastamine, koos musitseerimine jms. Sellel kooliastmel on muusikaõpetuses oluline roll laulumängudel. Muusikatunnis õpitud laulumänge ja liisusalme soovitatakse kasutada ka teistes ainetundides ning klassi- ja koolipidudel. Muusikatundides pööratakse tähelepanu helide, müra ja kõne eristamisele. Praktilise tegevuse käigus tekitatakse ise mitmesuguseid helisid vahendite ja/või oma häälega. Õpetaja suunamisel kuulatakse eri rütmis ja tempos muusikapalu; tutvutakse kiire ja aeglase, rõõmsa ja kurva muusikaga. Helivältusi väljendatakse koostevuses õpetajaga konkreetsete ja mõistetavate rütmisõnadega, meloodia kõrguse muutusi tähistatakse käeliigutustega. Muusikaõpetuse kaudu koordineeritakse liigutusi, arendatakse rütmitunnet, silma ja käe koostööd.

Õppetegevus 3.–5. klassis

3.–5. klassi muusikaõpetuses on olulisel kohal laulmine ning muusika rütmis liikumine (liigutused kehaga, käega, liikumine ruumis). Eesmärgiks on hoida ning suurendada huvi ja soovi muusikalistes tegevustes osaleda. Ühise musitseerimise kaudu arendatakse õpilaste rütmitunnet, silma ja käe koostööd, liigutuste koordineerimist; kujundatakse muusikalise eneseväljendamise julgust ja oskusi, suhtlemis- ja koostööoskusi. Laulude valikul arvestatakse õpilaste kõne mõistmise taset ning võimalikke hääldeprobleeme. Laulmisel rõhutatakse täpset ja selget diktsiooni, välditakse ülikiiret artikuleerimist vajavaid laule. Õpilased omandavad mõne pilli esmased mänguvõtted.

Õppetegevus 6.–7. klassis

6.–7. klassi õppetegevuses tuginetakse omandatud teadmistele ja oskustele. Esmane on positiivsete emotsioonide saamine muusika tegemisest või kuulamisest. Arendatakse õpilaste rütmi- ja meloodiataju, muusikalist maitset, silmaringi, esinemisjulgust, suhtlemis- ja koostööoskusi. Õpetaja suunamisel kuulatakse tundides ühiselt erineva raskuse ja keerukusega muusikat. Pööratakse tähelepanu ka rahvusmuusikale, kujundatakse hoiakut seda hoida. Arendatakse oskust väärtustada enda ja teiste loomingut, samuti kultuurisündmusi (sh virtuaalseid) ja nendel osalemist. Kujundatakse oskust väljendada oma arvamusi ja eelistusi ning sallivat suhtumist erinevustesse.

Õppetegevus 8.–9. klassis

8.–9. klassis arendatakse jätkuvalt õpilaste individuaalseid muusikalisi võimeid ja huvisid, võimaldatakse erinevaid esinemiskogemusi (laulmine ja pillimäng; esinemine solistina, ansambelis, kooris). Õpilastele tutvustatakse eri ajastute muusikat, tuntumaid heliloojaid ning dirigente Eestis. Õpitakse tundma muusika eri žanre, kirjeldama kuulatud muusikat ning väljendada oma arvamusi ja eelistusi. Arendatakse oskust väärtustada enda ja teiste loomingut, Eesti muusikapärandit ja kaasaegset muusikat. Olulisel kohal õppetegevuses on kontserdi-, teatri- ja muuseumikülastused (sh virtuaalsed).

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:

I kooliaste	<p>I kooliastme lõpetaja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) on omandanud esmased koostegemise oskused kõigis muusikalistes tegevustes; 2) tunneb rõõmu laulmisest ja pillimängust, muusikalisest liikumisest ja muusika kuulamisest; 3) on saanud esmase ühislaulmise kogemuse, kasutab saateks lihtsamaid lastepille ja kehapilli; 4) omab muusika kuulamise kogemusi, suudab väljendada oma muusikalisi elamusi; 5) rakendab omandatud muusikalisi teadmisi ja oskusi muusikalistes tegevustes.
II kooliaste	<p>II kooliastme lõpetaja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb rõõmu nii individuaalsetest kui ka ühistest muusikalistest tegevustest ja väärtustab musitseerimist; 2) arendab oma muusikalisi võimeid ja osaleb aktiivselt muusikalistes tegevustes – laulmises, pillimängus, omaloomingus ja muusikalises liikumises; 3) osaleb aktiivselt muusikalises loomeprotsessis, katsetab oma ideid erinevates muusikalistes tegevustes; 4) suhtub lugupidavalt enda ja kaaslaste loominguks, põhjendab ja analüüsib oma arvamusi ja valikuid; 5) mõistab enda seotust Eesti kultuuripärandiga ja väärtustab laulu- ja tantsupeo traditsiooni; 6) märkab ja teadvustab kultuurilist mitmekesisust ja suhtub lugupidavalt erinevatesse rahvuskultuuridesse; 7) leiab muusikaalast infot erinevatest teabeallikatest, käitub ohutult virtuaalmaailmas.
III kooliaste	<p>III kooliastme lõpetaja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) väärtustab muusikat ja muusikalisi tegevusi oma igapäevaelu rikastajana;

	<p>2) osaleb aktiivselt musitseerimise protsessis, rakendab omandatud muusikaalaseid teadmisi ja oskusi – muusikalist kirjaoskust;</p> <p>3) on tutvunud muusika erinevate stiilidega ja arutleb täiskasvanu suunamisel kuulnud muusika üle;</p> <p>4) katsetab muusikalises tegevuses erinevaid ideid, hindab isikupära ja väljendusrikkust;</p> <p>5) tunnetab ja rakendab liikudes muusika karakterit ja väljendusvahendeid;</p> <p>6) väärtustab kodukohta ja Eesti muusikapärandit ning nüüdismuusikat;</p> <p>7) tegutseb eetilisel ja ohutult nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades, suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonda.</p>
--	--

Õpitulemused ja õppesisu klassiti:

1.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Osaoskus laulmine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • laulab loomuliku hääletooni ja kehahoiuga; • tunneb ära Eesti hümni, käitub hümni laulmise ajal õigesti, püüab kaasa laulda; • oskab peast mõnda õpitud lastelaulu; 	<ul style="list-style-type: none"> • Laulmine ja laulutehnika. Laulmisel kasutatakse loomulikku kehahoidu, laululist hingamist, avatud suud, pingevaba tooni ja selget diktsiooni. • Lauldakse a capella ja saatega nii kooris (terve klassiga), grupis (rea kaupa, vabalt loodud rühmad) ja üksi. Õpitakse kuulama nii ennast kui ka teisi.

	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb rütmivorme TA, TI-TI 	<ul style="list-style-type: none"> • Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, rahva- ja regilaule. • Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). • Õpitakse laulma I kooliastme ühislaule: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Kevadel“ - „Juba linnukesed...“ (eesti rahvaviis / J. H. Hermann ja P. Tekkel); • Muusikaline kirjaoskus. Laulu õpitakse vastavalt õpilaste võimekusele kuulmise järgi/ käemärkide järgi/ meloodia liikumise kujutamine käega või kombineeritud meetodil. • Laulu õpitakse jõukohaste osade kaupa - fraas, rida, salm jne. • Kasutatakse ja kinnistatakse laule õppides mõisteid salm, refrään. Tutvutakse laulu õppimist toetavate
--	---	--

		<p>mõistetega: viis, rütm, takt, taktijoon, lõpujoon, noot (noodipea ja noodivars)</p> <ul style="list-style-type: none"> Noodist loetakse silbitatud laulusõnu ning jälgitakse rütmi ja meloodia liikumist.
Osaoskus pillimäng	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> mängib õpitud rütme nii keha- kui ka rütmipillidel kaasa. 	<ul style="list-style-type: none"> Õpitakse tundma rütmivorme TA ja TI-TI ning seostatakse neid pillimänguga (kehapill, rütmipill, plaatpill). Tutvustatakse rütmivormi TA-A ja veerandpaus. Arvestatakse noodikirja märkidega (kordusmärgid, esimene ja teine volt, fermaat, latern, segno), kuid kasutades neid pigem märkidena (näiteks kirjeldades nende välimust).
Osaoskus muusika kuulamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> teeb vahet kõrgel ja madalal helil; teeb vahet kiirel ja aeglasel muusikal; eristab erinevaid hääli ja müra muusikast. 	<ul style="list-style-type: none"> Kuulatakse ja kirjeldatakse loodushääli/linnaruumi helisid. Pööratakse tähelepanu erinevate häälte, helide, müra ja kõne eristamisele. Tekitatakse ise mitmesuguseid helisid vahendite, pillide ja/või oma häälega. Kuulatakse eri rütmis ja tempos muusikapalu, tutvutakse kiire ja aeglase muusikaga.

		<ul style="list-style-type: none"> • Kuulatakse erineva karakteriga muusikat, laule ja pillilugusid, tutvutakse rõõmsa ja kurva muusikaga.
Osaoskus muusikaline liikumine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liigub lihtsa muusika rütmis, oskab kasutada liisusalme; • osaleb õpitud laulumängudes, hoiab rivi ja sõõri. 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpitakse ja mängitakse erinevaid laulumänge ("Kes aias?", "Kui sul tuju hea" jne), sh pärimuslikke laulumänge. Väikeklasside puhul tuleb arvestada laulumängude mängimisel osalejate vähesusega ja püüda neid kasutada näiteks koolipidudel või kooliastme üritustel mängimiseks. • Kasutatakse erinevaid liikumisviise (rivi, sõõr, voor), eri tempo ja meeleoluga muusikapalu. • Kasutatakse liisusalme - liisusalvide tekstid on improvisatsioonilised kõla-, rütmi- ja sõnamängud. Need on lihtsad lugemised, tähenduseta, ainult kõlaefektil põhinevad äiutused või üminad, pöördumised lindude, loomade ja loodusobjektide poole ("Lepatriinu, lenda ära"); narritamissõnad, naljasalmikesed, millele lisanduvad sageli liigutused.

2.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Osaoskus laulmine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • laulab lihtsamate regilaulude kooriosa kaasa; • laulab peast 3–4 lastelaulu; • tunneb Eesti hümnit, käitub hümnit laulmise ajal õigesti, püüab kaasa laulda; • tunneb rütmivorme TA, TI-TI, TA-A, PAUS. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laulmine ja laulutehnika. Laulmisel kasutatakse loomulikku kehahoidu ja laululist hingamist, pingevaba tooni ja selget diktsiooni. • Lauldakse a capella/saatega kooris (terve klassiga), rühmas (rea kaupa) ja üksi. • Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (Eesti Vabariigi aastapäev jt). • Õpitakse laulma I kooliastme ühislaule: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu koduke“ (muusika ja sõnad A. Kiiss), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus / J. Oro); „Rongisõit“ (G. Ernesaks / E. Niit). • Muusikaline kirjaoskus. Tutvutakse laulu autoritega (helilooja ja luuletaja/sõnade looja).

		<p>Kasutatakse ja kinnistatakse laule õppides mõisteid salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. Arvestatakse noodikirja märkidega (kordusmärgid, esimene ja teine volt, fermaat, latern, segno).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Loetakse noodist silbitatud laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Kasutatakse meloodia õppimisel rütmivorme TA, TI-TI, TA-A ja veerandpaus ning seostatakse neid kaasmängude ja pillimänguga (kehapill, rütmipill, plaatpill).
Osaoskus pillimäng	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mängib õpitud rütme tuttavate laulude saatteks kaasa; • mängib lihtsamaid kaasmänge keha- ja rütmipillidel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kinnistatakse laulude õppimisel kasutatud rütmivorme TA, TI-TI, TA-A ja veerandpaus ning seostatakse neid kaasmängude ja pillimänguga (kehapill, koolis olemasolevad rütmipillid ja plaatpillid). • Harjutatakse kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning tutvutakse (kui koolis on olemas) käsikelladega. Plaatpillide ja käsikellade kaasmängude puhul kasutada pentatoonikat.
Osaoskus muusikaline liikumine	Õpilane:	<ul style="list-style-type: none"> • Liikumistegevuste kaudu püütakse tunnetada ruumi, enda ja kaaslaste paiknemist ja liikumist

	<ul style="list-style-type: none"> väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu; osaleb õpitud laulumängudes. 	<p>selles. Tunnetatakse erinevaid temposid ja katsetatakse eri liikumisviise.</p> <ul style="list-style-type: none"> Püütakse väljendada muusika dünaamikat ja meeleolu liigutuste/liikumiste kaudu. Õpitakse ja mängitakse erinevaid laulumänge.
--	---	---

3.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Osaoskus laulmine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> laulab lihtsamate regilaulude kooriosa kaasa; laulab peast 3–4 lastelaulu; tunneb Eesti hümnit, käitub hümnit laulmise ajal õigesti, püüab kaasa laulda; tunneb rütmivorme TA, TI-TI, TA-A, PAUS. 	<ul style="list-style-type: none"> Kasutatakse ja kinnistatakse 1. ja 2. klassis omandatud teadmisi. Laulmine ja laulutehnika. Laulmisel kasutatakse loomulikku kehahoidu ja laululist hingamist, pingevaba tooni ja selget diktsiooni. Lauldakse a capella ja saatega kooris (terve klassiga), rühmas (rea kaupa) ja ka üksi. Õpitakse kuulama nii ennast kui ka teisi. Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev,

		<p>kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (Eesti Vabariigi aastapäev jt).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õpitakse I kooliastme ühislaulu: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Lapsed, tuppa“ (sõnad E. L. Wöhrmann) „Teele, teele, kurekesed“ (sõnad Fr. Kuhlbars), „Uhti, uhti, uhkesti“ (eesti rahvaviis / A. Piirikivi), „Emakesele“ (M. Härma / A. Oengo-Johanson) • Muusikaline kirjaoskus. Tutvutakse laulu autoritega (helilooja ja luuletaja/sõnade looja). Loetakse noodist silbitatud laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Arvestatakse noodikirja märkidega (kordusmärgid, esimene ja teine volt, fermaat, latern, segno). Kinnistatakse laule õppides mõisteid salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. • Kasutatakse ja kinnistatakse õpitud rütmivorme TA, TI-TI, TA-A, PAUS.
Osaoskus pillimäng	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mängib õpitud rütme tuttavate laulude saatteks kaasa; 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjutatakse kaasmänge keha- ja rütmipillidel. • Tutvutakse plaatpillidega, kasutatakse põhiastmete (I, IV, V) plaate kaasmängudes.

	<ul style="list-style-type: none"> mängib lihtsamaid kaasmänge keha- ja rütmipillidel. 	<ul style="list-style-type: none"> Tutvutakse eesti rahvapillidega (väikekannel jt)
Osaoskus muusikaline liikumine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu; osaleb õpitud laulumängudes. 	<ul style="list-style-type: none"> Meetrumi-taktimõõtu tunnetatakse ja väljendatakse liigutuste või liikumistega. Rütmi-ostinatod kehapillile. Liigutused-liikumised lauludele (teksti alusel/teksti meelde jätmise hõlbustamiseks). Õpitakse erinevaid laulumänge.

4.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Osaoskus laulmine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> laulab tuttavaid laule võimalikult selge diktsiooni, kõlava tooni ja õige kehahoiuga; teab peast 3–4 lastelaulu, sealhulgas vastavalt võimetele Eesti hümnid; tunneb 3-osalist taktimõõtu ja rütmivältust TA-A-A; viipab käega 3-osalist taktimõõtu. 	<ul style="list-style-type: none"> Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele. Lauldakse a cappella ja saatega nii üksi, kui ka ansambelis mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. Laulude valikul arvestatakse

		<p>õpilaste kõne mõistmise taset ning võimalikke häälusprobleeme, välditakse ülikiiret artikuleerimist vajavaid laule.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õpitakse laulma II kooliastme ühislaule: Eesti hümn, „Mu isamaa armas”, „Püha öö”. • Repertuaari valikul arvestatakse Eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mihklipäev, mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti Vabariigi aastapäev, emakeelepäev, emadepäev jt). • Muusikaline kirjaoskus. Tutvutakse laulu autoritega, kinnistatakse mõisteid helilooja, luuletaja/teksti autor. Selgitatakse autori õigust enda loodule. • Kinnistatakse laulu õppimist toetavat õpitud muusikateooriat. Loetakse noodist silbitatud laulusõnu ning jälgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Arvestatakse noodikirja märkidega (kordusmärgid, esimene ja teine volt, fermaat,
--	--	--

		<p>latern, segno). Kinnistatakse laule õppides mõisteid salm, refrään, eelmäng ja vahemäng.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasutatakse ja kinnistatakse varem õpitud rütmivorme TA, TI-TI, TA-A, paus. Tutvutakse rütmivältusega TA-A-A. Tutvustatakse 3-osalist taktimõõtu. Tutvutakse muusikaliste väljendusvahenditega - dünaamika - f - valjult, p - vaikselt; valjenedes, vaibudes.
Osaoskus pillimäng	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • on tutvunud mõne lihtsama muusikainstrumendi esmaste mänguvõtetega ja kasutab neid musitseerides. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rakendatakse kehapilli ja Orff-instrumentariumi <i>ostinatodes</i>, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme; • vastavalt kooli võimalustele ja sõltuvalt pillide olemasolust tutvutakse väikekandle/plokkflöödi/plaatpillide mänguvõtetega; • harjutatakse väikekandle mängu I ja V astme akordidega; • harjutatakse plokkflöödi esmaseid mänguvõtteid kolme noodi (G, A, H) ulatuses; • harjutatakse mängu plaatpillidel (helistiku põhiasimed);

		<ul style="list-style-type: none"> • rakendatakse väikekandle/plaatpillimängu lihtsamate laulude saateks.
Osaoskus muusika kuulamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab terminite orkester ja orkestrijuhth/ dirigent tähendust; • eristab vokaalmuusikat instrumentaalmuusikast; • tunneb 3-osalist taktimõõtu ja rütmivältust TA-A-A; • viipab käega 3-osalist taktimõõtu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi, külastatud kontserte/muusikalavastusi. Avaldatakse nende kohta arvamust, kasutades õpitud muusikalist sõnavara. Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid. • Tutvutakse teadlikult vokaalmuusika ja instrumentaalmuusikaga. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat. Kuulatakse erineva taktimõõduga muusikapalu, eristamaks 2- ja 3-osalist taktimõõtu. • Kuulatakse ja võrreldakse hääle- ja kooriliike. Kirjeldatakse oma koolis või kodukohas tegutsevaid koore - mis liik/liigid, kui suur koosseis, kes seal laulavad, mida esitavad, kus on neid kuulda/näha olnud. • Tutvutakse esituskoosseisudega. Õpitakse tundma mõisteid orkester ja dirigent. Kuulatakse erinevaid pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid,

		<p>löökpillid) ja eristatakse pillirühmi kõla ja välimuse järgi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega, otsitakse infot autorite kohta, meenutatakse, kas on ka varem tema loomingut õpitud/esitatud. • Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldut. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille (hiu kannel, kannel, lõõtspill, torupill, sarved, viled, parmupill jt) ning kirjeldatakse neid. Arutletakse, millest pillid valmistatud ja milliste materjalide ja töövõtetega saaks ise samasuguse ise valmistada. • Dramatiseeringud ja liikumised kuulatud või kuulatava muusika järgi. Kuuldud muusika visualiseerimine kunstitöodes.
Osaoskus muusikaline liikumine		<ul style="list-style-type: none"> • Laulu- ja ringmängude mängimine, tantsuliste mõistete rivi, ring/sõõr, viirg rakendamine. • Ruumis paiknemine, enda ja kaaslaste liikumise tunnetamine ruumis. • Kuulatud muusika väljendamine liikumistes: dünaamika väljendamine, erineva

		tempo ja rütmide kasutamine ja tunnetamine, loovliikumine.
Osaoskus muusikaline omalooming		<ul style="list-style-type: none"> • Kaasmängud keha- ja rütmipillidel. • Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või üheskoos. Katsetatakse ideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka lõimitult. Luuakse kaasmänge keha-, rütmi- või plaatpillidel, loovliikumisi, improvisatsiooni.

5.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Osaoskus laulmine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • laulab vaba ja kõlava tooni ning selge diktsiooniga; • laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümnid; • saab aru väljenditest valjult, vaikselt, valjenedes, vaibudes; • teeb vahet 2- ja 3-osalisel taktimõõdul. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja sügava/laululise hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele. Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega nii üksi kui ka ansambelis. Laulu valikul arvestada hääle isikupära ja sobivat tessituuri.

		<ul style="list-style-type: none"> • Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, eristades neid üksteisest kõla alusel ja tunnuste/ülesehituse alusel. Lauldakse ühehääelseid laule, kaanoneid ning lihtsamaid kahehääelseid seadeid. Laulude valikul arvestatakse õpilaste kõne mõistmise taset ning võimalikke hääldusprobleeme, välditakse ülikiiret artikuleerimist vajavaid laule. • Repertuaari valimisse kaasata õpilasi, arvestades nende arvamusi ja soove. Vajadusel anda ette teatud kriteeriumid (teema - jõulud, kevad; pikkus jne). Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mihkclipäev, mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emakeelepäev, emadepäev jt). • Õpitakse laulma peast II kooliastme ühislauke: Eesti hümn, „Mu isamaa armas”, „Püha öö”. • Muusikaline kirjaoskus. Tutvutakse laulu autoritega, kinnistatakse mõisteid helilooja,
--	--	--

		<p>luuletaja/teksti autor. Selgitatakse autori õigust enda loodule. Loetakse noodist silbitatud laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Arvestatakse noodikirja märkidega (kordusmärgid, esimene ja teine volt, fermaat, latern, <i>segno</i>). Kinnistatakse mõisteid salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. Tutvutakse muusikaliste väljendusvahenditega f - valjult, p - vaikselt; valjenedes, vaibudes.</p>
Osaoskus pillimäng	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • on tutvunud eesti rahvapillide ja rahvamuusikaga; • on omandanud mõne lihtsama muusikainstrumendi esmased mänguvõtted ja kasutab neid musitseerides. 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpitakse tundma eesti rahvapille, nende kõla (seos materjalidega, millest nad on valmistatud) ja mänguvõtteid. • Keha-, rütmi- ja plaatpillidel harjutatakse <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimist. Pillimängus rakendatakse õigeid mänguvõtteid. • Harjutatakse lihtsamate laulude saatmist pillidega, vajadusel jätkata eelnevalt õpitud/kasutatud alternatiivsete võimalustega (värvid, numbrid, figuurnoodid).

		<ul style="list-style-type: none"> • Tutvustatakse/ tuletatakse meelde noodijoonestikku (read ja vahed), absoluutset noodisüsteemi (igal noodil on oma kindel koht noodijoonestikul), nootide tähtnimetusi ning võimaluse korral luua seos - nootide asetus noodijoonestikul ja klaviatuuril (loob eelduse ja võimaluse klahvpillimängu õppimiseks). Kasutatakse tähtnimesid, tutvustatakse klahvpille ning luuakse seos plaatpillide tähtnimede ja klaviatuuriga. Klahvpillidel mängu katsetamine veebirakendustes, Youtubes leitavad erinevad variandid visuaalseks toeks.
Osaoskus muusika kuulamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab kuulatud muusikat abivahendite toel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulatakse eesti rahvamuusikat, eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille (hiu kannel, kannel, lõõtspill, torupill, sarved, viled, parmupill jt). Kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldut, kasutades abivahendeid (näiteks muusikaliste väljendusvahendite sõnakaarte). • Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat ja püütakse kirjeldada esituskoosseise (palju

		<p>pille/vähe pille; keel-/puhkpillid jne). Õpitakse tundma mõisteid orkester ja dirigent. Kuulatakse erinevaid pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid) ja eristatakse pillirühmi kõla ja välimuse järgi; tutvutakse pillide nimetustega. Kuulatakse ja võrreldakse hääleliike. Tutvustatakse kooriliike.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega, püütakse meenutada sama autori juba eelnevalt õpitud/tutvunud laule/lugusid. Kuulatakse erineva taktimõõduga muusikapalu, eristamaks 2- ja 3-osalist taktimõõtu. • Kuuldud muusika visualiseerimine kunstitöodes. Dramatiseeringud ja liikumised kuuldud/kuulatava muusika järgi. • Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi, külastatud kontserte/muusikalavastusi. Avaldatakse nende kohta arvamust, kasutades õpitud muusikalist sõnavara. Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid.
--	--	--

<p>Osaoskus muusikaline liikumine</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • arendab muusikalist väljendusoskust liikumise ja rütmimängude kaudu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Muusikaline tajus: muusika rütm, tempo ja dünaamika tunnetamine, erinevate rütmikujundite tuvastamine ning nende väljendamine liikumiste/liigutuste kaudu; oma liikumiste kohandamine vastavalt muusika iseloomule. • Ruumiteadlikkus ja koordineerimine: Arendatakse ruumitunnetust - ruumis paiknemine, enda ja kaaslaste liikumise tunnetamine ruumis. Motoorika, koordineerimise, tähelepanuvõime ja väljendusoskuse arendamine loovliikumise ja rütmimängude kaudu. • Eneseväljendus ja loovus: loovuse arendamine, väljendades ennast isikupärasel viisil läbi liikumise; muusika, kehakeele ja liikumise kasutamine, et väljendada oma mõtteid ja emotsioone; kuulatud muusika väljendamine: erineva tempo ja rütmide kasutamine; muusika dünaamika, sisu, karakteri väljendamine liikumistes. • Mängitakse laulu- ja ringmänge, rakendatakse mõisteid rivi, ring/sõõr, viirg.
---------------------------------------	--	--

		Tantsitakse lihtsamaid rahvatantse. Kaasmängud keha- ja rütmipillidel.
Osaoskus muusikaline omalooming		<ul style="list-style-type: none"> • Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või üheskoos. Katsetatakse ideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka lõimitult. Luuakse kaasmänge keha-, rütmi- või plaatpillidel, loovliikumisi, improvisatsiooni.

6.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Osaoskus laulmine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümnid; • laulab vaba ja kõlava tooni ning selge diktsiooniga; • teab, mis on häälemurre, tunneb häälehoiu põhimõtteid ja rakendab neid häälemurde perioodil. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja sügava/laululise hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele. Laulu valikul arvestada hääle isikupära ja sobivat tessituuri. Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega, koos, ansamblis ja ka üksi (vastavalt võimalustele ja võimekusele). Püütakse edasi anda laulu meeleolu

	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb levinumaid rahvalaule, rahvalaulu liike; • laulab regilaulu, teab regilaulu esitamise traditsioone. 	<p>ja sõnumit, kasutatakse dünaamika võimalusi esitada laulu väljendusrikkalt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu vastavalt nende esitusvõtetele. Lauldakse ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid. Laulude valikul arvestatakse õpilaste kõne mõistmise taset ning võimalikke häälusprobleeme, välditakse ülikiiret artikuleerimist vajavaid laule. • Repertuaari valikusse võiks kaasata õpilasi, valikul arvestatakse eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid, luuakse seos kirjandustundides õpituga. Väärtustatakse ühislaulmist, lauldakse peast II kooliastme ühislause: Eesti hümn, „Kui Kungla rahvas“, „Majakene mere ääres“. • Muusikaline kirjaoskus. Laulu õppimisel kasutatakse ja kinnistatakse õpitud võtteid ja mõisteid. Vajadusel selgitatakse erinevaid laulu noodikirja/ülesehituse variante (sõnade paigutused noodikirjas ja noodiridade all jms).
--	---	---

Osaoskus pillimäng	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> rakendab varem õpitud pillimänguvõtteid ning kasutab pillimängu laulude saadetes või vahemängudes. 	<ul style="list-style-type: none"> Plokkflöödi mängus kinnistatakse õpitud mänguvõtteid viie noodi ulatuses (G, A, H, C, D), õpitakse juurde parema käe sõrmede lisamisel uued noodid E, FIS ja D. Uute nootide omandamisel on võimalik õppida lugusid nii G kui D duuris, mis on plokkflöödi õppes lihtsad helistikud. Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid, harjutatakse lihtsamate laulude saatmist pillidega. Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansambelis kui ka üksi. Musitseerimisel kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Noodist mängimisel kinnistatakse absoluutset noodisüsteemi. Paigutatakse absoluutsed helikõrgused (tähtnimetused) klaviatuurile (süntesaator/klaver/erinevad rakendused) ja mängitakse lihtsamaid meloodiaid plaatpillidel/klaviatuuril.
Osaoskus muusika kuulamine	Õpilane:	<ul style="list-style-type: none"> Hääl. Kuulatakse ja võrreldakse hääleliike, selgitatakse hääle tekkimist, häälemurret.

	<ul style="list-style-type: none"> • eristab abivahenditele toetudes kõrget ja madalat mees- ja naishäält; • on tutvunud erinevate kooriliikidega; • teab mõningaid olulisemaid fakte eestlaste laulu- ja tantsupeost; • tunneb levinumaid rahvalaule, rahvalaulu liike; teab regilaulu esitamise traditsioone; • tunneb eesti olulisemaid rahvapille nii välimuse kui ka kõla järgi, teab nende nimetusi; • eristab kuulamise järgi marssi, valssi ja polkat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulatakse ja võrreldakse kooriliike. Kirjeldatakse oma koolis või kodukohas tegutsevaid koore - mis liik/liigid, kui suur koosseis, kes seal laulavad, mida esitavad, kus on neid kuulda/näha olnud. Kuulatakse laulupeo esituse tutvavatest lauludest. Arutletakse laulupeo kogemuse ja tähenduse üle. • Eesti rahvamuusika. Kuulatakse ja eristatakse vanemat ja uuemat rahvalaulu (meloodia, sisu/tekst, esitusviis); rahvamuusikat ja seda esitavaid rahvapille; rahvatantse ja laulumänge. • Euroopa rahvaste muusika. Tutvutakse valikuliselt Soome, Rootsi, Norra, Läti, Leedu, Poola, Saksamaa, Austria, Suurbritannia, Venemaa muusikatradsioonidega. Arutelude ja vestluste käigus võrreldakse õpitud rahvaste muusikat eesti rahvamuusikaga, nt leitakse erinevusi ja sarnasusi eesti rahvapillidega (pillirühm, kuju, kõla). • Kinnistatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadid. Kirjeldatakse ja analüüsitakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või kirjalikult
--	--	---

		muusika oskussõnavara kasutades või muul looval viisil.
Osaoskus muusikaline liikumine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> eristab kuulamise järgi marssi, valssi ja polkat; teab mõningaid olulisemaid fakte eestlaste laulu- ja tantsupeost. 	<ul style="list-style-type: none"> Muusikaline tajutamine: muusika rütmi, tempo ja dünaamika tunnetamine, erinevate rütmikujundite tuvastamine ning nende väljendamine liikumiste/liigutuste kaudu; oma liikumiste kohandamine vastavalt muusika iseloomule. Kuulatakse eriilmelisi tantse - marss, valss, polka. Püütakse liikuda muusika iseloomule vastavalt, võimalusel kasutatakse liikumisel valsi ja polka põhisamme. Ruumiteadlikkus ja koordineerimine: keha tunnetuse ja koordineerimise arendamine; liikumistegevuste kaudu enda ja teiste tunnetamine, arvestamine paiknemisega ruumis ja liikumistrajektoridega; kehakeele kasutamine, arvestades ruumi võimalusi ja muusika iseloomu. Grupisisene suhtlus: tegevusi võib läbi viia üheskoos, rühmades ja ühekaupa tegutsedes, arvestades osalejate vajaduste, oskuste ja võimalustega; teistega arvestamine, grupisisese

		<p>suhtluse ja koostöö arendamine, luues üheskoos liikumismustreid ja -kavasid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eneseväljendus ja loovus: muusika, kehakeele ja liikumise kasutamine, et väljendada oma mõtteid ja emotsioone; loovuse arendamine, väljendades ennast isikupärasel viisil läbi liikumise.
<p>Osaoskus muusikaline omalooming</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Turvalise ja loomisvabadust toetava keskkonna kujundamine, kus hinnaliseks peetakse ka eksimusi ning õpitakse ebaõnnestunud katsetustest. Lugupidav suhtumine kaasõpilaste loomingusse. • Loomine algab väiksematest katsetustest õppijale tuttavalt viisil (üminad, rütmikompositsioonid, helid ja kooskõlad jms), kasutades keha, häält ja olemasolevaid pille. Tutvutakse muusikateose interpreteerimisvõimalustega (töötlus, orkestratsioon, remiks, kaver, rahvalaulu originaalesituse kasutamine kaasaegses loos). • Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või üheskoos. Katsetatakse ideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine,

		pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka lõimitult. Luuakse kaasmänge keha-, rütmi- või plaatpillidel, loovliikumisi, improvisatsiooni.
--	--	--

7.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Osaoskus laulmine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümnid; • laulab pingevabalt, õige hingamise ja selge diktsiooniga; • tunneb helivältusi ja rütme TA, TI-TI, TIRI-TIRI, TAI-RI, TA-A, TA-A-A, TA-A-A-A ja pause. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laulmine ja hääletehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja sügava/laululise hingamisega. Arendatakse helikõrguste tunnetamist laulmisel, hääleulatust ja -tugevust; pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele, rõhutatakse diktsiooni täpsust ja selgust. Järgitakse häälehoide häälemurdeperioodil, arvestatakse võimete ja hääle isikupäraga, pakkudes toetavat ja vajadusel individuaalset lähenemist. • Laulude õppimisel kasutatakse omandatud muusikalist kirjaoskust (helivältused, rütmifiguurid, laulu vorm jne). Püütakse edasi anda laulu meeoleolu ja sõnumit, kasutatakse dünaamika võimalusi esitada laulu

		<p>väljendusrikkalt. Laule esitatakse vastavalt oma võimetele ning oma oskuste ja kogemuste kohaselt, arvestatakse esitatava laulu sõnade emotsionaalse tähenduse ja muusikapala stiiliga.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega, koos, ansambelis ja ka üksi (vastavalt võimalustele ja võimekusele). Esinemiskogemust võimaldatakse erinevate esinemiste kaudu individuaalsetes etteastetes, väikestes rühmades või suuremates koostööprojektides, arendades ka koostöö- ja suhtlusoskusi. Enesekindlust ja positiivset lavakogemust annab toetav ja turvaline keskkond. • Repertuaar. Lauldakse ühe- ja kahehäälsid ea- ja teemakohaseid laule, tutvutakse erinevate muusikastiilide ja kultuuride lauludega, laiendades oma repertuaari ja muusikalist silmaringi. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega, õpitakse laulma kooliastme ühislauke: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen).
--	--	---

Osaoskus pillimäng	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. on tutvunud nootide tähtnimetustega ning nootide asetusega noodijoonestikul; 2. tunneb helivältusi ja rütme TA, TI-TI, TIRI-TIRI, TAI-RI, TA-A, TA-A-A, TA-A-A-A ja pause. 	<ul style="list-style-type: none"> • Positiivsete emotsioonide saamine muusika tegemisest. • Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes. Pillimäng ühismusitseerimisel koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust. • Laulusaadete ja pillilugude õppimisel jälgitakse rütmi (helivältused, rütmifiguurid ja pausid) ja meloodia liikumist. Arvestatakse õpitud noodikirja märkidega (kordusmärgid, esimene ja teine volt, fermaat, latern, <i>segno jt</i>), kinnistatakse mõisteid salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. Tuletatakse meelde noodijoonestikku (read ja vahed), relatiivset noodisüsteemi (igal noodil on oma kindel koht noodijoonestikul), nootide tähtnimetusi. • Tutvustatakse kitarri ja ukulele mänguvõttes. Arvestatakse õpilaste võimekusega.
Osaoskus muusika kuulamine	Õpilane:	<ul style="list-style-type: none"> • Muusikainstrumendid.

	<ul style="list-style-type: none"> • on tutvunud sümfooniaorkestri erinevate pillirühmadega; • tunneb keel-, puhk- ja löökpille; • oskab kuuldeliselt eristada erinevaid instrumente; • eristab kuulamise järgi duur- ja moll-helilaadi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Puhkpillid - tutvutakse pillide valmistamise materjalide, heli tekkimise/tekitamise põhimõtetega, huuliku tüüpidega, pillitoru pikkuse muutmise vahendite ja võimalustega eri pillidel (ventiilid, klapid, kuliss). Eristatakse puu- ja vaskpuhkpile nende kõla ja kuju järgi. • Löökpillid - tutvutakse pillide valmistamise materjalide, heli tekkimise/tekitamise põhimõtetega. Eristatakse määratlemata ja kindla helikõrgusega löökpille nende kõla ja kuju järgi. • Keelpillide - tutvutakse pillide valmistamise materjalide, heli tekkimise/tekitamise põhimõtetega. Eristatakse näppe- ja poogenkeelpille nende kõla ja kuju järgi. • Tutvutakse orkestriga - koosseis/pillirühmad, dirigendi roll ja ülesanded. • Maailma rahvaste muusika. Kuulatakse ning õpitakse valikuliselt tundma teiste rahvaste muusikapärandid.
Osaoskus muusikaline liikumine	Õpilane:	<ul style="list-style-type: none"> • Muusikaline tajus: muusika rütmi, tempo ja dünaamika tunnetamine, erinevate rütmikujundite

	<ul style="list-style-type: none"> tajub muusika erinevaid elemente (rütm, tempo, pulss, meloodia, harmoonia ja dünaamika), väljendab neid liikumises. 	<p>tuvastamine ning nende väljendamine liikumiste/liigutuste kaudu; oma liikumiste kohandamine vastavalt muusika iseloomule.</p> <ul style="list-style-type: none"> Ruumiteadlikkus ja koordineatsioon: keha tunnetuse ja koordineatsiooni arendamine; liikumistegevuste kaudu enda ja teiste tunnetamine, arvestamine paiknemisega ruumis ja liikumistrajektooriga; kehakeele kasutamine, arvestades ruumi võimalusi ja muusika iseloomu. Grupisisene suhtlus: tegevusi võib läbi viia üheskoos, rühmades ja ühekaupa tegutsedes, arvestades osalejate vajaduste, oskuste ja võimalustega; teistega arvestamine, grupisisese suhtluse ja koostöö arendamine, luues üheskoos liikumismustreid ja -kavasid. Eneseväljendus ja loovus: muusika, kehakeele ja liikumise kasutamine, et väljendada oma mõtteid ja emotsioone; loovuse arendamine, väljendades ennast isikupärasel viisil läbi liikumise Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid. Liikumises väljendatakse valikuliselt
--	---	---

		erinevate maailma rahvaste muusikale iseloomulikke omadusi, võimaluse korral õpitakse rahvatantse ja erinevaid tantsustiile.
--	--	--

8.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Osaoskus laulmine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümnid; • laulab pingevabalt, õige hingamise ja selge diktsiooniga; • tunneb taktimõõte 2, 3, 4. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laulmine ja hääletehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja sügava/laululise hingamisega. Arendatakse helikõrguste tunnetamist laulmisel, hääleulatust ja -tugevust; pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele, rõhutatakse diktsiooni täpsust ja selgust. Järgitakse häälehoiu häälemurdeperioodil, arvestatakse võimete ja hääle isikupäraga, pakkudes toetavat ja vajadusel individuaalset lähenemist. • Laulude õppimisel rakendatakse omandatud muusikalist kirjaoskust (helivältsused, rütmifiguurid, laulu vorm, dünaamikamärgistused jne). Püütakse edasi anda laulu meeleolu ja sõnumit, kasutatakse dünaamika võimalusi esitada

		<p>laulu väljendusrikkalt. Laule esitatakse vastavalt oma võimetele ning oma oskuste ja kogemuste kohaselt, arvestatakse esitatava laulu sõnade emotsionaalse tähenduse ja muusikapala stiiliga.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega, koos, ansambelis ja ka üksi (vastavalt võimalustele ja võimekusele). Esinemiskogemust võimaldatakse erinevate esinemiste kaudu individuaalsetes etteastetes, väikestes rühmades või suuremates koostööprojektides, arendades ka koostöö- ja suhtlusoskusi. Enesekindlust ja positiivset lavakogemust annab toetav ja turvaline keskkond. • Repertuaar. Lauldakse ühe- ja kahehäälseid ea- ja teemakohaseid eesti ja teiste rahvaste laule. Arvestatakse eesti tähtpäevadega; õpitakse laulma kooliastme ühislauke: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Isamaa ilu hoieldes“ (A. Mattiisen/J. Leesment), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal).
--	--	--

Osaoskus pillimäng	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. tunneb taktimõõte 2, 3, 4; 2. suudab kaasa mängida lihtsamaid rütmstruktuure; 3. oskab lahendada lihtsamaid rütmiülesandeid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus, rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. • Keha-, rütmi- ja plaatpillidel <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. • Kahekõne pillide vahel - muusikaline vestlus vaheldumisi, pikkus võib olla eelnevalt kokku lepitud (4/8 lööki). • Kitarri, ukulele ja/või väikekandle mängimine laulude saateks, kasutades õppijate võimekusele sobivat raskusastet (akordid, üks keel/bassikeel) • Digivõimaluste katsetamine pillimängus, nt luupide loomine rakendusega Loop Station.
Osaoskus muusika kuulamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • on tutvunud popmuusika ajalooga ja nüüdismuusikaga. 	<ul style="list-style-type: none"> • Heli ja selle omadused. Elektrofonid. Arvutimuusika. Tutvutakse heli ja selle omadustega ning eristatakse kõla ja kuju järgi akustilisi ja elektroonilisi muusikainstrumente. Tutvutakse arvutimuusika arengulooga ja selle loomise võimalustega.

		<ul style="list-style-type: none"> • Muusikatööstus. Tutvutakse helisalvestuse ja muusikatehnika arengulooga. Õpitakse tundma autorikaitse seadust ja autoriõigusega kaasnevaid kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh internetis). • Rock- ja popmuusika stiilid - nimetused, iseloomulikud tunnused, tuntumad esitajad - tutvustatavad stiilid võivad olla valitud õpilaste eelistusi arvestades. • Maailma rahvaste muusika. Kuulatakse ja õpitakse valikuliselt tundma ja eristama Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika rahvaste muusikat. • <i>Rock-</i> ja popmuusika. Kuulatakse ja võrreldakse <i>rock-</i> ja popmuusika stiile, saadakse ülevaade stiilide algusaegadest ja arengust. Luuakse seosed levimusmuusika arenguga Eestis.
Osaoskus muusikaline liikumine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tajub muusika erinevaid elemente (rütm, tempo, pulss, meloodia, harmoonia ja dünaamika), väljendab neid liikumises; 	<ul style="list-style-type: none"> • Muusikaline tajutamine: muusika rütmi, tempo ja dünaamika tunnetamine, erinevate rütmikujundite tuvastamine ning nende väljendamine

	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb taktimõõte 2, 3, 4. 	<p>liikumiste/liigutuste kaudu; oma liikumiste kohandamine vastavalt muusika iseloomule.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ruumiteadlikkus ja koordineatsioon: keha tunnetuse ja koordineatsiooni arendamine; liikumistegevuste kaudu enda ja teiste tunnetamine, arvestamine paiknemisega ruumis ja liikumistrajektooridega; kehakeele kasutamine, arvestades ruumi võimalusi ja muusika iseloomu. • Grupisisene suhtlus: tegevusi viiakse läbi üheskoos, rühmades ja ühekaupa tegutsedes, arvestades osalejate vajaduste, oskuste ja võimalustega; teistega arvestamine, grupisisese suhtluse ja koostöö arendamine, luues üheskoos liikumismustreid ja -kavasid. • Eneseväljendus ja loovus: muusika, kehakeele ja liikumise kasutamine, et väljendada oma mõtteid ja emotsioone; loovuse arendamine, väljendades ennast isikupärasel viisil läbi liikumise • Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid.
--	--	---

Osaoskus muusikaline omalooming		<ul style="list-style-type: none"> • Omaloomingu loomine vokaalselt, instrumentaalselt ja/või digitaalselt, rakendades muusikalist kirjaoskust.
---------------------------------	--	--

9.klass

Teema	Õpitulemused	Õppesisu/praktilised tööd
Osaoskus laulmine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • laulab peast 5–6 laulu, sealhulgas Eesti hümnid; • laulab pingevabalt, õige hingamise ja selge diktsiooniga. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ea- ja teemakohaste laulude laulmine, arvestades lauljate vokaalseid võimeid. • Õpitud ühislaulude kordamine. • Avaliku esinemise nõuete ja kommetega tutvumine ja nende järgmine.
Osaoskus pillimäng	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • väärtustab eesti rahvamuusikat ja oskab nimetada eesti rahvapille. 	<ul style="list-style-type: none"> • Arendatakse õpilaste rütmi- ja meloodiataju, esinemisjulgest, suhtlemis- ja koostööoskusi. • Luuakse võimalusi loovaks eneseväljenduseks ja omaloomingu esitamiseks. • Tutvutakse maailma rahvaste (Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika) muusikaga läbi pillimängu.

Osaoskus muusika kuulamine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb järgmisi muusikažanre: ooper, operett, muusikal, ballett, sümfoonia; • on tutvunud üldtuntud näidetega klassikalisest muusikast; • väärtustab eesti rahvamuusikat ja oskab nimetada eesti rahvapille. 	<ul style="list-style-type: none"> • Häääl. Tutvutakse hääleorganitega (hingamiselundid, hääletekitajad, resonaatorid), hääle tekkimise protsessiga, häälemurde ning hääle hoidmise viisidega. Kuulatakse ning eristatakse hääleliike. • Orkester. Muusikanäidete abil tutvutakse orkestri kujunemise, liikide ja koosseisudega. Õpitakse tundma sümfooniaorkestri koosseisu ning paigutust. Tutvutakse Eesti (esindus)orkestritega. • Maailma rahvaste muusika. Kuulatakse ning õpitakse tundma Itaalia, Prantsusmaa ja Aafrika muusikat. • Muusikateater. Näidete abil õpitakse tundma muusikateatri nelja olulisemat alaliiki (ooper, operett, muusikal, ballett). Tutvutakse ooperi, opereti, muusikali ja balleti kujunemise looga ning kuulatakse olulisemate heliloojate (Giuseppe Verdi, Georges Bizet, Jacques Offenbach, Andrew Lloyd Webber, Pjotr Tšaikovski jne) loomingut.
----------------------------	--	--

		<p>Luuakse seosed lavamuusika arenguga Eestis, tutvutakse Eesti tuntumate lauljate ja tantsijatega.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Džässmuusika. Tutvutakse džässmuusika kujunemise looga. Näidete abil õpitakse tundma džässmuusika põhijooni ja stiile. <p>Kuulatakse olulisemate maailma ja eesti džässmuusika heliloojate muusikat ning iseloomustatakse kuuldut.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Filmimuusika. Tutvutakse filmimuusika ajaloo etappidega. Kuulatakse olulisemate maailma ja eesti filmimuusika heliloojate muusikat ning iseloomustatakse kuuldut.
Osaoskus muusikaline liikumine	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tajub muusika erinevaid elemente (rütm, tempo, pulss, meloodia, harmoonia ja dünaamika), väljendab neid liikumises; • on mängujuhiks noorematele õpilastele mängudepäeval, suudab juhtida liikumismänge; 	<ul style="list-style-type: none"> • Muusikaline tajut: muusika rütmi, tempo ja dünaamika tunnetamine, erinevate rütmikujundite tuvastamine ning nende väljendamine liikumiste/liigutuste kaudu; oma liikumiste kohandamine vastavalt muusika iseloomule. • Ruumiteadlikkus ja koordineatsioon: keha tunnetuse ja koordineatsiooni arendamine; liikumistegevuste kaudu enda ja teiste tunnetamine, arvestamine paiknemisega ruumis ja

	<ul style="list-style-type: none"> tunnetab ja rakendab liikudes muusika karakterit ja väljendusvahendeid. 	<p>liikumistrajektooriga; kehakeele kasutamine, arvestades ruumi võimalusi ja muusika iseloomu.</p> <ul style="list-style-type: none"> Grupisisene suhtlus: tegevusi viiakse läbi üheskoos, rühmades ja ühekaupa tegutsedes, arvestades osalejate vajaduste, oskuste ja võimalustega; teistega arvestamine, grupisisese suhtluse ja koostöö arendamine, luues üheskoos liikumismustreid ja -kavasid. Eneseväljendus ja loovus: muusika, kehakeele ja liikumise kasutamine, et väljendada oma mõtteid ja emotsioone; loovuse arendamine, väljendades ennast isikupärasel viisil läbi liikumise. Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid.
Osaoskus muusikaline omalooming	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> katsetab muusikalises tegevuses erinevaid ideid, hindab isikupära ja väljendusrikkust (III kooliastme 4. õpitulemus); tegutseb eetiliselt ja ohutult nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades, suhtub 	<ul style="list-style-type: none"> Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või üheskoos. Katsetatakse ideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka lõimitult. Luuakse kaasmänge keha-, rütmi- või plaatpillidel, lihtsamaid lugusid õpitud pillidel, meloodiaid ja laulutekste, loovliikumisi, improvisatsiooni.

	kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonda (III kooliastme 7. õpitulemus).	
--	---	--